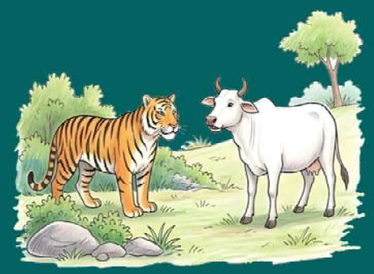
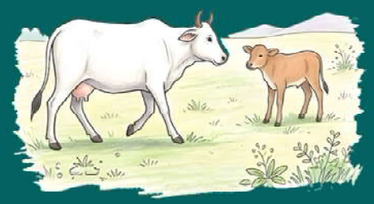
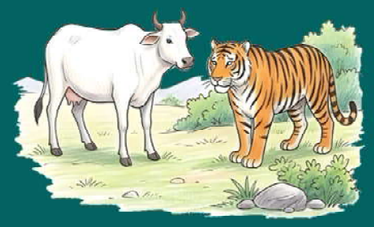
समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
సమగ్ర శిక్ష

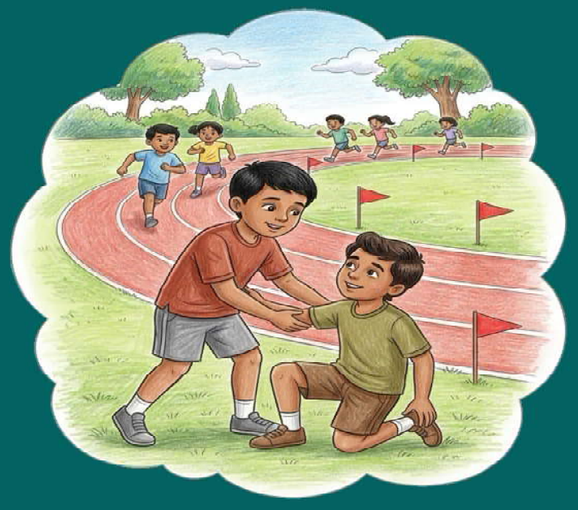

LEAP
LEARNING EXCELLENCE IN ANDHRA PRADESH

Department of School Education
Government of Andhra Pradesh

F

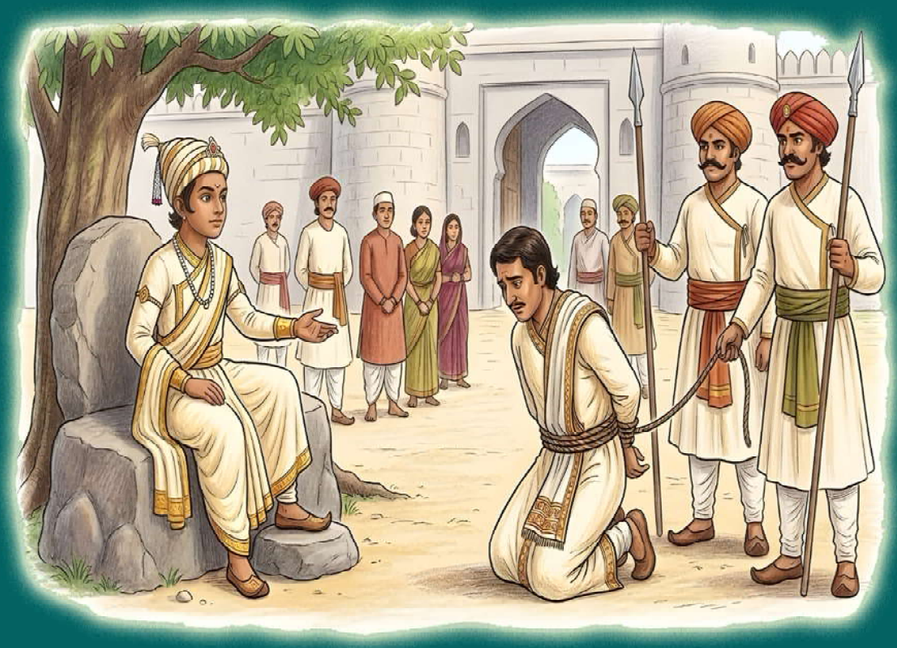
సంస్కృతకౌముదీ

K4H5L9

పంచమీ కక్ష్యా

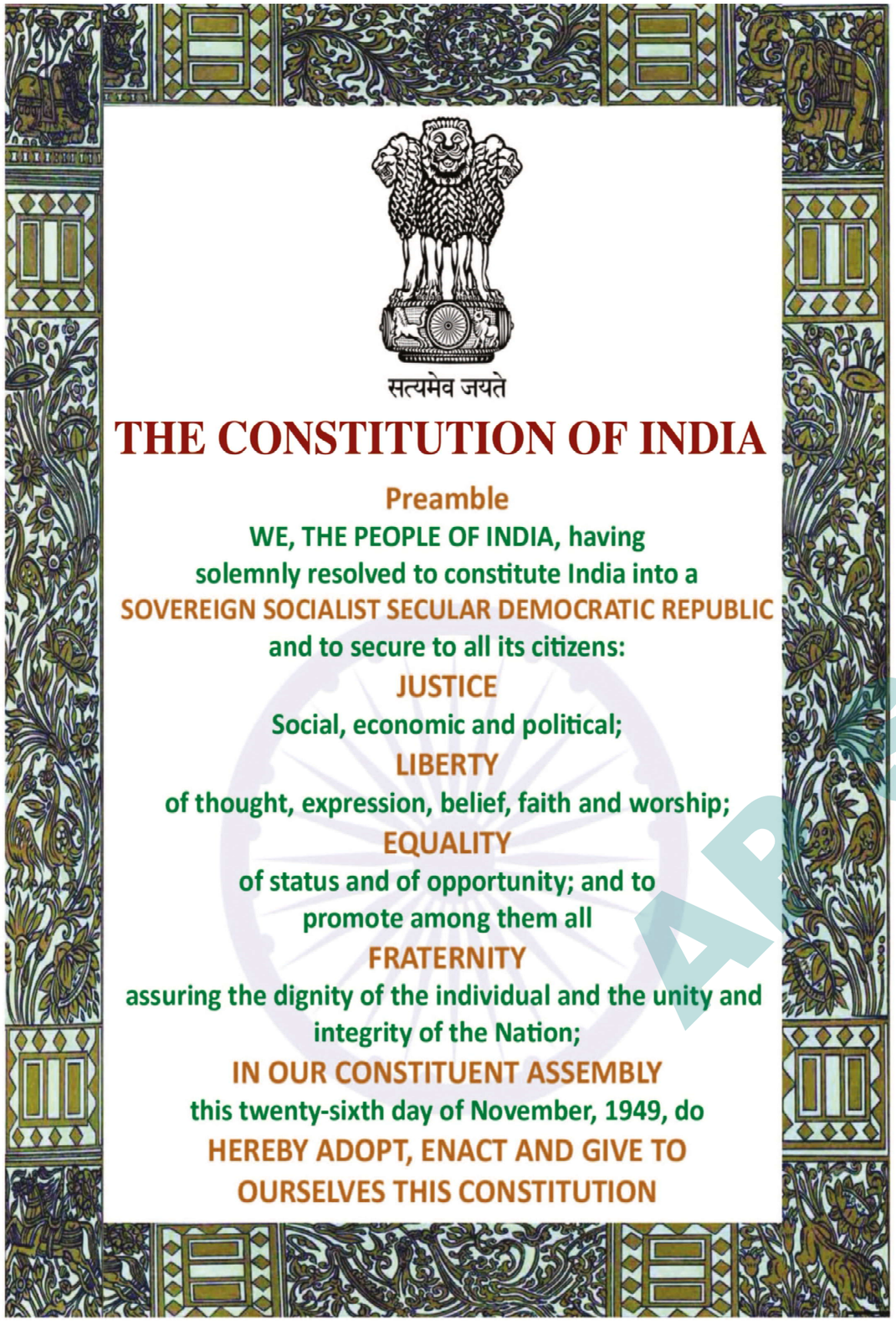
5

(ప్రాచ్యపాఠశాలానామ్)

State Council of Educational Research and Training - A.P

Free distribution by Government of Andhra Pradesh

భారత రాజ్యాంగం పౌర విధులు

(ఎ) రాజ్యాంగమునకు బద్ధుడై వుండుట, దాని ఆదర్శాలను, సంస్థలను, జాతీయ పతాకమును, జాతీయ గీతమును గౌరవించుట;

(బి) జాతీయ స్వాతంత్ర్య పోరాటమునకు స్ఫూర్తినిచ్చిన ఉన్నతాదర్శములను మనసయందు ఉంచుకొని వాటిని అనుసరించుట;

(సి) భారత సార్వభౌమత్వం, ఐక్యత, అఖండతను సమర్థించుట మరియు సంరక్షించుట.

(డి) దేశమును రక్షించుట మరియు కోరినపుడు జాతికి సేవ చేయుట

(ఇ) భారత ప్రజల మధ్య మత, భాష, ప్రాంతీయ, వర్గ వైవిధ్యములను అధిగమించి, సామరస్యమును, సోదర భావమును, పెంపొందించుట, స్త్రీల గౌరవం తగ్గించు ఆచారములను విడనాడుట;

(ఎఫ్) మన ఉమ్మడి సంస్కృతినీ, సుసంపన్న సంప్రదాయాలను గౌరవించి రక్షించుట.

(జి) అడవులు, సరస్సులు, నదులు, అడవి జంతువులతో సహా ప్రాకృతిక పరిసరాలను కాపాడి అభివృద్ధి చేయుట మరియు సమస్త జీవుల యెడల కరుణార్ద్రత కలిగి వుండుట,

(హెచ్) శాస్త్రీయ దృక్పథాన్ని, మానవతావాదాన్ని, జిజ్ఞాసను సంస్కరణ తత్వాన్ని పెంపొందించుకొనటం

(అ) ప్రజల ఆస్తిని సంరక్షించుట, హింసను విడనాడుట

(2) ప్రయత్నాలు, సాధనల ఉన్నతస్థాయిలను నిరంతరం అందుకొనునట్లుగా వైయక్తిక, సమిష్టి కార్య రంగాలన్నింటిలో శ్రేష్టత కోసం, కృషి చేయుట ప్రాథమిక కర్తవ్యమై వుండవలెను.

12) ఆరు నుండి పద్నాలుగు సంవత్సరముల వయస్సు కలిగిన బాలునికి లేదా బాలికకు తల్లి తండ్రి లేదా సంరక్షకునిగావున్న వ్యక్తి తనబిడ్డ లేదా సందర్భానుసారము తన సంరక్షితునికి విద్యార్జనకు అవకాశములు కల్పించవలెను.

భారతరాజ్యాంగం

విభాగం IV ఎ (అధికరణం 51 A)

ఉచిత నిర్బంధ ప్రాథమిక విద్యాహక్కు చట్టం RTE, 2009

6 నుండి 14 సంవత్సరముల పిల్లలందరికి ఉచిత నిర్భంద ఎలిమెంటరీ విద్యనందించడానికి ఉద్దేశించబడినవి. ఇది ఏప్రిల్ 1, 2010 నుండి అమల్లోకి వచ్చింది.

చట్టంలోని ముఖ్యాంశాలు

* పిల్లలందరికి అందుబాటులో పాఠశాలలను ఏర్పాటుచేయాలి.
* పాఠశాలలకు మౌలిక వసతులను కల్పించాలి.
* పిల్లలందరిని వయస్సుకు తగిన తరగతిలో చేర్పించాలి.
* వయస్సుకు తగ్గ తరగతిలో చేర్చిన తర్వాత తోటి వారితో సమానంగా ఉంచటానికి ప్రత్యేకశిక్షణ ఇప్పించాలి.
* ప్రత్యేక అవసరాలు కల్గిన పిల్లలకు సాధారణ పిల్లలతోపాటు విద్యకొనసాగించడానికి తగిన వసతులు ఏర్పాట్లు చేయాలి,
* బడిలో చేర్చుకోడానికి ఎలాంటి పరీక్షలు నిర్వహించరాదు. ఎటువంటి రుషము, చార్జీలు వసూలు చేయరాదు.
* బడిలో చేరిన పిల్లల పేరు తీసివేయడం, అదే తరగతిలో కొనసాగించడం చేయరాదు.
* పాఠశాలలో చేరిన ఏ విద్యార్థినీ ప్రాథమిక విద్య పూర్తయ్యే వరకు ఏ తరగతిలోను నిలుపుదల చేయకూడదు లేదా పాఠశాల. నుండి బహిష్కరించకూడదు.
* పిల్లల్ని శారీరకంగా, మానసికంగా హింసించరాదు.
* వయస్సు నిర్ధారణ పత్రం, ఇతర దృవీకరణ పత్రాలు లేవనే కారణం చేత పిల్లలకు ఐడిలో ప్రవేశాన్ని నిరాకరించరాదు.
* తగిన అర్హతలున్న వారిని మాత్రమే ఉపాధ్యాయులుగా నియమించాలి.
* పిల్లలు విద్దేశించిన సామర్థ్యాలు సాధించేలా బోధనాభ్యసనం, మూల్యాంకనం ఉండాలి..
* ఎలిమెంటరీ విద్య పూర్తయ్యేవరకు పిల్లలకు ఎలాంటి బోర్డు పరీక్షలు నిర్వహించరాదు.
* పద్నాలుగు సంవత్సరాలు పూర్తయినప్పటికినీ, ఎలిమెంటరీ విద్య పూర్తయ్యేవరకు పాఠశాలలో పిల్లలు కొనసాగవచ్చును.
* బలహీన వర్గాలరు, ప్రతికూల పరిస్థితులను ఎదుర్కొంటున్న బృందాలకు చెందిన పిల్లలు ఏ విధమైన వివక్షతకు గురికాకుండా చూడాలి.
* రాజ్యాంగంలో పొందుపరిచిన విలువలకు అనుగుణంగా, విద్యార్థులను భయం, ఆందోళనకు గురిచేయని రీతిలో వారి సర్వతోముఖాభివృద్ధికి తోడ్పడే పాఠ్యప్రణాళిక రూపొందించాలి.

APSCERT

సంస్కృతకౌముదీ

పంచమీకక్ష్యా

(ప్రాచ్యపాఠశాలానామ్)

© Government of Andhra Pradesh, Amaravati

First Published 2012

New Impressions 2024, 2025, 2026

DISCLAIMER

Any form of copying of the content, information and illustrations from this text book is a punishable offence.

All rights reserved

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior permission in writing of the publisher, nor be otherwise circulated in any form of binding or cover other than that in which it is published. Without a similar condition including this condition being imposed on the subsequent purchaser. The copyright holder of this book is the Commissioner of School Education, Amaravati, Andhra Pradesh.

This book has been printed on 70 GSM, SS Maplitho, Title Page 220 GSM, and White Art Card

Published by Samagra Shiksha & SCERT - Government of Andhra Pradesh, Amaravati

AP SCERT

వందే మాతరమ్

– బంకించంద్ర ఛటర్జీ

వందే మాతరం, వందే మాతరమ్
సుజలాం సుఫలాం మలయజశీతలామ్
సస్యశ్యామలాం మాతరం వందే మాతరమ్
శుభ్రజ్యోత్స్నాపులకితయామినీమ్
ఫుల్లకుసుమితద్రుమదళశోభినీమ్
సుహాసినీం సుమధురభాషిణీమ్
సుఖదాం వరదాం మాతరం వందే మాతరమ్

రాష్ట్రియగీతమ్

– రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్

జనగణమన అధినాయక!
జయ హే భారతభాగ్యవిధాతా!

పంజాబ, సింధు, గుజరాత, మరాఠా,
ద్రావిడ, ఉత్కల, వంగా!
వింధ్య, హిమాచల, యమునా, గంగా,
ఉచ్చలజలధితరంగా!
తవ శుభ నామే జాగే!
తవ శుభ ఆశిష మాగే!
గాహే తవ జయ గాథా!

జనగణమంగలదాయక!
జయ హే భారతభాగ్య విధాతా!

జయ హే! జయ హే! జయ హే!
జయ జయ జయ జయ హే!

APSCERT

ప్రతిజ్ఞ

భారతదేశః మమ మాతృభూమిః. భారతీయాః సర్వే మమ సహోదరాః.

అహం మమ దేశం ప్రీణామి. సుసంపన్నా, బహువిధా భారతీయా సాంస్కృతికసంపత్ మమ గర్వకారణమ్. తస్యాః యోగ్యజనో భవితుం సర్వదా అహం పరిశ్రమం కరోమి.

మమ మాతాపితరౌ, ఉపాధ్యాయాన్, జ్యేష్ఠాన్ సర్వాన్ చ పూజయామి. సర్వైః సహ సగౌరవం వ్యవహరామి.

మమ దేశస్య విషయే, ప్రజానాం విషయే సేవానిరతిం భజామి. జంతూనాం విషయే దయాలుః భవామి ఇతి చ ప్రతిజ్ఞాం కరోమి.

సర్వేషాం శ్రేయోభివృద్ధయః ఏవ మమ ఆనందస్య కారణమ్.

NEP-2020 మరియు NCF-SE-2023 లో భాషా విద్య దృష్టికోణం

భాషావిద్య పిల్లల మేధస్సు, భావప్రకటన, సామాజిక మరియు సాంస్కృతిక అభివృద్ధికి మౌలిక ఆధారం. భాష ద్వారా పిల్లలు వినడం, మాట్లాడటం, చదవడం, రాయడం వంటి నైపుణ్యాలను అలవర్చుకొని తమ ఆలోచనలు స్పష్టంగా వ్యక్తపరచగలుగుతారు.

NEP-2020 ప్రకారం భాషాభ్యసనం పిల్లల్లో సమర్థవంతమైన సంభాషణాసామర్థ్యాన్ని, సృజనాత్మక ఆలోచనను మరియు పఠన-లేఖననైపుణ్యాలను పెంపొందిస్తుంది. బహుభాషావిద్య పిల్లల ఆలోచనాశక్తిని విస్తరించి, భిన్న సంస్కృతులను గౌరవించే దృక్పథాన్ని పెంచుతుంది. దీనివల్ల పిల్లలకు తమ స్వీయ గుర్తింపు, సమాజంతో అనుబంధభావన మరియు సాంస్కృతిక విలువలపట్ల ఆదరణ ఏర్పడుతుంది.

AP SCERT

పాఠ్యప్రణాళికాలక్ష్యాలు

భాషా అనేది కేవలం పదాలు లేదా వ్యాకరణనియమాల సమాహారం మాత్రమే కాదు. అది భావవ్యక్తీకరణకు, ఆలోచనల వికాసానికి కీలకమైన సాధనం. విద్యార్థులు భాషను స్పష్టంగా, సహజంగా ఉపయోగించగలిగినప్పుడే నిజమైన భాషానైపుణ్యం అభివృద్ధి చెందుతుంది. అందుకే భాషాబోధనలో విద్యాలక్ష్యాలు, సామర్థ్యాలు పరస్పర సంబంధంతో, అనుసంధానంగా ఉండాలి. భాష అభ్యాసానికి సమగ్రవిధానం అవసరమవుతుంది. విద్యలో సన్నాహక దశ కీలకమైనది. ఈ దశకు అవసరమైన విద్యాప్రణాళికాలక్ష్యాలను జాతీయవిద్యాప్రణాళిక చట్రాలు నిర్దేశించాయి.

CG-1 : మౌఖిక భాషా నైపుణ్యాలను పెంపొందించుకోవడం. విషయాన్ని స్పష్టంగా అర్థంచేసుకుని, అర్థవంతమైన వాక్యాలతో ఆలోచనాత్మకంగా, సమగ్రంగా వ్యక్తీకరించడం.

1.1 : వివిధసందర్భాల్లో సులభంగా, అర్థవంతంగా సంభాషించగలగడం.

1.2 : తరగతిలో చదివిన పాఠ్యాంశాల నుంచి కీలక అంశాలను సంక్షిప్తంగా వ్యక్తీకరించడం.

1.3 : మౌఖికప్రదర్శనలు (చూడండి– చెప్పండి, కార్యక్రమాలలో అతిథులను ఆహ్వానించడం, సంక్షిప్త ప్రసంగాలు మరియు తరగతిచర్చలు) చేయగలగడం.

CG-2 : పరిచిత, అపరిచిత రచనలను (వచనం, గేయం, కవిత) చదివి అర్థంచేసుకోవడం, వ్యక్తపరచడం.

2.1 : వివిధరచనలను అర్థం చేసుకోవడానికి, ఊహించడం, అంచనావేయడం, దృశ్యీకరణ (Visualisation) వంటి విభిన్న అవగాహనావ్యూహాలను అమలుచేయడం.

2.2 : కీలక అంశాలను అర్థం చేసుకోవడం మరియు సారాంశాన్ని గ్రహించడం.

CG-3 : అర్థం చేసుకున్న విషయాలను మరియు అనుభవాలను వ్యక్తపరచడానికి సరళమైన, అర్థవంతమైన వాక్యాలను రాయగల సామర్థ్యాన్ని అభివృద్ధి చేయడం,

3.1 : వాక్యాలను క్రమంలో రాయడం, శీర్షికలు/ఉపశీర్షికలను గుర్తించడం, ప్రారంభం మరియు ముగింపును తెలుసుకోవడం, పేరాలను రూపొందించడం వంటి రచనా వ్యూహాలను ఉపయోగించడం.

3.2 : ఇచ్చిన అంశం లేదా పాఠ్యాంశాన్ని చదివిన తర్వాత తమ అవగాహనను, ఆలోచనలను స్పష్టంగా వ్యక్తపరచే పేరాలను రాయడం.

3.3 : ఇచ్చిన సమాచారంతో పోస్టర్లు, ఆహ్వాన పత్రాలు, సరళమైన కవితలు, కథలు మరియు సంభాషణలను రూపొందించడం.

3.4: రచనలో తగిన వ్యాకరణం, సరైన వాక్య నిర్మాణాన్ని ఉపయోగించడం..

CG-4 : వివిధ వనరుల ద్వారా ఇంటి మరియు పాఠశాల అనుభవాలకు సంబంధించిన అంశాలలో మరింత విస్తృతమైన పదసంపదను సంపాదించడం.

4.1 : పదాల అర్థాలను చర్చిస్తూ, వివిధ రకాల రచనలను చదవడం ద్వారా పదసంపదను అభివృద్ధి చేయడం.

4.2 : వివిధ రకాల పాఠ్యాంశాలు లేదా ఇతర విషయాలను వినడం మరియు చదవడం ద్వారా పదాల అర్థాలను చర్చించి, పదసంపదను అభివృద్ధి చేయడం.

CG-5 : చదవడంలో ఆసక్తి మరియు అభిరుచులను అభివృద్ధి చేయడం.

5.1 : ఇంట్లో చదవడానికి గ్రంథాలయం నుండి క్రమం తప్పకుండా పుస్తకాలను తీసుకోవడం..

5.2 : గ్రంథాలయంలోని పుస్తకాలను చదవడంలో ఆసక్తిని ప్రదర్శించడం.

AP SCERT

విషయసూచీ

క్ర.సం.	పాఠస్య నామ	ప్రక్రియా	మాసః	పృష్ఠసంఖ్యా
*	సంసిద్ధతాపాఠాః		జూన్, జులై	1-10
1.	మిత్రభావనా	గీతం	జులై	11-17
2.	సత్యం వద	సంభాషణమ్	ఆగష్టు	18-26
3.	దుర్గాబాయి దేశముఖ్	సంఘటనం	ఆగష్టు	27-34
*	గురుభక్తః కౌత్సః	(కథా)		35-36
4.	విద్యాప్రశంసా	శ్లోకాః	సెప్టెంబర్	37-44
5.	సుందరః స్వప్నః	కాల్పనికకథా	సెప్టెంబర్	45-52
6.	సమయస్ఫూర్తిః	మనోవినోదకథా	అక్టోబర్	53-60
7.	ప్రతిజానే హే భారతి!	గీతమ్	నవంబర్	61-69
*	మందస్మితతా కుతః న?	(కథా)		70
8.	బాలశివాజీ	కథా	డిసెంబర్	77-78
9.	పత్రలేఖనమ్	లేఖః	ఫిబ్రవరీ	79-87
10.	దీక్షా	పౌరాణికకథా	ఫిబ్రవరీ	88-95
*	కారణమ్ కిమ్?	(కథా)		96
	పునశ్చరణమ్		మార్చి, ఏప్రిల్	
	శబ్దాః			97-99
	ధాతవః			100-102
	సంయుక్తాక్షరాణి			103-104
	పదకోశః			105-106

F6G6P5
Teacher corner

W6K4Q1
Student corner

AP SCERT

ఆశించిన అభ్యసనఫలితాలు

1. శృణ్వంతు, విచింత్య వదంతు.

- విన్న, చూసిన, చదివిన అంశాలను క్రమపద్ధతిలో సొంతమాటల్లో చెప్పాలి. చర్చల్లో స్వేచ్ఛగా పాల్గొని తమ అభిప్రాయాలు చెప్పాలి.
- గేయాలు, పాటలు, కథలు, సంభాషణలు, చిత్రాలు, పాత్రలు మొదలైన వాటి గురించి స్వేచ్ఛగా మాట్లాడాలి. ప్రశ్నించాలి, చర్చించాలి.
- తమ పరిసరాలలో జరిగిన సంఘటనలను, సూక్ష్మంగా పరిశీలించిన అంశాలను మౌఖికంగా వ్యక్తీకరించాలి.

2. పఠంతు, అవగచ్ఛంతు వ్యక్తీకుర్వంతు.

- గేయం, కథ, సంభాషణ, కథనం, దరఖాస్తు, ఆత్మకథ, వ్యాసం, పద్యం వంటి ప్రక్రియా రూపాలు ధారాళంగా చదవాలి. వాటి గురించి సంభాషించాలి, రాయాలి.
- చదివిన అంశాల గురించి తమ అభిప్రాయాలను సొంత మాటల్లో రాయాలి.
- పాఠ్య పుస్తకాలతో ఇతర రచనా సామగ్రి (వార్తా పత్రికలు, సమాచార పట్టికలు, కార్యక్రమ నివేదికలు, బాలసాహిత్యం, ప్రకటనలు) వంటివి చదవాలి. వాటి గురించి మాట్లాడాలి.
- తమ పరిసరాలలో జరిగిన సంఘటనలను, సూక్ష్మ పరిశీలన చేసిన అంశాలపై ప్రతిస్పందనలను రాతపూర్వకంగా వ్యక్తీకరించాలి.

3. స్వీయరచనా

- విన్న, చదివిన, తెలిసిన అంశాల గురించి సొంతంగా రాయాలి.
- పాఠ్యాంశాల్లో పాత్రల గురించి, స్థలాల గురించి సంఘటనల గురించి సారాంశాలు మొదలైనవాటిని సొంత మాటల్లో రాయాలి.
- స్థాయికి తగ్గవిషయాలు, వృత్తులు, కథలకు సంబంధించిన పదాలను తెలుసుకొని సందర్భోచితంగా రచనల్లో ఉపయోగించాలి.
- ఊహించి రాయడం, సందర్భానికి తగినట్లుగా తమ అనుభవాలను రాయడం, చూసిన సంఘటలను, పండుగలను గురించి సొంత మాటల్లో రాయాలి.

4. సర్జనాత్మకతా

- గేయాలను, కథలను పొడిగించాలి. కథను ఊహించి రాయడం, లేఖ, సంభాషణ మొదలైనవాటిని రాయాలి.
- గేయాలను రాగయుక్తంగా పాడాలి. కథలోని పాత్రలను అభినయం చేయాలి.
- అహ్వానపత్రాలు, ప్రకటన బోర్డులు, అభినందనపత్రాలు చేయాలి. మాస్కలు తయారు చేసుకుని కథలను చెప్పాలి.

5. పదజాలమ్

- నూతన పదాలను సందర్భోచితంగా సొంత వాక్యాలలో ఉపయోగించాలి.
- సందర్భాన్ని బట్టి అర్థాలను, నిఘంటువు ద్వారా తెలుసుకొని అర్థవంతంగా పదాలను వాక్యాలలో ఉపయోగించాలి.
- భాషా క్రీడల ద్వారా సందర్భోచితంగా పదాలను రాయాలి.

6. ప్రశంసా

- ఇతర రచనలలోని భాషను, ఇతరుల ఆలోచనలను, భావోద్వేగాలను, సంస్కృతి సంప్రదాయాలను, భాషా గౌరవించగలగాలి. ఇతరులు చేసిన మంచి పనులను, వారి విజయాలను అభినందించాలి.

7. భాషాంశాః

- భాషా, వ్యాకరణాంశాలు (నామవాచకాలు, సర్వనామాలు, విశేషణాలు, క్రియ, కాలం, విభక్తి, అవ్యయం మొదలైనవి గుర్తించాలి. వాక్యనిర్మాణం చేయాలి.
- తమ రచనలో విరామచిహ్నాలను ఉపయోగించి (పూర్ణవిరామం, స్వల్పవిరామం) రాయాలి.
- వ్యాకరణ సూత్రాలను కంఠస్థం చేయకుండా భాషా నియమాలను, వాక్య నిర్మాణాన్ని పరిశీలించి అవగాహన చేశాలి. పారిభాషికపదాలను తెలుసుకొని ఉపయోగించాలి.

AP SCERT

సంసిద్ధతా పాఠాః

AP SCERT

అభ్యసన ఫలితాలు: వర్ణమాలలోని అక్షరాలను గుర్తించగలరు.

సంభాషణ : తరగతి ప్రారంభించే ముందు ఏదైనా అంశాలపై పిల్లలతో సంభాషించండి. వర్ణమాల చార్టులోని అక్షరాలను చూపిస్తూ నిత్య జీవితంలో ఉపయోగించే సరళ పదాలను చెప్పించండి.

కృత్యం -1: వర్ణమాలలోని అక్షరాలను గుర్తింప చేయడం.

R8A7D1

అ ఆ ఇ ఈ ఉ ఊ ఋ ౠ

ఎ ఏ ఐ ఒ ఓ ఔ అం అః

క ఖ గ ఘ ఙ

చ ఛ జ ఝ ఞ

ట ఠ డ ఢ ణ

త థ ద ధ న

ప ఫ బ భ మ

య ర ల వ శ ష స హ క్ష త్ర జ్ఞ

అ - ◌ఁ ఆ - ◌ా ఇ - ◌ి ఈ - ◌ీ ఉ - ◌ు ఊ - ◌ూ

ఋ - ◌ృ ౠ - ◌ౄ ఎ - ◌ె ఏ - ◌ే ఐ - ◌ై ఒ - ◌ొ

ఓ - ◌ో ఔ - ◌ౌ అం - ◌ం అః - ◌ః

AP SCERT

అభ్యసన ఫలితాలు: వర్ణమాలలోని అక్షరాలను గుర్తించగలరు.

సంభాషణ : తరగతి ప్రారంభించే ముందు ఏదైనా అంశాలపై పిల్లలతో సంభాషించండి. వర్ణమాల చార్టులోని అక్షరాలను చూపిస్తూ నిత్య జీవితంలో ఉపయోగించే సరళ పదాలను చెప్పించండి.

కృత్యం -1: వర్ణమాలలోని అక్షరాలను ఖాళీలో పూరించండి.

అ ___ ఇ ___ఉ ఊ ___ ఋూ

ఎ ఏ ___ఒ ఓ ___అం అః

క ___గ ___ ఙ

___ ఛ జ ___ ఞ

___ ఠ ___ , ___ ణ

త ___ ద ___ న

___ ఫ బ ___ మ

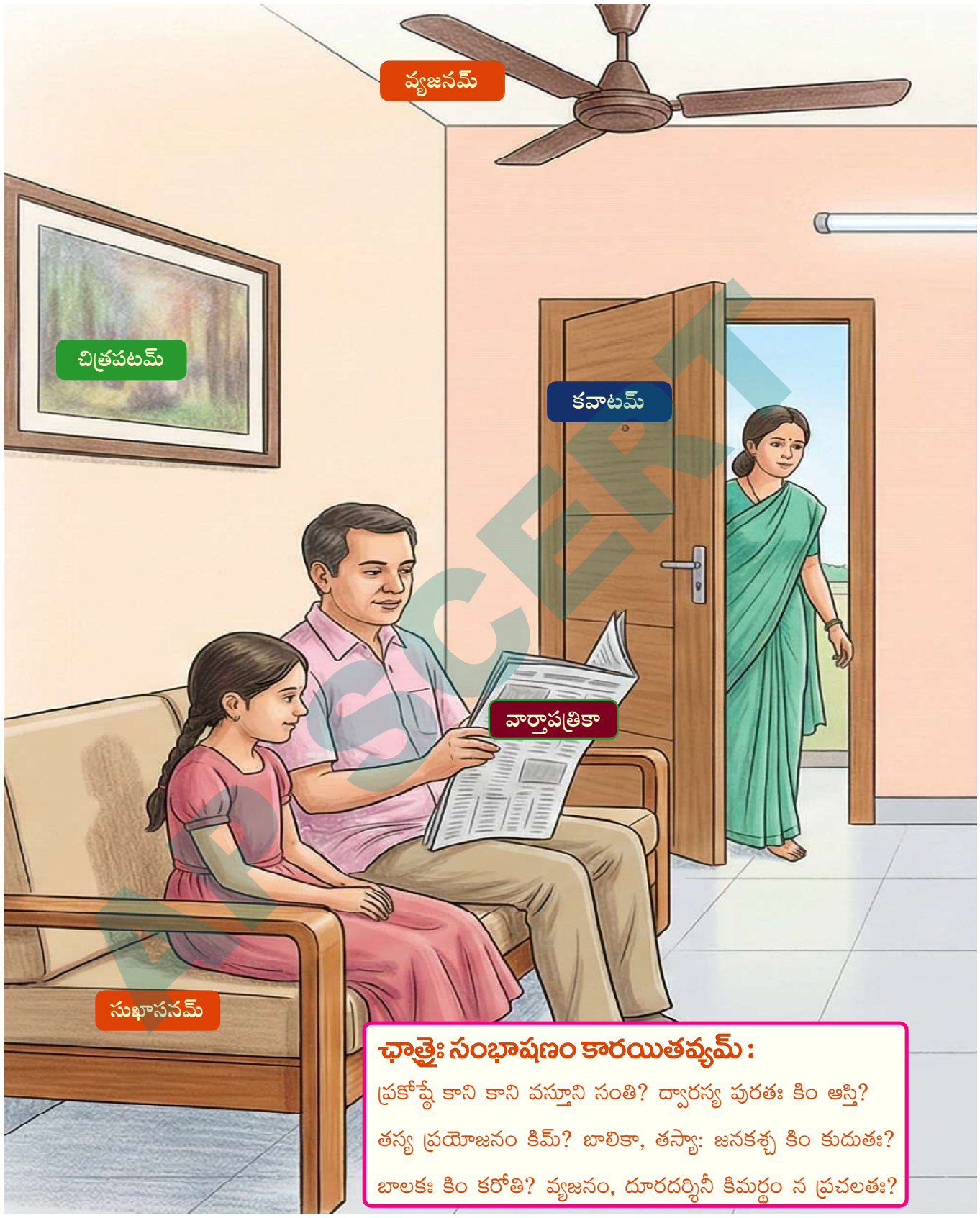
య ___ ల ___ శ ష ___ హ క్ష త్ర జ్ఞ

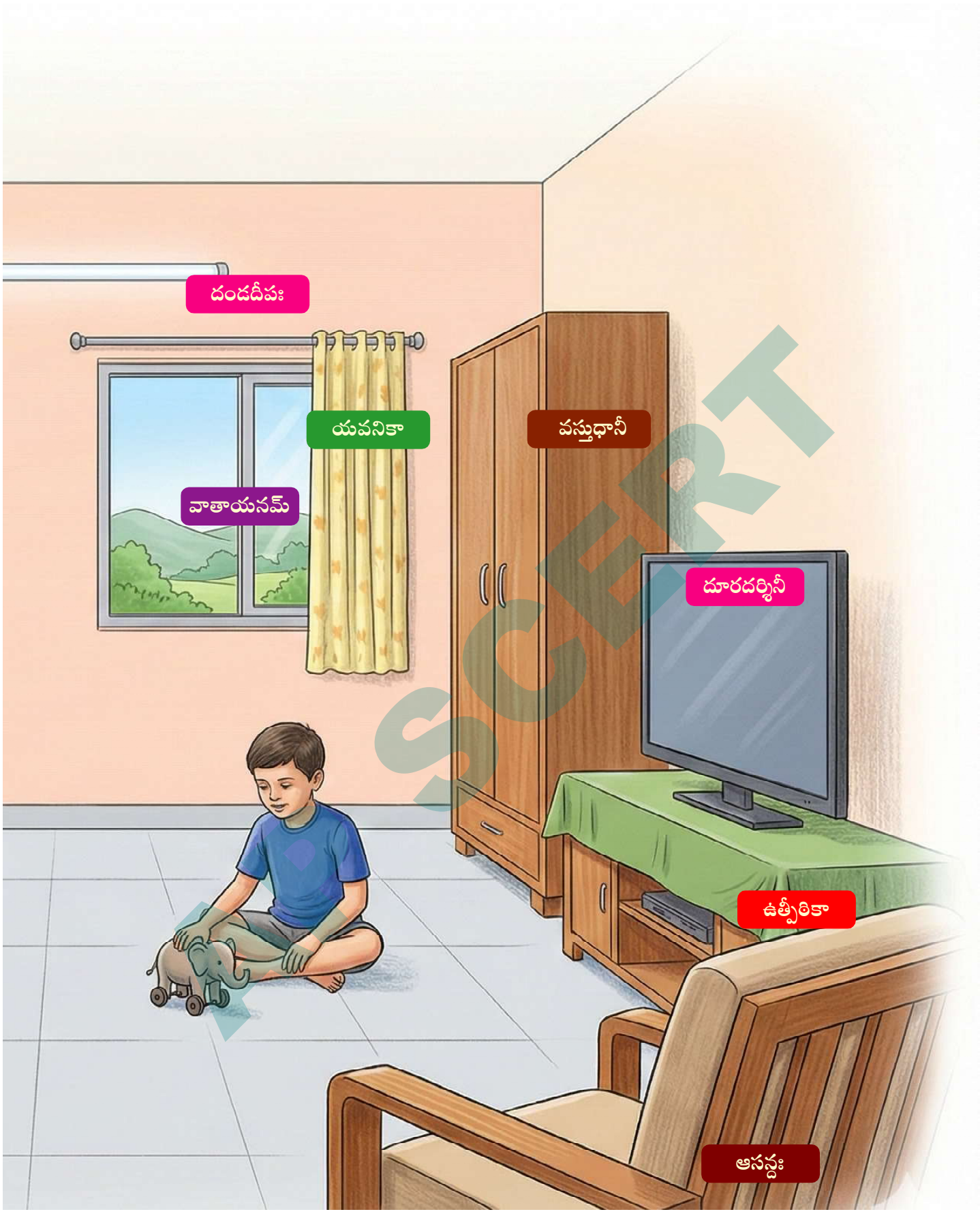
అ – ా ఇ – ి ఈ – ీ ఉ – ు ఊ – ూ

ఋ – ృ ఎ – ె ఏ – ే ఐ – ై ఒ – ొ

ఓ – ో ఔ – ౌ అం – ం అః – ః

AP SCERT

వ్యజనమ్
చిత్రపటమ్
కవాటమ్
వార్తాపత్రికా
సుఖాసనమ్
छात्रैः संभाषणं कारयितव्यम् :
प्रकोष्ठे कानि कानि वस्तूनि सन्ति? द्वारस्य पुरतः किं अस्ति?
तस्य प्रयोजनं किम्? बालिका, तस्याः जनकश्च किं कुर्वतः?
बालकः किं करोति? व्यजनं, दूरदर्शिनी किमर्थं न प्रचलतः?

దండదీపః
యవనికా
వస్తుధానీ
వాతాయనమ్
దూరదర్శినీ
ఉత్పీఠికా
ఆసన్దిః

సంసిద్ధతాపాఠాః

సంభాషణాభ్యాసః - 1 (సప్తమీవిభక్తిః)

శిక్షకః : మమ హస్తే సుధాఖండః అస్తి. కేశవ! భవతః హస్తే కిమ్ అస్తి?

కేశవః : మమ హస్తే లేఖనీ అస్తి మహోదయ!

శిక్షకః : పేటికాయాం వస్త్రాణి సంతి. లతే! పాఠశాలాయాం కే కే సంతి?

లతా : పాఠాశాలాయాం ఛాత్రాః, ఉపాధ్యాయాః సంతి మహోదయ!

శిక్షకః : మందిరే దేవః అస్తి. మాధవ! జలే కిమ్ అస్తి?

మాధవః : జలే మీనః అస్తి మహోదయ!

AP SCERT

2. గీతమ్

బాలచందిర

బాలచందిర లోకసుందర
ఏహి గగనవిభూషణ
ఏహి సత్వరమేహి శశధర
ఏహి ఏహి మదన్తికమ్

కుత్ర గచ్ఛసి కుత్ర నివససి ?
బ్రూహి కిం తవ వాహనమ్
చలసి నిత్యం నియతగత్యా
మాసి కిం తవ వేతనమ్ ?

హీయసే త్వం వర్ధసే త్వం
హససి కిం ఖలు కారణమ్ ?
నిరవలంబం సంచరన్నపి
పతసి న త్వం కథమిదమ్ ?

కథమవాప్తా కాంతిరేషా
హ్లాదినీ సా కౌముదీ
లీయసే త్వం కుత్ర దివసే
రంజకం తవ జీవనమ్

రచయితా – జనార్ధనహెగ్డే

© SCERT

3. గీతమ్

మేఘోవర్షతి

మేఘో వర్షతి ప్రవహతి నీరమ్।

తుష్యతి కృషకః గచ్ఛతి గోష్ఠమ్ ॥

నయతి చ వృషభం హలమపి వహతి।

కర్షతి క్షేత్రం వపతి చ బీజమ్ ॥

రోహతి సస్యం ఫలతి ప్రకామమ్।

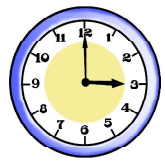
భవతి సమృద్ధిః మనుకులవృద్ధిః ॥

– జి. మహాబలేశ్వరభట్టః

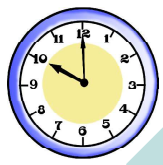

© SCERT

సంభాషణాభ్యాసః - 4 (సమయః - కదా.)

అధ్యాపకః : ఇదానీం సమయః – త్రివాదనమ్.
పాఠశాలాయాః ఆరంభసమయః కః?

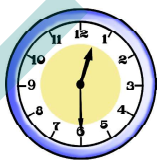
ఛాత్రాః : దశవాదనమ్.

అధ్యాపకః : పాఠశాలాయాః సమాప్తిసమయః కః?

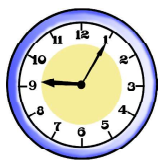
ఛాత్రాః : సపాదపంచవాదనమ్.

అధ్యాపకః : మధ్యాహ్నే భోజనసమయః కః?

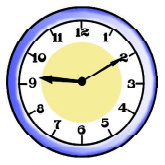

ఛాత్రాః : సార్ధద్వాదశవాదనమ్.

అధ్యాపకః : పంచాధికనవవాదనే అహం గృహతః ప్రస్థానం కరోమి.
సురేశ! భవాన్ కదా ప్రస్థానం కరోతి?

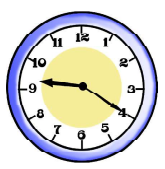

సురేశః : అహం దశాధికనవవాదనే గృహతః ప్రస్థానం కరోమి మహోదయ!

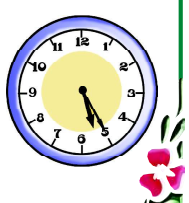

అధ్యాపకః : వనితే! భవతీ కదా పాఠశాలామ్ ఆగచ్ఛతి?

వనితా : అహం వింశత్యధికనవవాదనే పాఠశాలామ్ ఆగచ్ఛామి మహోదయ!

అధ్యాపకః : భవన్తః కదా గృహం ప్రాప్నువంతి?

ఛాత్రాః : వయం పంచవింశత్యధికపంచవాదనే గృహం ప్రాప్నుమః మహోదయ!

AP SCERT

ప్రార్థనా

వక్రతుండ ! మహాకాయ ! కోటిసూర్యసమప్రభ ! ।
నిర్విఘ్నం కురు మే దేవ ! సర్వకార్యేషు సర్వదా ॥

పద్మపత్రవిశాలాక్షీ పద్మకేసరవర్ణినీ ।
నిత్యం పద్మాలయా దేవీ సా మాం పాతు సరస్వతీ ॥

ఆంజనేయమతిపాటలాననం
కాంచనాద్రికమనీయవిగ్రహమ్ ।
పారిజాతతరుమూలవాసినం
భావయామి పవమాననందనమ్ ॥

భారతేన సమో దేశః బ్రహ్మాండే నాస్తి కశ్చన ।
సంస్కృతేన సమా భాషా న భూతా న భవిష్యతి ॥

AP SCERT

1 మిత్రభావనా

A3Q8I5

అభ్యసనాఫలితాని

1. చాత్రాః గీతం రాగయుక్తం గాతుం ప్రభవంతి. C G - 1
2. ఛాత్రాః గీతస్య అర్థం జ్ఞాత్వా భావం స్వీయ వాక్యైః వక్తుమ్ ప్రభవంతి. C G - 2
3. చాత్రాః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వయం వక్తుం ప్రభవంతి. C G - 3
4. ఛాత్రాణాం మనసి సర్వే సమానాః ఇతి భావనా వికసతి. C G - 4
5. చాత్రాః లట్ లకారే ఏకవచన , బహువచన రూపాణాం జ్ఞానం ప్రాప్నువన్తి. C G - 5

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

1. చిత్రే కిమ్ అస్తి?
2. చిత్రే కే కే సన్తి?
3. చిత్రదర్శనేన కిమ్ అవగచ్ఛంతి?

ఛాత్రేభ్యః సూచనాః

- పాఠం పఠంతు. కఠినపదానాం వాక్యానాం చ అధః రేఖాంకనం కుర్వంతు.
- కఠినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రైః సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పాఠ్యపుస్తకస్య అన్తే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

AP SCERT

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య మాతృభాషయా వదంతు.

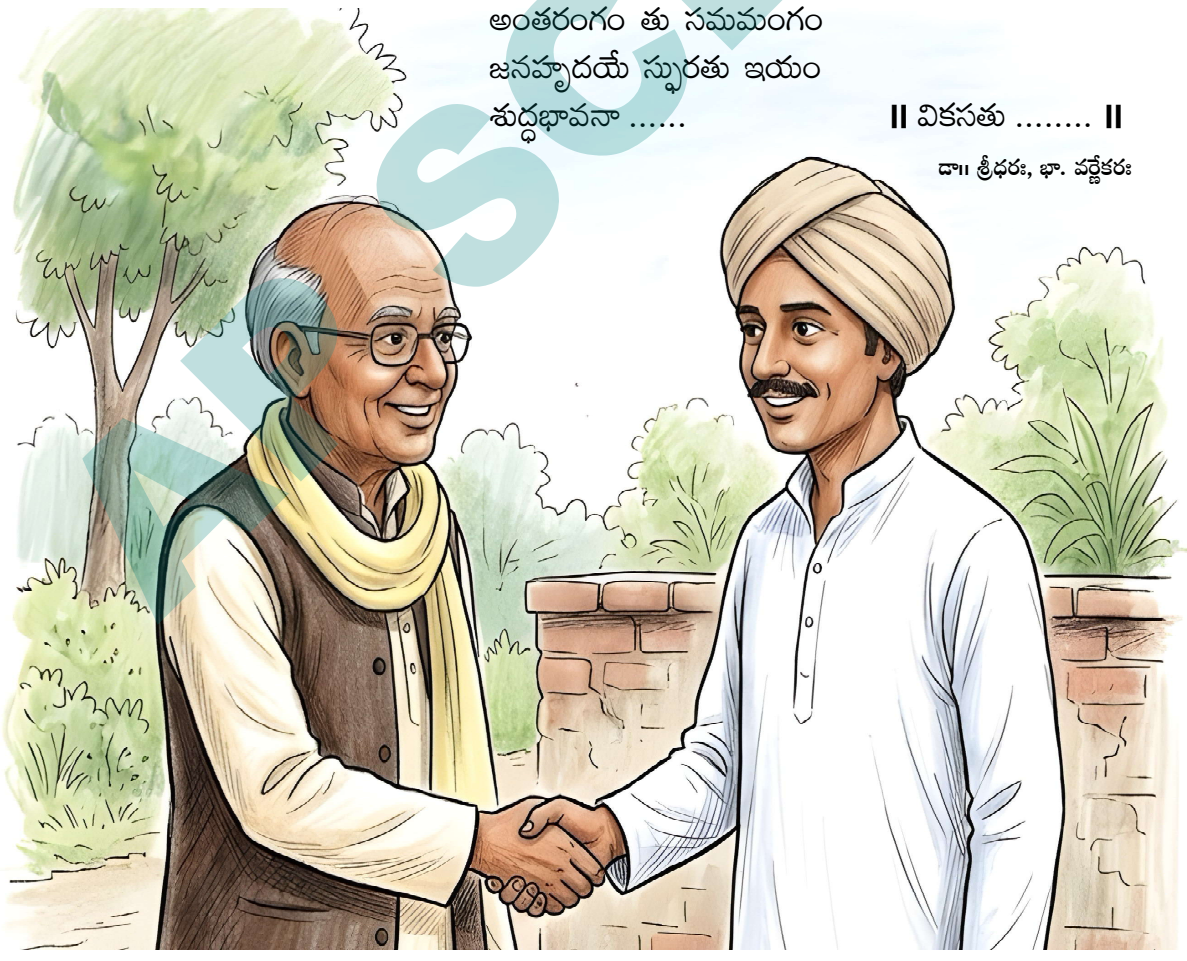
వికసతు మిత్రభావనా
విలసతు బంధుభావనా
॥ వికసతు ..... ॥

అధనస్త్వం సధనోఽహమ్
అబుధస్త్వం విబుధోఽహం
యాతు సదా విలయమియం
హీనభావనా ..... ॥ వికసతు ..... ॥

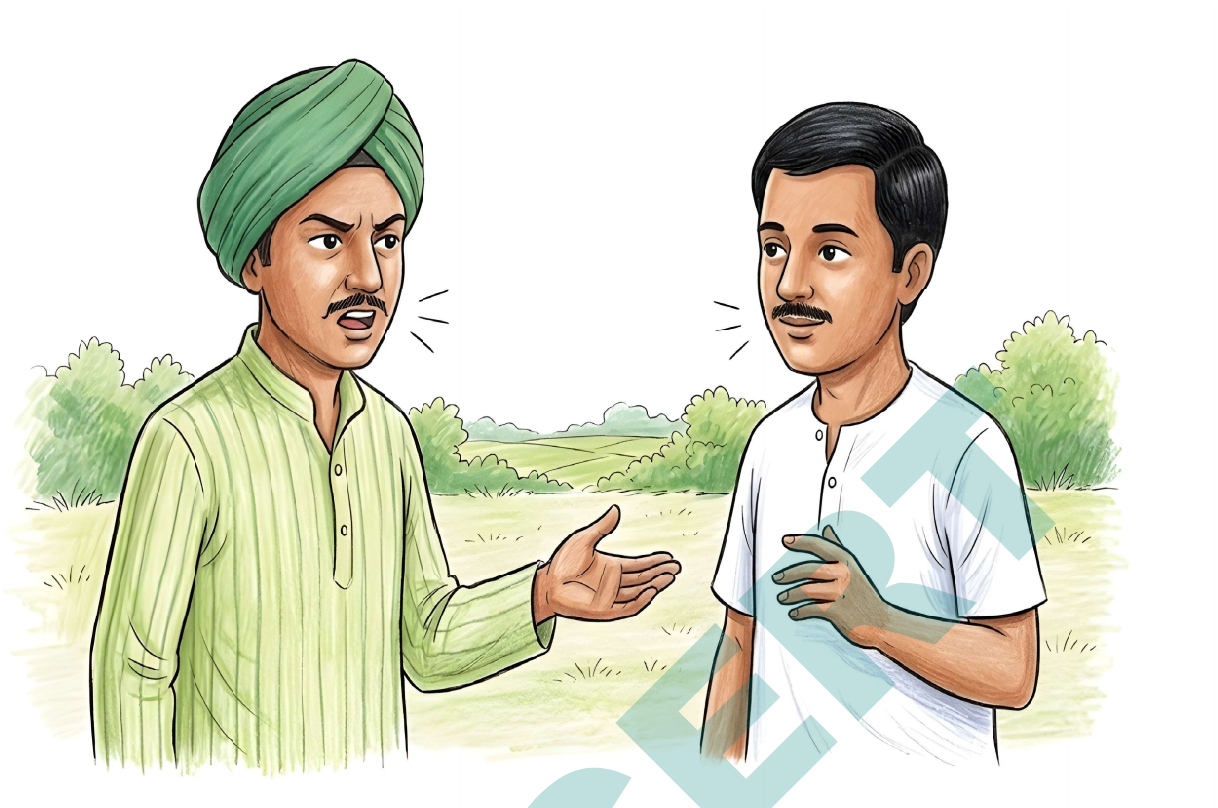
మమ వాణీ అతివిమలా
తవ వాణీ అతివికలా
యాతు సదా విలయమియం
భేదభావనా ..... ॥ వికసతు ..... ॥

విషమమిదం బహిరంగమ్
అంతరంగం తు సమమంగం
జనహృదయే స్ఫురతు ఇయం
శుద్ధభావనా ..... ॥ వికసతు ..... ॥

డా॥ శ్రీధరః, భా. వర్ణేకరః

ASCERT

సారాంశః

స్నేహితులం అనే భావన వికసించుగాక. మనమంతా బంధువులం అనే భావన పెరుగుగాక !

"నీవు ధనం లేనివాడివి, నేను ధనమున్నవాణ్ణి
నీవు తెలివిలేనివాడివి, నేను తెలివిగలవాణ్ణి"
అనే ఈ హీనభావన నశించుగాక !

II స్నేహితులం అనే భావన వికసించుగాక ..... **II**

"నా భాష స్వచ్ఛమైనది,
నీ భాష హీనమైనది"
అనే ఈ భేదభావన నశించుగాక !

II స్నేహితులం అనే భావన వికసించుగాక ..... **II**

" బయటకు కనిపించడంలో భేదమున్నది.
(కాని) మనందరి లోపల ఉన్న మనస్సు మాత్రం సమానం"
అనే ఈ శుద్ధభావన మానవులందరి హృదయంలో స్ఫురించుగాక !

II స్నేహితులం అనే భావన వికసించుగాక ..... **II**

APSCERT

అర్థాః

అధనః = పేదవాడు
సధనః = ధనవంతుడు
అబుధః = తెలివిలేనివాడు
విబుధః = తెలివిగలవాడు
వాణీ = భాష

భావావగమనం ప్రతిస్పందనం

I శృణ్వంతు-విచింత్య వదంతు

(అ) గీతం రాగయుక్తం గాయంతు.
(ఆ) గీతే కిం వర్ణితమ్?
(ఇ) మిత్రభావనా నామ కా?

II పఠంతు-అవగచ్ఛంతు- వ్యక్తీకుర్వంతు

(అ) అధః దత్తం గీతం పఠిత్వా ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

విషమమిదం బహిరంగమ్
అంతరంగం తు సమమంగం
జనహృదయే స్ఫురతు ఇయం
శుద్ధభావనా .....

1. విషమమిదం కీదృశమ్ భవతి? .....
2. కిం సమమంగం అస్తి? .....
3. కేషాం హృదయే స్ఫురతు? .....
4. గీతం కా భావనా వదతి? .....

(ఆ) అధః దత్తస్య చరణస్య పదాని క్రమేణ న సంతి. తాని క్రమేణ స్థాపయిత్వా లిఖంతు.

మమ, అతివిమలా, వాణీ .....
వాణీ, అతివికలా, తవ .....
సదా, యాతు, విలయమియమ్ .....
భేదభావనా .....

APSCERT

భావవ్యక్తీకరణం సర్జనాత్మకత

III స్వీయరచనా

అ) అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

1) కీదృశీ హీనభావనా విలయం యాతు?

2) కా భావనా విలసతు?

3) కీదృశీ శుద్ధభావనా స్ఫురతు?

4) కా భావనా వికసతు?

ఆ) అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వీయవాక్యైః వ్యాసరూపేణ లిఖంతు.

1) మిత్రభావనా నామ కా? ఏషా కథం వర్ధనీయా?

2) మిత్రభావనా ఇతి పాఠస్య సారం స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.

IV సర్జనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్

ఐకమత్యేన సంబద్ధామ్ ఏకాం కథాం లిఖంతు.

V ప్రశంసా

అన్యభాషాయాం విద్యమానాని 'మిత్రభావనా' సంబద్ధాని గీతాని గాయంతు.

భాషాంశాః

IV పదజాలాభివృద్ధిః-భాషాక్రీడాః

(అ) అధః దత్తేషు వాక్యేషు రేఖాంకితపదస్య అర్థం చిన్వంతు

1. కుచేలః **అధనః**, కృష్ణః సధనః

   అ) ధనవంతుడు ఆ) పేదవాడు ఇ) తెలివిగలవాడు ఈ) తెలివిలేనివాడు

2. మమ **వాణీ** సంస్కృతమ్.

   అ) భాషా ఆ) విషయం ఇ) గణితం ఈ) తెలుగు

3. రామరావణయోః **భేదః** అస్తి.

   అ) పోలిక ఆ) తేడా ఇ) పెద్ద ఈ) చిన్న

4. యాతు **సదా** విలయమియం.

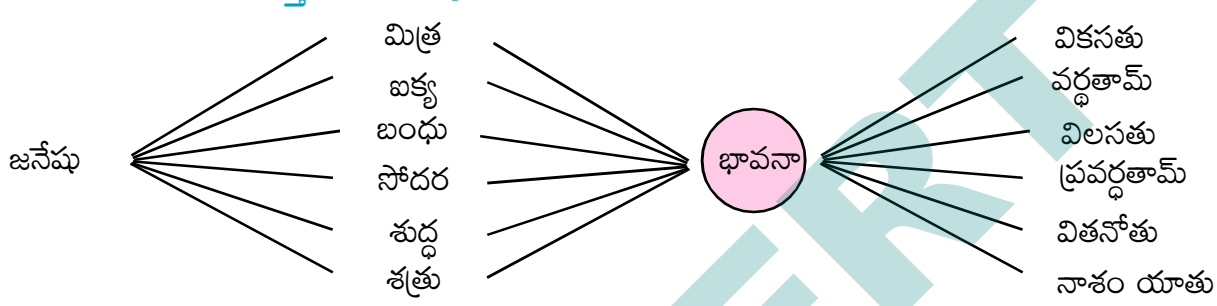
   అ) అప్పుడప్పుడు ఆ) కొంతకాలం ఇ) ఎల్లప్పుడు ఈ) ఉదయాన్నే

AP SCERT

ఆ) అధః దత్తాని పదాని తేషాం విరుద్ధార్థకపదైః యోజయంతు

1. అధనః ( ) అ) విబుధః
2. అబుధః ( ) ఆ) అంతః
3. బహిః ( ) ఇ) శత్రుః
4. శుద్ధం ( ) ఈ) సధనః
5. మిత్రం ( ) ఉ) అశుద్ధం

ఇ) అధః దత్తైః పదైః వాక్యాని రచయంతు.

ఉదా: 1) జనేషు మిత్రభావనా వికసతు.

2. .....

3. .....

4. .....

5. .....

6. .....

(అ) ఏతాని వాక్యాని పఠంతు - రిక్తస్థానాని పూరయంతు

1) బాలకః పాఠం పఠతి.	బాలకాః పాఠం పఠంతి.
2) ఛాత్రః గీతం గాయతి.	ఛాత్రాః ....
3) సః గ్రామం గచ్ఛతి.	తే గ్రామం ....
4) ఏషః అన్నం ఖాదతి.	ఏతే ....
5) బాలికా జలం పిబతి.	బాలికాః జలం పిబంతి.
6) సా గృహమ్ ఆగచ్ఛతి.	తాః ....
7) తత్ అత్ర అస్తి.	తాని ....

AP SCERT

ఉపరితనేషు వాక్యేషు ఏకవచన – బహువచన పదాని సంతి. తాని విభజ్య లిఖంతు.

ఉదా: 1. బాలకః – బాలకాః పఠతి – పఠంతి.

2. ..... – .... – .....

3. ..... – .... – .....

4. ..... – .... – .....

5. ..... – .... – .....

6. ..... – .... – .....

7. ..... – .... – .....

ఆ) అధః దత్తాని వాక్యాని అవగచ్ఛంతు. రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

	హ్యః = నిన్న	అద్య = ఈ రోజు	శ్వః = రేపు
పఠ –	గోపాలః హ్యః అపఠత్.	గోపాలః అద్య పఠతి.	గోపాలః శ్వః పఠిష్యతి.
లిఖ –	లతా హ్యః అలిఖత్.	లతా అద్య లిఖతి.	లతా శ్వః లేఖిష్యతి.
పిబ –	.....	.....	మార్జాలః శ్వః పాస్యతి.
నమ –	.....	.....	..... నమస్యతి.
ఖాద –	.....	గౌరీ ..... ఖాదతి.	.....

పరియోజనాకార్యమ్

అస్మాకం దేశే కాః కాః భాషాః సంతి. తాః భాషాః కుత్ర (రాజ్యే) భాష్యంతే ఇతి పట్టికారూపేణ లిఖిత్వా మూల్యాంకనపుస్తకే ప్రదర్శయంతు.

స్వీయమూల్యాంకనమ్

		ఆమ్	న
అ)	గీతం రాగయుక్తమ్ అభినయపూర్వకం చ గాతుం శక్నోమి.	☐	☐
ఆ)	గీతస్య భావం వక్తుం శక్నోమి.	☐	☐
ఇ)	గీతస్య సారం స్వీయవాక్యైః లేఖితుం శక్నోమి.	☐	☐
ఈ)	ఐకమత్యసంబద్ధామ్ ఏకాం కథాం వక్తుం శక్నోమి.	☐	☐

AP SCERT

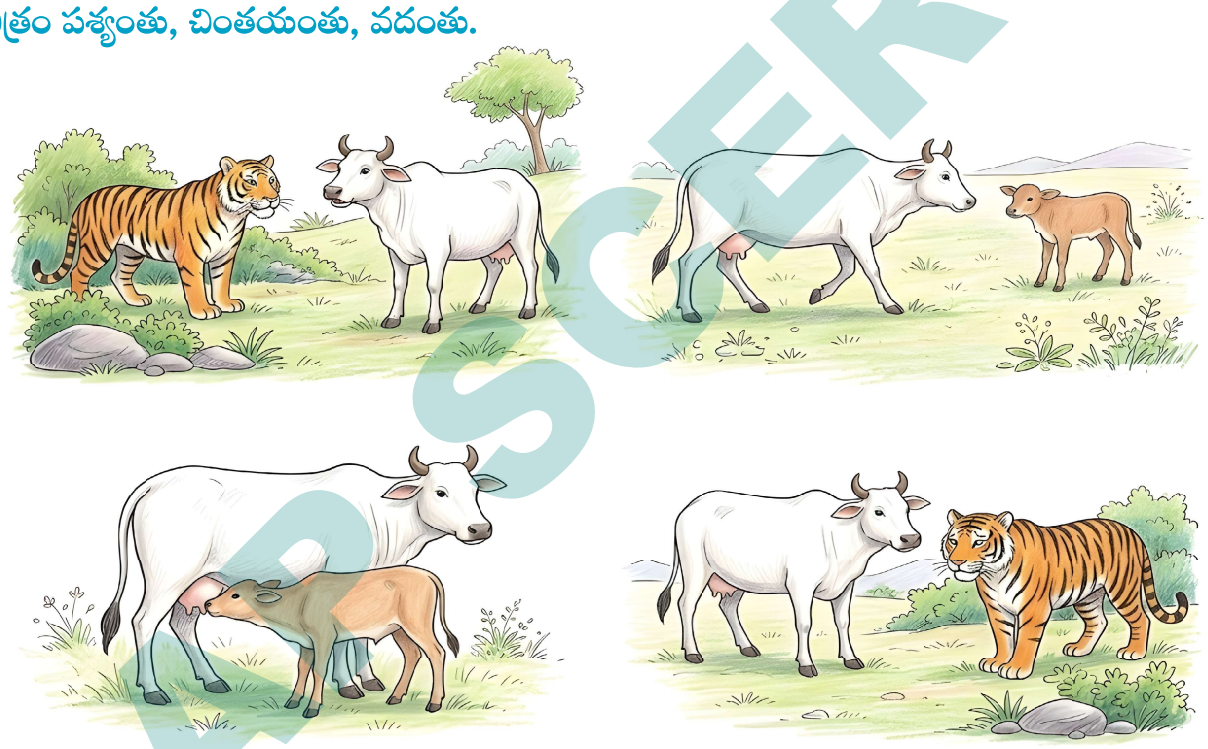
2 సత్యం వద

R3U6J1

అభ్యసనా ఫలితాని

1. ఛాత్రాః సంస్కృతభాషాయాం సరళసంభాషణం కర్తుం ప్రభవంతి. C G - 1
2. ఛాత్రాః సంభాషణం పఠిత్వా సత్యవ్రతనిష్ఠాయాః లాభాన్ జ్ఞాస్యంతి. C G - 2
3. ఛాత్రాః కుటుంబజీవనే విద్యమానబంధం, అనురాగం చ జ్ఞాస్యంతి. C G - 3
4. ఛాత్రాః మహేశ్వర సూత్రాణి జ్ఞాత్వా లేఖితుం ప్రభవంతి. C G - 4
5. ఛాత్రాః దీర్ఘ-సంయుక్త-ద్విత్వాక్షరాణాం బేధం అవగమిష్యన్తి. C G - 5

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

1. చిత్రే కే కే సన్తి? కిం కుర్వంతి?
2. చిత్రదర్శనేన కిమ్ అవగచ్ఛంతి?

ఛాత్రేభ్యః సూచనాః

- పాఠం పఠంతు. కఠినపదానాం వాక్యానాం చ అధః రేఖాంకనం కుర్వంతు.
- కఠినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రైః సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పాఠ్యపుస్తకస్య అన్తే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

APSCERT

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య మాతృభాషయా వదంతు.

తత్ ఏకమ్ అరణ్యమ్. తత్ర ఏకః సుందరః తడాగః అస్తి. తడాగం పరితః వృక్షాః సంతి. వృక్షేషు కాకకపోతాదయః బహవః పక్షిణః నీడం నిర్మాయ నివసన్తి. సర్వత్ర సాధుజన్తవః చరన్తి విహరన్తి చ.

ఏకః వ్యాధః ప్రతిదినం తడాగస్య అంతికమ్ ఆగత్య తత్ర జాలం ప్రసార్య తస్మిన్ మృగస్య పతనం ప్రతీక్షతే స్మ. ఏకస్మిన్ దినే కాచన మృగీ తస్య జాలే పతితా. వ్యాధః మృగ్యాః సమీపం గత్వా తాం బద్ధుమ్ ఐచ్ఛత్, తదా మృగీ వ్యాధేన సహ భాషితుమ్ ఆరభత.

మృగీ – భోః వ్యాధ! మాం ముంచ. మమ ఏకః పుత్రః ఏకమాసవయస్కా పుత్రికా చ స్తః. పుత్రికాయై అన్తిమపర్యాయమ్ ఉదరపూర్ణం దుగ్ధం దత్వా తౌ సద్వ్యవహారమ్ ఉపదిశ్య సత్వరం ప్రత్యాగమిష్యామి.

వ్యాధః – హే మృగి! కిం మాం బుద్ధిహీనం చింతయతి? జాలబద్ధాం భవతీం త్యజామి ఇతి కథం చిన్తయతి? (ఇతి వదన్ మనసి) 'కిమ్ ఇయం మృగీ వదతి? మాం త్యజేతి? పుత్రౌ దృష్ట్వా, పుత్ర్యై దుగ్ధం దత్వా చ ప్రత్యాగమిష్యామి ఇతి వదతి. లోకే ఇదం సాధ్యం కిమ్? వక్తారః వదన్తి చేత్ శ్రోతుః మమ వివేకః నాస్తి వా!' (ఇతి అచింతయత్).

మృగీ – యః కఠినశబ్దైః జ్యేష్ఠాన్ పీడయతి, యః పితృభ్యాం సహ ప్రతివాదం కరోతి, యః బుభుక్షితేభ్యః అదత్వా ఖాదతి, సః యం నరకం ప్రాప్నోతి, భవతః పురతః అనాగతా అహమ్ అపి తమేవ నరకం ప్రాప్నుయామ్ ఇతి శపథం కరోమి. దయాం కృత్వా మాం త్యజతు.

వ్యాధః – అహం భవత్యాః సదృశీం మృగీం మమ జీవనే న దృష్టవాన్. గృహం గత్వా ఆగచ్ఛతు అహం భవతీం ముంచామి. (మృగీ వ్యాధస్య ప్రదక్షిణం కృత్వా పుత్రీమేవ మనసి చింతయన్తీ అశ్రునయనా ధావితవతీ).

(ఏతావతా ఏకః మృగః వ్యాధస్య జాలే బద్ధః అభవత్)

మృగః – హే వ్యాధ! అహం సవినయం భవన్తం ప్రార్థయామి యత్ కృపయా కంచిత్ కాలం యావత్ మాం జహాతు. మమ పుత్రౌ పత్నీం చ మిలిత్వా శీఘ్రమేవ ప్రత్యాగమిష్యామి.

వ్యాధః – అహం బుభుక్షయా పీడితః అస్మి. భవన్తం న మోక్ష్యామి. బద్ధ్వా గృహం నేష్యామి.

మృగః – మమ పత్నీ పుత్రేషు శపథం కరోమి. అహమ్ అవశ్యం ప్రత్యాగమిష్యామి.

వ్యాధః – అస్తు.

(మృగీ ధావిత్వా, పుత్ర్యాః సమీపం గత్వా తస్యై దుగ్ధం దదతీ ఆసీత్. దుగ్ధదానావసరే చింతనం సర్వం పుత్ర్యాం సంస్థాప్య పదమపి అవిచాల్య శిలాప్రతిమా ఇవ స్థితా అభవత్)

మృగీ – పుత్రి! అహం భవతీం ప్రసూతవతీ. ఆవయోః అనుబంధస్య ఇదమ్ అంతిమం దినమ్. పునః భవతీ మాం మా స్మరతు. పుత్ర! నిత్యం సత్యం వదతు. ధర్మం చరతు. ఉత్తమైః సహ నివసతు. అవినీతేభ్యః దూరే తిష్ఠతు. పరోపకారిభిః సహ వాదం మాకరోతు. (ఇతి ఉపదిశన్తీ అశ్రునయనా సా మృగీ వ్యాధస్య విషయం శ్రావయన్తీ ఆసీత్. తస్మిన్ ఏవ కాలే మృగః మృగ్యాః అన్తికమాగత్య స్వఘటనాం శ్రావయిత్వా ...)

మృగః – అహం వ్యాధస్య సమీపం గచ్ఛామి. భవతీ బాలైః సహ నివసతు. బాలౌ చ సంరక్షతు. తౌ సమ్యక్ పాలయతు.

మృగీ – అహం శపథం కృతవతీ. అతః అహమేవ వ్యాధస్య అంతికం గమిష్యామి. భవన్తం వినా బాలౌ న జీవతః. భవాన్ అత్రైవ తిష్ఠతు.

మృగః – అహమపి శపథం కృతవాన్. అతః అహం వ్యాధస్య సమీపం గమిష్యామి.

మృగీ – న, న, భవాన్ అత్రైవ తిష్ఠతు. అహమేవ గచ్ఛామి.

పుత్రీ – అంబ! (ఇతి రోదనం ఆరబ్ధవతీ)

పుత్రః – అంబ! ఏకం వినా అన్యః జీవితుం న శక్నోతి. అతః వయం సర్వే గచ్ఛామః వ్యాధస్య సమీపమ్.

(ఇతి సర్వే అహమహమికతయా పృష్ఠతః పశ్యన్తః వ్యాధస్య సమీపమ్ ఆగత్య "మాం బధ్నాతు", "మాం

AP SCERT

బధ్నాతు" ఇతి వదంతః తస్య పురతః ఉపస్థితాః అభవన్.)

వ్యాధః – (ఆశ్చర్యేణ) భవన్తౌ సత్యవాదినౌ, సత్యవాక్ పరిపాలనపరౌ స్తః. భవన్తౌ దృష్ట్వా భవతోః పుత్రయోః త్యాగశీలతయా అహం ద్రవీభూతః అభవమ్.

మృగీ – భవాన్ బుభుక్షాపీడితః అస్తి. మమ పరివారతః అహం మమ జీవనం భవతే సమర్పయామి. మాం బద్ధ్వా నయతు.

మృగః – మామేవ గృహ్ణాతు.

పుత్రః-పుత్రీచ– ఆవామేవ నయతు భవాన్.

వ్యాధః: (అశ్రునయనః సన్) హే భగవన్ ! కీదృశః పరివారః ఏషః? సర్వే అహమహమికతయా మృత్యుముఖం ప్రవేష్టుమ్ ఇచ్ఛన్తి. భవత్పరివారః త్యాగేన మామ్ ఆర్ద్రీకరోతి. క్షమాం కుర్వంతు. అహం భవత్సు కస్మై అపి హానిం న కరోమి. సుఖేన జీవన్తు. అద్య ఆరభ్య మమ జీవనే హానిం న కరోమి. శాకాహారీ భూత్వా జీవనం యాపయామి.

(ఇత్యుక్త్వా వ్యాధః తం పరివారమ్ అముంచత్. సర్వే మృగాః తస్మై వ్యాధాయ ధన్యవాదాన్ సమర్ప్య స్వగృహమ్ అగచ్ఛన్)

అర్థాః

వ్యాధః	=	బోయవాడు	పుత్రః	=	కుమారుడు
తడాగః	=	చెరువు	పుత్రీ	=	కుమార్తె
జాలం	=	వల	బుభుక్షా	=	ఆకలి
మృగః	=	జింక	మిలిత్వా	=	కలిసి
దుగ్ధం	=	పాలు	అశ్రునయనమ్	=	కన్నీటితో
పత్నీ	=	భార్య	కృత్వా	=	చేసి

భావావగమనం ప్రతిస్పందనం

I శృణ్వంతు-విచింత్య వదంతు

అ) అయం పాఠ్యాంశః కం విషయం వదతి?

ఆ) మృగస్య స్థానే భవాన్ భవతి చేత్ కిం కరోతి?

ఇ) వ్యాధస్య సమీపే భవాన్ భవతి చేత్ కిం కరోతి?

ఈ) పాఠే జ్ఞాతవ్యాః విషయాః కే?

II పఠంతు-అవగచ్ఛంతు- వ్యక్తీకుర్వంతు

అ) ప్రశ్నానాం సమాధానానాం చ మేలనం కుర్వంతు.

1. వ్యాధః తడాకస్య అంతికమ్ ఆగచ్ఛతి.	( )	(అ) కుత్ర కాకకపోతాదయః నివసంతి?
2. వృక్షేషు కాకకపోతాదయః నివసంతి.	( )	(ఆ) కా జాలే పతితా?
3. వ్యాధః జాలం ప్రసారయతి.	( )	(ఇ) వ్యాధః కం బద్ధుమ్ ఐచ్ఛత్?
4. మృగీ జాలే పతితా.	( )	(ఈ) కః తడాకస్య అంతికమ్ ఆగచ్ఛంతి?
5. వ్యాధః మృగం బద్ధుమ్ ఐచ్ఛత్.	( )	(ఉ) వ్యాధః కం ప్రసారయతి?

ఆ) అధః దత్తం అనుచ్ఛేదం పఠిత్వా ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

తత్ ఏకమ్ అరణ్యమ్. తత్ర ఏకః సుందరః తడాగః అస్తి. తడాగం పరితః వృక్షాః సంతి. వృక్షేషు బహవః పక్షిణః నీడం నిర్మాయ నివసన్తి. సర్వత్ర సాధుజన్తవః చరన్తి.

1. తత్ర సుందరః కః అస్తి?

.....

AP SCERT

2. తడాగం పరితః కే సంతి?

.....

3. బహవః పక్షిణః కిం నిర్మాయ నివసంతి?

.....

4. సర్వత్ర కే చరంతి‘

.....

భావవ్యక్తీకరణం సర్జనాత్మకత

III స్వీయరచనా

అ) అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

1) అరణ్యం కీదృశమ్ అస్తి?
2) వ్యాధః తడాగస్య సమీపే కిమర్థం జాలం ప్రసారయతి?
3) వ్యాధేన సహ మృగీ కిం భాషితవతీ?
4) వ్యాధః మృగ్యా సహ కిం భాషితవాన్?
5) శపథం కృతవతీం మృగీమ్ ఉద్దిశ్య వ్యాధః కిమ్ ఉక్తవాన్?
6) మృగః మృగీం కిమ్ ఉక్తవాన్?
7) పుత్రః మాతరం ప్రతి కిముక్తవాన్?
8) వ్యాధః మృగకుటుంబం దృష్ట్వా కిం కృతవాన్?

IV సర్జనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్

- వ్యాధః మృగాన్ ‘యుష్మాన్ త్యజామి’ ఇతి ఉక్తవాన్.

  తదనంతరం కిం జాతమితి చిత్రం దృష్ట్వా సంభాషణరూపేణ లిఖంతు.

V ప్రశంసా

- యదా భవాన్ సత్యం వదతి తదా భవతః మాతా భవంతం ప్రశంసతి. సా కథం ప్రశంసతీతి వదతు.

AP SCERT

భాషాంశాః

IV పదజాలాభివృద్ధిః - భాషాక్రీడాః

అ) అధః దత్తేషు వాక్యేషు రేఖాంకితపదస్య అర్థం చిన్వంతు

1. వ్యాధః **బుభుక్షా**పీడితః అస్తి.
   అ) ఆనందం ఆ) ఆకలి ఇ) దుఃఖం ఈ) దాహం
2. మృగస్య **పరివారః** వ్యాధసమీపం గతవంతః.
   అ) కుటుంబం ఆ) శత్రువు ఇ) యుద్ధం ఈ) దగ్గర
3. ఛాత్రస్య **పురతః** అధ్యాపకః అస్తి.
   అ) వెనక ఆ) పైన ఇ) క్రింద ఈ) ముందు
4. బహవః **పక్షిణః** నీడే నివసంతి
   అ) పశువులు ఆ) పక్షులు ఇ) చేపలు ఈ) జంతువులు

ఆ) అధః దత్తాని పదాని తేషాం విరుద్ధార్థకపదైః యోజయంతు

1. రోదనం	( )	అ)	అనేకః
2. సత్యం	( )	ఆ)	సరళం
3. జ్యేష్ఠః	( )	ఇ)	హసనం
4. ఏకః	( )	ఈ)	కనిష్ఠః
5. సుందరః	( )	ఉ)	అసత్యం
6. కఠినం	( )	ఊ)	దూరం
7. స్వర్గం	( )	ఋ)	మందం
8. సమీపం	( )	ౠ)	వికృతః
9. శీఘ్రం	( )	ఎ)	నరకం

AP SCERT

ఇ) కోష్ఠకస్థాని పదాని ఉపయుజ్య నీతి వాక్యాని లిఖంతు.

సత్యం	
ధర్మం	భవ
మాతృదేవః	చర
పితృదేవః	వద
ఆచార్యదేవః	
అతిథిదేవః	

ఉదా: 1) సత్యం వద 2) .....

3) ..... 4) .....

5) ..... 6) .....

ఈ) మంజూషాతః క్రియాపదాని స్వీకృత్య రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

సంచరంతి విహరంతి పాలయతు బధ్నాతు నయతు యాపయామి

1) అహం విరామదినేషు గృహే పుస్తకైః కాలం.....

2) గగనే ఖగాః యథేష్టం .....

3) మాతులస్య, పితుః, గురోః చ వాక్యాని .....

4) రాత్రౌ గృహమ్ ఆగతాన్ చోరాన్ .....

5) కాననం సింహవ్యాఘ్రాదిజంతవః .....

6) పర్వదినేషు స్నేహితం గృహం ప్రతి .....

ఉ) అధః దత్తాని అక్షరాణి క్రమశః పఠంతు.

అఇఉణ్, ఋఌక్, ఏఓఙ్, ఐఔచ్,

హయవరట్, లణ్, ఞమఙణనమ్, ఝభఞ్, ఘఢధష్, జబగడదశ్, ఖఫఛఠథచటతవ్, కపయ్, శషసర్, హల్.

ఉపరి స్థితాని అక్షరాణి మాహేశ్వరసూత్రాణీతి కథ్యన్తే. ఏతేభ్యః సూత్రేభ్యః ఏవ అక్షరాణాం నిర్మాణం జాతమ్.

APSCERT

ఊ) **అక్షరాణాం భేదాన్ అవగచ్ఛన్తు.**

1) అచఃు – అ ఆ ఇ ఈ ఉ ఊ ఋ ౠ ఌ ఏ ఐ ఓ ఔ
2) హలఃు – క ఖ గ ఘ ఙ – (కవర్గఃు)
చ ఛ జ ఝ ఞ – (చవర్గఃు)
ట ఠ డ ఢ ణ – (టవర్గఃు)
త థ ద ధ న – (తవర్గఃు)
ప ఫ బ భ మ – (పవర్గఃు)
యరలవశషసహ
3) హ్రస్వాక్షరాణి – అ, ఇ, ఉ, క, ట, చ ..... ఇత్యాదీని.
4) దీర్ఘాక్షరాణి – ఆ, ఈ, ఊ, ఏ, ఐ, ఓ, ఔ, కా, టా, చో, కౌ, నై, మూ ఇత్యాదీని
5) సంయుక్తాక్షరాణి – కేవల హలామ్ ఏకత్ర స్థితిఃు సంయోగ ఇతి కథ్యతే.
ఉదాహరణమ్ – ద్య, బ్జ, న్య, క్త, శ్వ, హ్య ఇత్యాదీని.
6) ద్విత్వాక్షరాణి – ఏకమేవ అక్షరం ద్విధా ఉచ్యతే చేత్ ద్విత్వమితి కథ్యతే.
ఉదాహరణమ్ – ల్ల, య్య, క్క, త్త, న్న, ప్ప ఇత్యాదీని.

ఋ) **అధఃు దత్తే శ్లోకద్వయే హ్రస్వ-దీర్ఘ-సంయుక్త-ద్విత్వాక్షరాణి జ్ఞాత్వా లిఖంతు.**

1) యత్కరోషి యదశ్నాసి యజ్జుహోషి దదాసి యత్ ।
యత్తపస్యసి కౌంతేయ తత్కురుష్వ మదర్పణమ్ ॥

హ్రస్వాక్షరాణి	దీర్ఘాక్షరాణి	సంయుక్తాక్షరాణి	ద్విత్వాక్షరాణి

పరియోజనాకార్యమ్

సత్యవ్రతనిష్ఠానాం మహాపురుషాణాం నామాని సంగృహ్య మూల్యాంకనపుస్తకే లిఖంతు.

స్వీయమూల్యాంకనమ్

		అమ్	న
అ)	పాఠస్య సారం స్వీయవాక్యైఃు వక్తుం శక్నోమి.	☐	☐
ఆ)	పాత్రాణి అధికృత్య వక్తుం శక్నోమి.	☐	☐
ఇ)	పాఠస్య సారం స్వీయవాక్యైఃు లేఖితుం శక్నోమి.	☐	☐
ఈ)	మృగీ ఇవ సంభాషణం కర్తుం శక్నోమి.	☐	☐

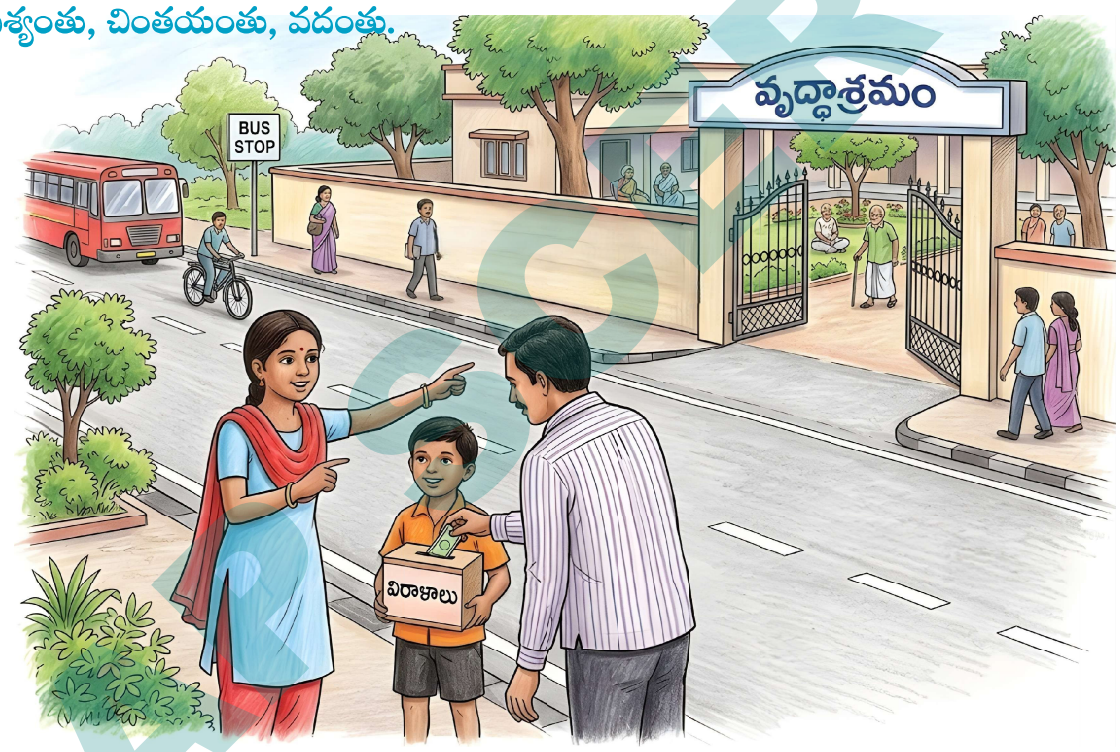
3 దుర్గాబాయి దేశముఖ్

D1B5E8

అభ్యసనఫలితాని

1. ఛాత్రాః సంఘసేవికా దుర్గాబాయిదేశ్ ముఖ్ వర్యాః సాహసం,ధైర్యం చ జ్ఞాస్యంతి.C G - 1
2. ఛాత్రాః పాఠే విద్యమానానాం నూతనశబ్ద–క్రియాపదానాం చ పరిచయం ప్రాప్స్యంతి. C G - 2
3. ఛాత్రాః స్వదేశరక్షణార్థం దుర్గాబాయిదేశముఖ్యాః ఇవ త్యాగభావనయా ప్రేరితాః భవిష్యంతి C G - 3
4. అపరిచితానం, జేష్ఠానాం సమీపే కథం వ్యవహర్తవ్యమితి గుణం ఛాత్రాః ప్రాప్స్యంతి. C G - 4
5. ఛాత్రాః అద్య – హ్యః – శ్వః ఇతి పదప్రయోగం కర్తుం ప్రభవంతి. C G - 5

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

1. చిత్రే కిం కిమ్ అస్తి?
2. బాలౌ కిం కురుతః?
3. కిమర్థమ్ ఏవం కురుతః ఇతి భవాన్ చింతయతి?

ఛాత్రేభ్యః సూచనాః

- పాఠం పఠంతు. కఠినపదానాం, వాక్యానాం చ అధః రేఖాంకనం కుర్వంతు.
- కఠినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రైః సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పాఠ్యపుస్తకస్య అన్తే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య మాతృభాషయా వదంతు.

ఏకదా కాకినాడాపత్తనే జాతీయ కాంగ్రెస్ మహాసభాః ప్రచలితాః అభవన్. తత్ర ఏకాం ప్రదర్శినీమ్ ఆయోజితవంతః. ప్రదర్శినీ ద్రష్టవ్యా చేత్ ప్రవేశపత్రం క్రేతవ్యమ్. ప్రవేశపత్రం దృష్ట్వా అంతః ప్రేషయితుం ద్వారస్య సమీపే ఏకాం బాలికాం కార్యనిర్వాహకాః నియుక్తవంతః. సా బాలికా ప్రవేశపత్రం దృష్ట్వా సర్వాన్ అంతః ప్రేషయతి స్మ. తదా ఏకః జ్యేష్ఠః ప్రవేశపత్రం వినా అంతః ప్రవేష్టుమ్ ఆగతవాన్. సా బాలికా తం నిరుధ్య "ప్రవేశపత్రం దర్శయ" ఇతి అవదత్. 'సః నాస్తీతి అవదత్' తస్య పార్శ్వే స్థితః ఏకః భద్రపురుషః అవదత్ – "ఏషః కః ఇతి జానాతి వా? జవహర్‌లాల్ నెహ్రూమహోదయః! అంతః ప్రేషయతు" ఇతి. తథాపి సా బాలికా తమ్ అంతః ప్రేషయితుం న అంగీకృతవతీ. తస్యాం ధైర్యం విజ్ఞాయ నెహ్రూమహోదయః తామ్ అభ్యనందత్. సా కా? ఇతి జానంతి వా?

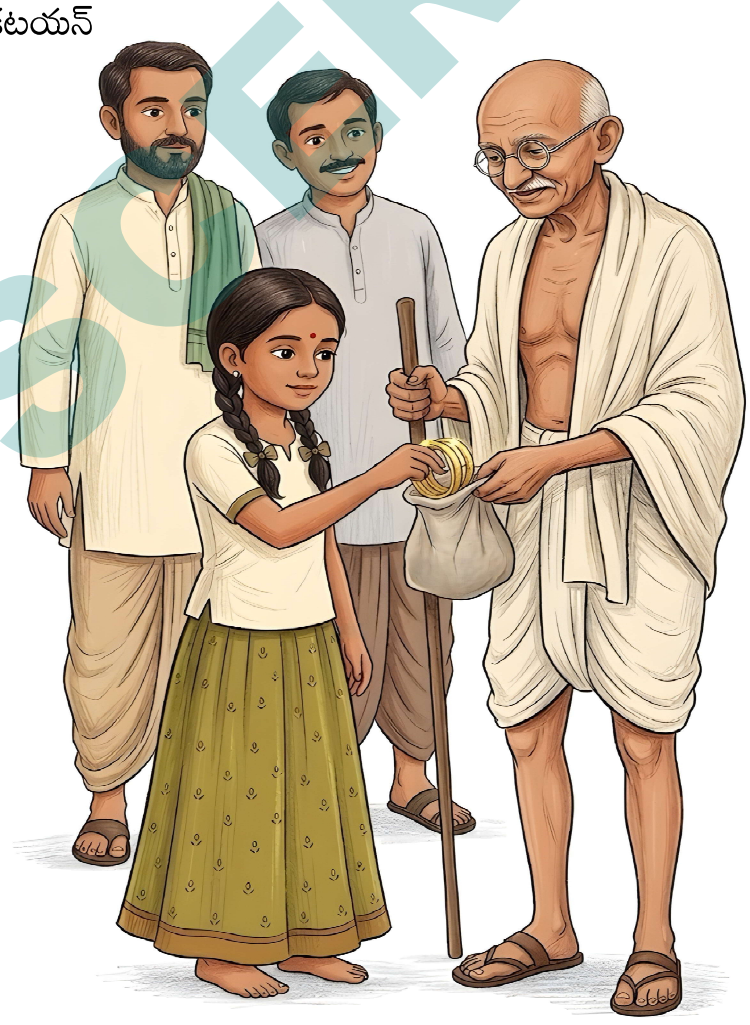

సా ఏవ దుర్గాబాయీ. రాజమహేంద్రనగరే జననం ప్రాప్తవతీ. మాతా కృష్ణవేణీ, పితా రామారావు మహోదయః తస్యాః పితామహః సంఘసేవకః. తస్య పోషణే దుర్గాబాయీ బాల్యాదేవ సంఘసేవాయై ఆసక్తిం ప్రదర్శయతి స్మ.

తదానీంతనకాలే గాంధీ మహోదయః స్వాతంత్ర్యనిధేః సంగ్రహణం కుర్వన్ కాకినాడానగరమ్ ఆగచ్ఛత్. ఏకాదశవర్షీయా దుర్గాబాయీ బహుధనం సంగృహ్య మహోదయాయ అయచ్ఛత్.

సః మహోదయః ధనం స్వీకుర్వన్ మందహాసేన భవత్యాః హస్తే విద్యమానాని స్వర్ణకంకణాని అపి దదాతి వా? ఇతి అపృచ్ఛత్. సా ఝటితి స్వహస్తే విద్యమానాని కంకణాని నిష్కాస్య అయచ్ఛత్. తదా గాంధీ మహోదయః బాల్యే ఏవ ఏతాదృశః త్యాగః వా? ఇతి ఆశ్చర్యం ప్రకటయన్ తాం బహుధా ప్రశంసితవాన్.

తతః గాంధీ మహోదయస్య ప్రవచనానుసారం సా 'శాంతిసేనా' సంస్థాయాం ప్రావిశత్. స్వాతంత్ర్యోద్యమే చ భాగమ్ అగృహ్ణాత్. ఏవం దినే దినే ప్రవర్ధమానా సా వివిధాః విద్యాసంస్థాః అస్థాపయత్. వైద్యశాలాః ఆంధ్ర-మహిలాసభాం చ ఆరబ్ధవతీ. మహిలాభివృద్ధయే వివిధాన్ కార్యక్రమాన్ అకరోత్. వివిధాః సంస్థాః చ అస్థాపయత్. ఏవం సా 'సంఘసేవికా' రూపేణ ప్రసిద్ధా సతీ సర్వేషాం జనానాం మనసి సుస్థిరం స్థానం ప్రాప్నోత్.

APSCERT

అర్థాః

ద్వారం	=	తలుపు	స్వర్ణకంకణాని	=	బంగారుగాజులు
అంతః	=	లోపల	ప్రవేశపత్రం	=	టికెట్
ప్రవేశయితుం	=	వెళ్ళడానికి	జ్యేష్ఠాః	=	పెద్దలు

భావావగమనం ప్రతిస్పందనం

I శృణ్వంతు-విచింత్య వదంతు

(అ) పాఠం పఠిత్వా భవంతః కిమ్ అవగతవంతః?

(ఆ) దుర్గాబాయ్యాః విషయే కిం జ్ఞాతవాన్?

(ఇ) కేషాంచన స్వాతంత్ర్యోద్యమనాయకానాం నామాని వదంతు?

II పఠంతు-అవగచ్ఛంతు- వ్యక్తీకుర్వంతు

అ) అధః దత్తమ్ అనుచ్ఛేదం పఠిత్వా ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

దండకారణ్యే ఏకః వ్యాధః నివసతి. తస్య నామ భైరవః. ఏకదా సః మృగయార్థం వనం గతవాన్. తత్ర ఏకం మృగం బద్ధ్వా గ్రామం ప్రతి ఆగచ్ఛతి స్మ.

1) అరణ్యస్య నామ కిమ్? .....

2) దండకారణ్యే కః నివసతి? .....

3) సః కిమర్థం వనం గతవాన్? .....

4) వ్యాధః కం బద్ధ్వా గ్రామం ప్రత్యాగతః? .....

5) వ్యాధస్య నామ కిమ్? .....

AP SCERT

భావవ్యక్తీకరణం సర్జనాత్మకత

III స్వీయరచనా

అ) అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమధానాని లిఖంతు.

1) ప్రదర్శినీ ద్రష్టవ్యా చేత్ కిం క్రేతవ్యం భవతి?

2) కార్యనిర్వాహకాః ద్వారసమీపే కాం నియుక్తవంతః?

3) భద్రపురుషః కిమ్ అవదత్?

4) గాంధీమహోదయః కిమర్థం కాకినాడానగరమ్ ఆగతవాన్?

5) గాంధీమహోదయః దుర్గాబాయీం కిమ్ అపృచ్ఛత్?

ఆ) అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వీయవాక్యైః వ్యాసరూపేణ లిఖంతు.

1) కేషాంచన సంఘసేవకానాం నామాని లిఖంతు.

2) దుర్గాబాయి దేశముఖ్ ఇతి పాఠస్య సారం స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.

IV సర్జనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్

- **నెహ్రూ మహోదయస్య - దుర్గాబాయ్యాః చ సంవాదం సంభాషణ రూపేణ లిఖంతు**

దుర్గాబాయీ : తిష్ఠతు భవాన్ !

నెహ్రూ : కిమర్థమ్ ?

దుర్గాబాయీ : .....

నెహ్రూ : .....

దుర్గాబాయీ : .....

నెహ్రూ : .....

V ప్రశంసా

- **భవతః గ్రామవాసిభిః, సంఘసేవకైః గ్రామసేవకైర్వా కృతాని సత్కార్యాణి అధికృత్య వదంతు.**

APSCERT

భాషాంశాః

IV పదజాలాభివృద్ధిః - భాషాక్రీడాః

అ) అధః దత్తాని చిత్రాణి పశ్యంతు తేషాం నామాని చిత్రైః యోజయంతు.

ఏషః పత్రాలయః

ఏషః కర్మాగారః

ఏషః వైద్యాలయః

ఏషః విత్తకోశః

ఏషః గ్రంథాలయః

ఏతత్ చలనచిత్రమందిరమ్

ఏషా వస్తుప్రదర్శనశాలా

ఆ) అధః దత్తేషు వాక్యేషు రేఖాంకితపదస్య అర్థం చినుత

1. దుర్గాబాయీ స్వర్ణ కంకణాని **దదాతి**.

అ) ఇస్తుంది ఆ) తీసుకుంది ఇ) ఇవ్వలేదు ఈ) దాచుకుంది

2. **ద్వారస్య** బహిః పాదరక్షాః స్థాపయతి.

అ) కిటికీ ఆ) తలుపు ఇ) ఇల్లు ఈ) బయట

3. రామలక్ష్మణయోః రామః **జ్యేష్ఠః**

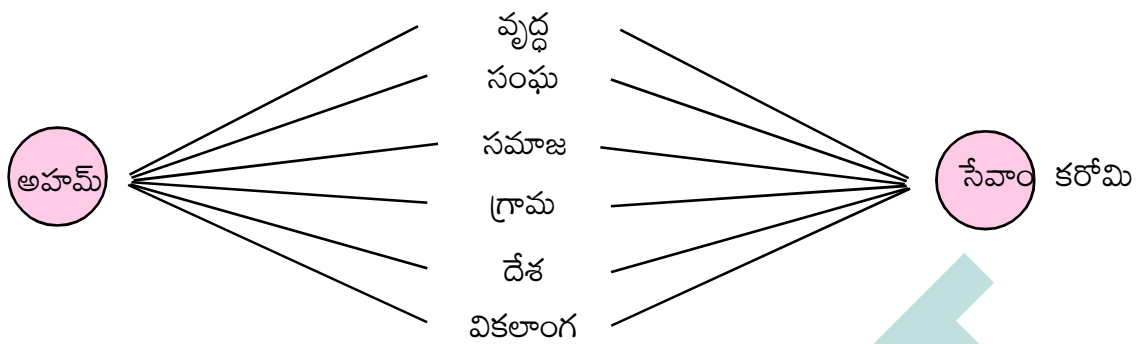
అ) తమ్ముడు ఆ) చిన్నవాడు ఇ) అన్నయ్య ఈ) పెద్దవాడు

4. దుర్గాబాయీ **ఏకాదశ**వర్షీయా బహుధనం సంగృహ్యాతి.

అ) 17 ఆ) 21 ఇ) 11 ఈ) 19

APSCERT

ఇ) ఉదాహరణమ్ అనుసృత్య 'సేవా' ఇతి పదం సంయోజ్య త్రైః పదైః వాక్యాని లిఖంతు.

ఉదా: 1. అహమ్ వృద్ధసేవాం కరోమి. 2.

3 4.

5. 6.

ఈ) అధః దత్తాని పదాని తేషాం విరుద్ధార్థకపదైః యోజయంతు

1. సమీపం	( )	అ) మరణం
2. అంతః	( )	ఆ) అనాసక్తిం
3. అస్తి	( )	ఇ) అప్రసిద్ధః
4. ధైర్యం	( )	ఈ) దూరం
5. జననం	( )	ఉ) బహిః
6. ఆసక్తిం	( )	ఊ) నాస్తి
7. ప్రసిద్ధః	( )	ఋ) అధైర్యం

AP SCERT

(అ) వాక్యాని పఠంతు. రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

హ్యః	అద్య	శ్వః
ఉదా:- హ్యః అహం పాఠమ్ అపఠమ్.	అద్య అహం పాఠం పఠామి.	శ్వః అహం పాఠం పఠిష్యామి.
1. ..... ఫలమ్ అఖాదమ్.	..... ఫలం	..... ఫలం .....
2. ..... క్రీడామ్	..... క్రీడాం	..... క్రీడాం క్రీడిష్యామి.
3. హ్యః అహం దుగ్ధమ్ అపిబమ్.	.....	.....
4.	అద్య అహం శ్లోకస్య భావం వదామి.	.....
5.	.....	శ్వః గృహకార్యం లేఖిష్యామి.
6.	..... ప్రాతః దేవాలయం గచ్ఛామి.	.....

పరియోజనాకార్యమ్

దుర్గాబాయీసదృశీనాం వివిధానాం సంఘసేవికానాం, స్వాతంత్ర్యోద్యమనాయికానాం చిత్రాణి సంకలయ్య తేషాం నామాని మూల్యాంకనపుస్తకే లిఖంతు.

స్వీయమూల్యాంకనమ్

		ఆమ్	న
అ)	పాఠస్థానాం కఠినపదానామ్ అర్థాన్ వక్తుం శక్నోమి.	☐	☐
ఆ)	దుర్గాబాయ్యాః విషయే స్వీయవాక్యైః వక్తుం శక్నోమి.	☐	☐
ఇ)	సంఘసేవామ్ అధికృత్య లేఖితుం వక్తుం చ శక్నోమి.	☐	☐
ఈ)	దుర్గాబాయీ - నెహ్రూవర్యయోః సంభాషణం లేఖితుం శక్నోమి.	☐	☐

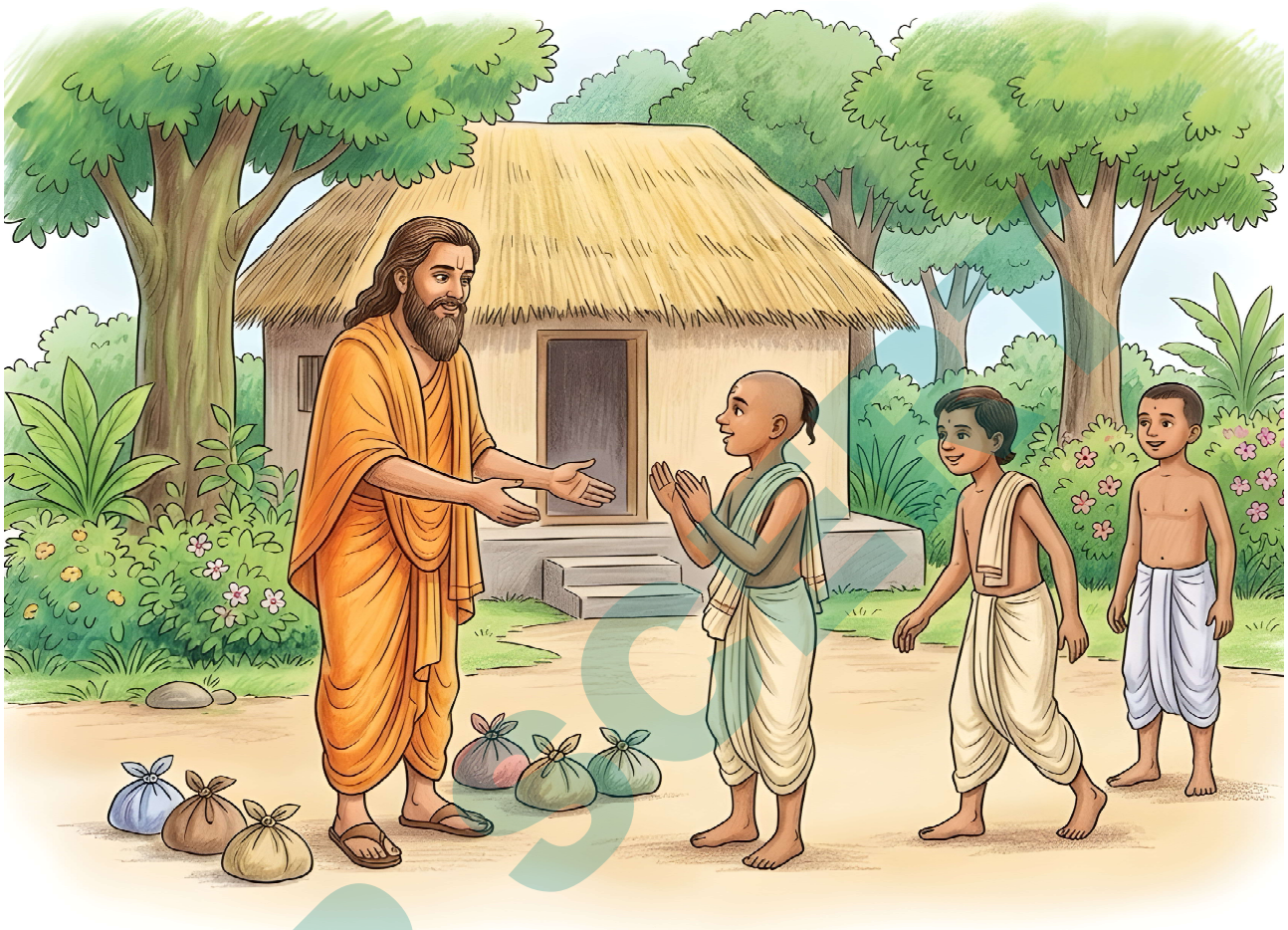
AP SCERT

విద్యా దదాతి వినయం

పఠంతు - నందంతు

గురుభక్తః కౌత్సః

రఘుః ప్రసిద్ధః రాజా. సః విశ్వజిన్నామానం యజ్ఞం కృతవాన్. తదా సః ఆత్మీయం సర్వమ్ ఐశ్వర్యం దానరూపేణ దత్తవాన్. తస్య సమీపే ఉపయోగాయ కేవలం మృన్మయం పాత్రమ్ ఏవ అవశిష్టమ్.

కౌత్సః మహర్షేః వరతంతోః శిష్యః. సః గురోః సకాశాత్ చతుర్దశవిద్యాః అధీతవాన్. చతుర్దశకోటిసువర్ణనాణకాని గురుదక్షిణారూపేణ దాతుమ్ ఇచ్ఛన్ సః రఘుమహారాజస్య సమీపమ్ ఆగతవాన్. ఆగతం కౌత్సం దృష్ట్వా రఘుః యథావిధి పూజితవాన్. కుశలప్రశ్నానంతరం-"భవతః ఆగమనస్య కారణం కిమ్?" ఇతి పృష్టవాన్ చ.

కౌత్సః “ధనార్థమ్ అత్ర ఆగతః అస్మి. కింతు భవతః స్థితిమ్ అవలోక్య, మమ ఆగమనం విలంబేన జాతమ్ ఇతి భావయామి. అతః అహం తద్ధనసంపాదనార్థమ్ అన్యనృపస్య సమీపం గచ్ఛామి.” ఇతి ఉక్తవాన్.

తదా రఘుమహారాజః – “పండితోత్తమ! భవతా కియత్ ధనమ్ అపేక్ష్యతే?” ఇతి పృష్టవాన్. తదా కౌత్సః “అహం చతుర్దశకోటిస్వర్ణనాణకపరిమితం ద్రవ్యమ్ ఇచ్ఛామి” ఇతి ఉక్తవాన్. అద్యపర్యంతం కోఽపి అతిథిః విఫలీభూతమనోరథః సన్ మత్సకాశాత్ అన్యత్ర న గతః. అతః భవాన్ మమ ప్రాసాదే ద్విత్రాణి దినాని తిష్ఠతు. అహం భవతః అర్థం సాధయామి” ఇతి రఘుః కౌత్సం ప్రార్థితవాన్. కౌత్సః అపి అంగీకృతవాన్.

రఘుః అనంతరదినే ప్రాతః ధనాధిపతిం కుబేరం ప్రతి యుద్ధార్థం గంతుం నిశ్చయం కృతవాన్. యదా సః ప్రాతః ఉత్థితవాన్, తదా భాండాగారే నియుక్తాః సేవకాః ఆగత్య – “మహారాజ, రాత్రౌ కోశాగారే సువర్ణవృష్టిః అభవత్” ఇతి నివేదితవంతః.

రఘుః అపి పర్వతమ్ ఇవ స్థితం సువర్ణరాశిమ్ అవలోకితవాన్. సః తత్ సర్వమ్ అపి కౌత్సాయ దత్తవాన్. కిన్తు కౌత్సః – “అహం కేవలం చతుర్దశకోటి పరిమితాని నాణకాని ఇచ్ఛామి” ఇతి పునః ఉక్తవాన్. రాజా అపి తత్ సర్వం స్వీకర్తుమ్ అనురోధం కృతవాన్.

కౌత్సస్య, రఘుమహారాజస్య చ నిరీహతాం దృష్ట్వా అయోధ్యాయాః ప్రజాః ఆశ్చర్యచకితాః అభవన్. కౌత్సః అపి రాజానమ్ ఆశిషా అనుగృహ్య, గురోః ఆశ్రమం ప్రతి ప్రస్థితవాన్. అనంతరం రఘుమహారాజః గజానామ్, ఉష్ట్రాణామ్, అశ్వానాం చ ఉపరి తాని సువర్ణనాణకాని ఆరోప్య గురోః ఆశ్రమం ప్రేషితవాన్.

ధన్యౌ ఖలు! కౌత్సరఘుమహారాజౌ.

AP SCERT

4 విద్యాప్రశంసా

C4F8Z2

అభ్యసనాఫలితాని

1. ఛాత్రాః శ్లోకం రాగయుక్తం స్వయం గాతుం ప్రభవంతి. C G - 1
2. ఛాత్రాః నిత్యజీవనే శ్లోకానాం లక్ష్యం సాధయితుం శక్నువంతి. C G - 2
3. ఛాత్రాః సమాధానాని స్వయంవక్తుం లేఖితుం చ శక్నువంతి. C G - 3
4. ఛాత్రాః సమానార్థక,విరుద్ధార్థకపదాని జ్ఞాత్వా లేఖితుం శక్నువంతి. C G - 4
5. ఛాత్రాః తృతీయావిభక్తేః ప్రయోగం జ్ఞాస్యంతి. C G - 5

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

1. చిత్రే కిమ్ అస్తి?
2. అస్మిన్ చిత్రే వృద్ధః కిం కరోతి?
3. బాలకః కిం కరోతి? కిమర్థం కరోతి?

ఛాత్రేభ్యః సూచనాః

- పాఠం పఠంతు. కఠినపదానాం వాక్యానాం చ అధః రేఖాంకనం కుర్వంతు.
- కఠినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రైః సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పాఠ్యపుస్తకస్య అన్తే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య వదంతు.

పితామహః – రవే! త్వమద్య విషణ్ణః అసి. కిమభవత్ ?

రవిః – పితామహ! అద్య పాఠశాలాయాం మమ సంస్కృతాధ్యాపకః బహుకష్టతరం గృహకార్యం దత్తవాన్. తత్ కర్తుమ్ అహమ్ అశక్తః. తదర్థమ్ అహం ఖిన్నః అభవమ్.

పితామహః – కిం తత్ మహత్ కష్టతరం కార్యమ్?

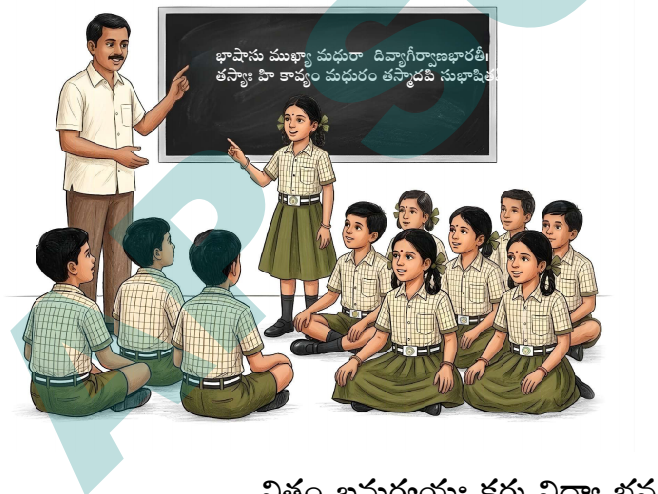
రవిః – అధ్యాపకః ఆదిష్టవాన్ యత్ ప్రార్థనాసమయే సర్వైః ఛాత్రైః సుభాషితశ్లోకాః పఠనీయాః ఇతి. కిన్తు అహం సుభాషిత శ్లోకాన్ న జానామి. కుత్ర గచ్ఛామి? కం ప్రార్థయామి?

పితామహః – పౌత్ర! అస్మిన్ విషయే చిన్తా మాస్తు. కుత్రాపి న గంతవ్యమ్. అహం వదామి.

రవిః – ధన్యవాదః పితామహ! వదతు భవాన్.

పితామహః – ఏతాన్ భావసహితశ్లోకాన్ వదామి. పఠ.

భాషాసు ముఖ్యా మధురా దివ్యా గీర్వాణభారతీ ।
తస్యాః హి కావ్యం మధురం తస్మాదపి సుభాషితమ్ ॥ **1**

అన్ని భాషల్లో ముఖ్యమైనది, తీయనైనది, దివ్యమైనది సంస్కృతభాష. అందులోని కావ్యాలు ఇంకా మధురమైనవి. వాటిలోనూ సుభాషితాలు మరింత మధురమైనవి.

విత్తం బన్ధుర్వయః కర్మ విద్యా భవతి పంచమీ ।
ఏతాని మాన్యస్థానాని గరీయో యద్యదుత్తరమ్ ॥ **2**

ధనము, బంధువులు, వయస్సు, చేసే పని, విద్య ఇవన్నీ చక్కగా గౌరవింపబడుతాయి. అయితే వీటిలో మొదటివాటి కంటే తరువాతవి క్రమంగా గొప్పనైనవి. అంటే ధనం కంటే బంధువులు గొప్ప. బంధువులకంటే వయస్సు గొప్ప. దానికంటే చేసే పని గొప్పది దానికంటే విద్య మరింత గొప్పది.

అన్నదానం పరం దానం విద్యాదానమతః పరమ్ ।
అన్నేన క్షణికా తృప్తిః యావజ్జీవన్తు విద్యయా ॥ 3

అన్ని దానాల్లోకెల్లా అన్నదానం గొప్పదానం. కాని, దానికంటే విద్యాదానం ఇంకా గొప్పది. ఎందుకంటే అన్నదానం చేసినప్పుడు, తిన్నవాడు పొందే తృప్తి కొద్దిసేపే ఉంటుంది. అదే విద్యను పొందినవాడు బ్రతికి ఉన్నంతకాలం తృప్తిని అనుభవిస్తూనే ఉంటాడు.

పుస్తకేషు చ యా విద్యా పరహస్తే చ యద్ధనమ్ ।
సమయే తు పరిప్రాప్తే న సా విద్యా న తద్ధనమ్ ॥ 4

పుస్తకాల్లో ఉండే విద్య గాని, ఇతరుల వద్ద ఉండే ధనం గాని సమయానికి అక్కరకు రావు. అలాంటప్పుడు అది విద్య అనిపించుకోదు. అది ధనమనిపించుకోదు. అంటే విద్య మెదడులో ఉండాలి. ధనము చేతిలో ఉండాలి అని అర్థం.

కోఽతిభారః సమర్థానాం కిం దూరం వ్యవసాయినామ్ ।
కో విదేశః సవిద్యానాం కః పరః ప్రియవాదినామ్ ॥ 5

సమర్థులకు బరువైనదేది? కష్టపడి పనిచేసేవారికి దూరమేది? చదువుకున్నవారికి వేరే దేశమేది? మంచిగా మాట్లాడేవాడికి శత్రువెవ్వడు?

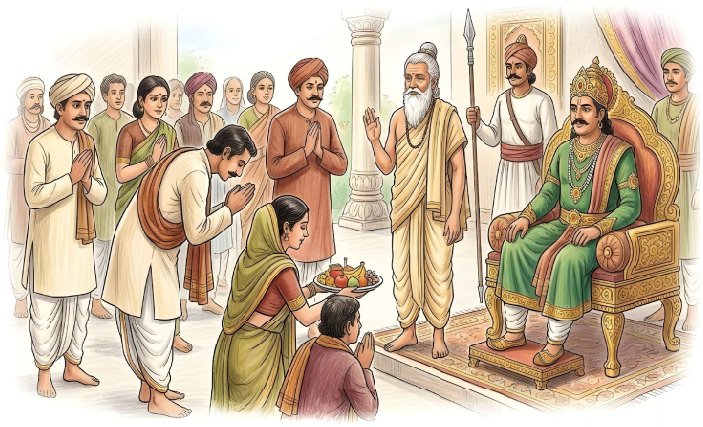
క్షణశః కణశశ్చైవ విద్యామర్థం చ సాధయేత్ ।
క్షణత్యాగే కుతో విద్యా కణత్యాగే కుతో ధనమ్ ॥ 6

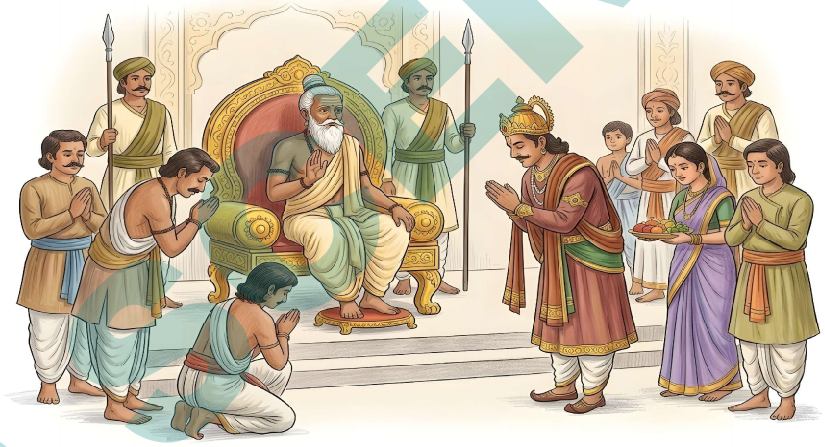
ప్రతిక్షణాన్ని వృథా చేయకుండా విద్యను సంపాదించాలి. ప్రతి కణాన్ని (పైసాను) వృథాచేయకుండా ధనాన్ని సంపాదించాలి. ఎందుకంటే పోయిన సమయం తిరిగిరాదు. వృథాగా ఖర్చుచేసిన ధనమూ తిరిగి రాదు.

AP SCERT

విద్వత్త్వం చ నృపత్వం చ నైవ తుల్యం కదాచన ।
స్వదేశే పూజ్యతే రాజా విద్వాన్ సర్వత్ర పూజ్యతే ॥ 7

పండితుని చదువు, రాజు యొక్క రాజ్యాధికారము ఈ రెండూ ఎప్పుడూ సమానములు కావు. ఎందుకంటే రాజు తన దేశంలో మాత్రమే ఆదరింపబడుతాడు. కాని చదువుకున్నవాడు ఎక్కడైనా ఆదరింపబడుతాడు.

రూపయౌవనసంపన్నా విశుద్ధకులసంభవాః ।
విద్యాహీనా న శోభన్తే నిర్గన్ధా ఇవ కింశుకాః ॥ 8

ఎంతమంచి ఆకారమున్నా, వయస్సుఉన్నా, ధనమున్నా, గొప్ప వంశములో పుట్టినా, విద్య లేనివారు వాసన లేని మోదుగుపూల వలె గౌరవింపబడరు.

యః పఠతి లిఖతి పశ్యతి పరిపృచ్ఛతి పండితానుపాశ్రయతి ।
తస్య దివాకరకిరణైః నలినీదలమివ వికాస్యతే బుద్ధిః ॥ 9

ఏ విద్యార్థియైతే చక్కగా చదువుతాడో, రాస్తాడో, పరిశీలిస్తాడో, ప్రశ్నలు అడిగి సమాధానాలను తెలుసుకుంటాడో, పండితులను ఆశ్రయిస్తాడో, అతని బుద్ధి సూర్యకిరణాలకు వికసించిన తామరపూవులవలె చక్కగా వికసిస్తుంది.

రవిః – పితామహ! భవతా రాగయుక్తతయా పాఠితాః శ్లోకాః సమ్యక్ అవగతాః. శ్వః పాఠశాలాయాం ఏతాన్ శ్లోకాన్ సరాగం పఠిష్యామి.

పితామహః – శుభం భవతు.

పదాని – అర్థాః

విత్తం	=	ధనము	కింశుకాః	=	మోదుగపూలు
దివాకరః	=	సూర్యుడు	పంచ	=	ఐదు
నళిని	=	తామరపువ్వు	పితామహః	=	తాతయ్య

భావావగమనం ప్రతిస్పందనం

I శృణ్వంతు–విచింత్య వదంతు

(అ) శ్లోకాన్ శృణ్వంతు, రాగయుక్తతయా పఠంతు.

(ఆ) విద్యాదానమ్ ఉత్తమం దానమ్ ఇతి సూచితమ్? కిమర్థమితి వదంతు.

(ఇ) విద్వాన్ సర్వత్ర పూజ్యతే. ఏతస్మిన్ విషయే భవన్తః కిం చింతయంతి?

(ఈ) ఏకః ఛాత్రః శ్లోకం పఠతు. అన్యః భావమ్ వదతు.

II పఠంతు–అవగచ్ఛంతు– వ్యక్తీకుర్వంతు

(అ) అధః దత్తాని వాక్యాని పఠంతు, సాధు వాక్యాని '✓', అసాధు వాక్యాని '×' ఇత్యేతాభ్యాం సంకేతాభ్యాం సూచయంతు.

1) రాజా సర్వత్ర పూజ్యతే. (×)
2) వ్యవసాయినాం దూరం నాస్తి. ( )
3) అన్నేన యావజ్జీవం తృప్తిః భవతి. ( )
4) క్షణశః విద్యాం సాధయేత్. ( )
5) కణశః విద్యాం సాధయేత్. ( )
6) భాషాసు ముఖ్యా గీర్వాణభారతీ. ( )

ఆ) శ్లోకాన్ పూరయంతు.

1) పుస్తకేషు చ .....

.....న తద్ధనమ్.

2) విద్వత్త్వం చ .....

.....పూజ్యతే

AP SCERT

భావవ్యక్తీకరణం సర్జనాత్మకత

III స్వీయరచనా

అ) అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

1) అన్నేన కీదృశీ తృప్తిః లభ్యతే?
2) గీర్వాణభాషాయాః ప్రాశస్త్యం కిమ్?
3) విద్వాన్ కుత్ర పూజ్యతే?
4) రాజా కుత్ర పూజ్యతే?
5) ప్రియవాదినాం కః నాస్తి?
6) విద్యయా కీదృశీ తృప్తిః లభ్యతే?

ఆ) అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వీయవాక్యైః వ్యాసరూపేణ లిఖంతు.

1) క్షణం వా కణం వా వ్యర్థం కరోతి చేత్ కిం భవతి?
2) విద్యావిహీనః కింశుకపుష్పేణ ఉపమితః. కిమర్థమ్ ఇతి లిఖంతు.

V సర్జనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్

- పాఠస్య ఆధారేణ సూక్తీః, ధ్యేయవాక్యాని లిఖంతు. తేషామ్ ఉపయోగం కుర్వంతు.

VI ప్రశంసా

- సమ్యక్ అధ్యయనం కృత్వా ఉన్నతస్థానే స్థితాన్ జనాన్ అధికృత్య వదంతు.

భాషాంశాః

అ) అధః దత్తేషు వాక్యేషు రేఖాంకితపదస్య అర్థం చిన్వంతు

1. లడ్డుకం మధురం భవతి.

అ) పుల్లగా ఆ) చేదుగా ఇ) తియ్యగా ఈ) ఉప్పగా

2. శ్రామికః పరిశ్రమేన విత్తం సంపాదయతి.

అ) శ్రమ ఆ) పేరు ఇ) ధాన్యం ఈ) ధనం

3. విద్వాన్ సర్వత్ర పూజ్యతే.

అ) విద్యార్థి ఆ) వైద్యుడు ఇ) పండితుడు ఈ) రాజు

4. ఛాత్రః పాఠం పఠతి.

అ) చదువుతున్నాడు ఆ) రాస్తున్నాడు ఇ) వింటున్నాడు ఈ) చూస్తూన్నాడు

AP SCERT

ఆ) అధః దత్తాని పదాని తేషాం విరుద్ధార్థకపదైః యోజయంతు

1. తృప్తః ( ) అ) దూరం
2. సమర్థః ( ) ఆ) మూర్ఖః
3. సమీపం ( ) ఇ) విదేశః
4. స్వదేశః ( ) ఈ) కటుః
5. పండితః ( ) ఉ) అసంతృప్తః
6. మధురః ( ) ఊ) అసమర్థః

ఇ) మంజూషాతః పదాని గృహీత్వా రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

అర్థస్య, విద్వత్త్వం, సమర్థానాం, నృపత్వం, గీర్వాణభారతీ, మధురా,
ప్రియవాదినాం, విద్యాయాః, కింశుక పుష్పం, న శోభతే.

1) సర్వాసు భాషాసు ముఖ్యా ..... సా అతీవ .....
2) విద్యావిహీనః ....., ... ఇవ.
3) ..... భారః నాస్తి ..... శత్రుః నాస్తి.
4) .... చ కదాపి తుల్యం న భవతి.
5) ..... ఆర్జనే క్షణం క్షణం, ... ఆర్జనే కణః కణః ప్రధానాః భవంతి.

ఈ) కోష్ఠకస్థపదాని ఉపయుజ్య వాక్యాని రచయంతు.

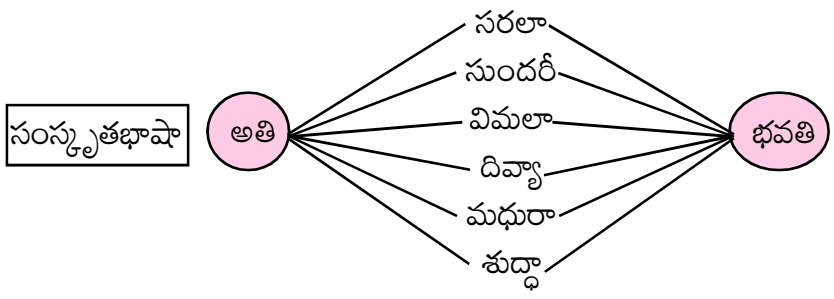
విద్యా	ధనం గౌరవం వినయం సుఖం అన్నం	దదాతి

ఉదా: విద్యా ధనం దదాతి.

1) .....
2) .....
3) .....
4) .....

AP SCERT

(ఈ) **ఉదాహణానుసారం యోజయిత్వా లిఖంతు.**

ఉదా: సంస్కృతభాషా అతిసరలా భవతి.

1. .....

2. .....

3. .....

4. .....

5. .....

పరియోజనాకార్యమ్

ఇతరభాషాసు విద్యమానాని విద్యాప్రశంసనసంబద్ధపద్యాని సంకలయ్య, మూల్యాంకనపుస్తకే లిఖంతు.

స్వీయమూల్యాంకనమ్

		ఆమ్	న
అ)	శ్లోకాన్ సమ్యక్ పఠితుం శక్నోమి.	☐	☐
ఆ)	శ్లోకానాం భావాన్ వక్తుం శక్నోమి.	☐	☐
ఇ)	పాఠ్యాంశసారాంశం స్వీయవాక్యైః రచయితుం శక్నోమి.	☐	☐
ఈ)	సూక్తీః, ధ్యేయవాక్యాని లేఖితుం శక్నోమి.	☐	☐

AP SCERT

5 సుందరః స్వప్నః

Y1W7U9

అభ్యసనాఫలితాని

1. ఛాత్రాః సరళసంస్కృతభాషాయం కథాం పఠితుం, అవగంతుం, చ సమర్థాః భవిష్యంతి. C G - 1
2. ఛాత్రాః నైతిక మూల్యానాం ప్రాముఖ్యం అవగమిష్యంతి. C G - 2
3. ఛాత్రాః పాఠస్య సందేశం జ్ఞాత్వా, తేషాం దినచర్యాయాం ఆచరితుం ప్రభవంతి C G - 3
4. ఛాత్రాః ప్రశ్నవాచకపదైః ప్రశ్ననిర్మాణం కర్తుం ప్రభవంతి. C G - 4
5. ఛాత్రాః తృతీయావిభక్తేః ప్రయోగం జ్ఞాస్యంతి. C G - 5

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

1. చిత్రే కిం కిమ్ అస్తి?
2. బాలాః కిం కుర్వంతి?
3. భవాన్ కిం కర్తుమ్ ఇచ్ఛతి?

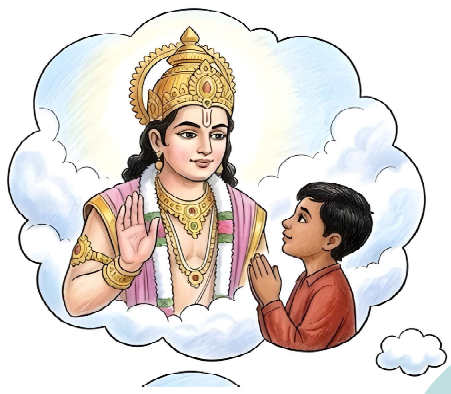

ఛాత్రేభ్యః సూచనాః

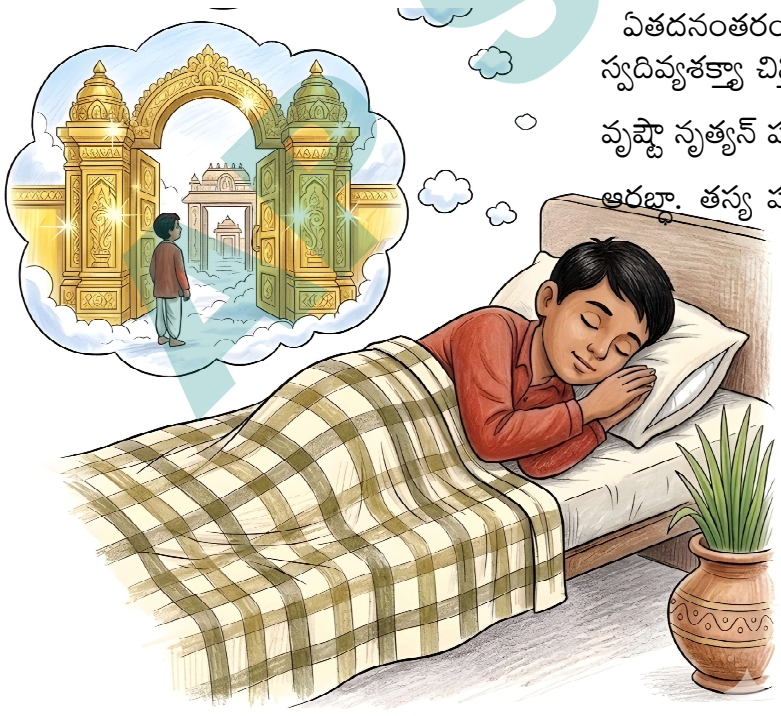
- పాఠం పఠంతు. కఠినపదానాం వాక్యానాం చ అధఃరేఖాంకనం కుర్వంతు.
- కఠినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రైః సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పాఠ్యపుస్తకస్య అన్తే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య వదంతు.

చింతామగ్నః చైతన్యః రాత్రౌ నిద్రాం కరోతి.... తదా ..... చైతన్యః అకస్మాత్ దేవలోకం గచ్ఛతి. స్వలోకం ఆగతవంతం తం దేవాః అపృచ్ఛన్ భోః బాలక ! "భవాన్ కిమర్థమ్ అత్ర ఆగతః?" ఇతి. తదా చైతన్యః "ఏకం వరం యాచితుమ్ అత్ర ఆగతః అస్మి" ఇతి అవదత్. దేవాః– "కః వరః?" ఇతి అపృచ్ఛన్. తదా బాలకః. "అహం బహు పయోహిమం, పరీక్షాసు ప్రథమస్థానం, అద్భుతశక్తిం చ ఇచ్ఛామి. తత్ శ్రుత్వా దేవాః కించిత్ విచిన్త్య "అస్తు భవతః కృతే ఏకదినపర్యంతం శక్తిం యచ్ఛామః. తయా శక్త్యా యద్యత్ వాంఛతి తత్తత్ కర్తుం శక్నోతి" ఇత్యవదన్. చైతన్యః తాం శక్తిం ప్రాప్య ప్రసన్నః అభవత్.

అనంతరదినే ఉషఃకాలే ఏవ సూర్యచంద్రాదయః చైతన్యసమీపం ఆగత్య తం నిద్రాతః ఉత్థాపితవన్తః. సూర్యః అవదత్ భోః బాలక! అహమ్ ఉదితః భవితుమ్ ఇచ్ఛామి. శీఘ్రమ్ అనుమతిం యచ్ఛతు. ఏవం చంద్రః నక్షత్రాణి చ అస్తమయార్థం అనుమతిం యాచితవన్తః. తదా సః బాలకః హసన్నేవ తేభ్యః అనుమతిం దత్తవాన్. చైతన్యస్య మాతా తం "విద్యాలయం గంతుం సజ్జః భవతు" ఇతి ఆదిష్టవతీ.

ఏతదనంతరం సః సిద్ధః భూత్వా విద్యాలయం గచ్ఛన్ స్వదివ్యశక్త్యా చిన్తితవాన్ "ఇదానీం వృష్టిః భవతు. అహం వృష్టౌ నృత్యన్ పయోహిమం ఖాదామి" ఇతి. సపది వృష్టిః ఆరబ్ధా. తస్య హస్తద్వయే పయోహిమమ్ ఆగతమ్. తద్ దృష్ట్వా తస్య మాతా కోపేన 'రే వత్స!...' ఇత్యేవం యదా వక్తుమ్ ఉద్యుక్తా, తత్క్షణం సః "అంబా – మా కుప్యతు, హసతు'' ఇతి స్వదివ్యశక్త్యా ఉక్తవాన్, ఋటిత్యేవ మాతా ఆనందేన "వర్షే క్రీడతు వత్స! తదనంతరమేవ విద్యాలయం గచ్ఛతు" ఇత్యవదత్.

అనంతరం చైతన్యః సిద్ధతాం వినా పరీక్షాలేఖనార్థం విద్యాలయం గతవాన్. స్వదివ్యశక్తిస్మరణమాత్రేణ సర్వాణి ఉత్తరాణి లిఖిత్వా ప్రథమస్థానమపి ప్రాప్తవాన్.

విద్యాలయే తస్మిన్ దినే ధావనస్పర్ధా ఆయోజితా ఆసీత్. తస్యాం స్పర్ధాయాం పోలియో రోగగ్రస్తః కిశోరః ఇతి చైతన్యస్య ప్రియమిత్రమపి ఆసీత్. ధావనసమయే పతితం కిశోరం దృష్ట్వా సర్వే పరిహసంతి స్మ. తదా చైతన్యః తముత్థాప్య "ఏషః స్వస్థః భవతు. అస్యాం స్పర్ధాయాం విజయీ భవతు" ఇతి చింతితవాన్. తథైవ అభవత్. స్వస్థం కిశోరం దృష్ట్వా సర్వే ఆశ్చర్యచకితాః అభవన్.

విద్యాలయతః ఆగమనసమయే చైతన్యః వృక్షాణాం కర్తనకార్యం దృష్టవాన్ 'అతః ఏవ వృష్టిః న భవతి' ఇతి విచింత్య చైతన్యః స్వదివ్యశక్త్యా సర్వత్ర వృక్షాన్ సృష్టవాన్. తదా వృష్టిః అభవత్. సస్యాని సఫలాని చ అభవన్.

ఏవం మార్గే చలనసమయే చైతన్యః వాయుప్రదూషణతః కాసమానాం వృద్ధాం దృష్టవాన్. తదా సః సర్వవిధవాహనాని ప్రదూషణరహితాని భవంతు ఇతి అచింతయత్. తథైవ అభవత్. సాయంకాలే క్రీడనాయ చైతన్యః మిత్రైః సహ గరుడవాహనేన చంద్రమండలం గతవాన్. సర్వే తత్ర ఆనందేన క్రీడితవంతః. క్రీడానంతరం స్వగృహం ప్రత్యాగత్య చైతన్యః రాత్రి భోజనే మృష్టాన్నం ఖాదిత్వా నిద్రార్థం శయనప్రకోష్ఠం ప్రవిశతి. అంతః నక్షత్రాణి, చంద్రశ్చ తం పరితః సేవకాః ఇవ స్థిత్వా చామరైః వీజయంతి. తదా సః క్రమేణ నిద్రాయాం లీనః భవతి. తదా తస్య మాతా "ఉత్తిష్ఠ పుత్ర! ఉత్తిష్ఠ" ఇతి నిద్రాతః ఉత్థాపయతి. సః స్వస్య మధురం స్వప్నం స్మరన్ జాగృతః భవతి.

AP SCERT

పదాని – అర్థాః

కిమర్థం	= ఎందుకు	ధావనస్పర్ధా	= పరుగుపందెం
కః	= ఎవడు	శ్రుత్వా	= విని
మార్గే	= దారిలో	స్వప్నః	= కల
పయోహిమం	= ఐస్ క్రీమ్	పతితం	= పడిన
తదా	= అప్పుడు	వృష్టిః	= వాన

భావావగమనం ప్రతిస్పందనం

I శృణ్వంతు-విచింత్య వదంతు

(అ) చైతన్యః విద్యాలయం గచ్ఛన్ "ఇదానీం వృష్టిః భవతు" ఇతి చింతితవాన్.

కిమర్థం సః ఏవం చింతితవాన్?

(ఆ) భవాన్ కదాపి స్వప్నం ప్రాప్తవాన్ వా? స్వప్నే కిం కిం దృష్టవాన్ ఇతి వదతు.

(ఇ) దేవాః భవతే దివ్యశక్తిం ప్రదాస్యంతి చేత్ భవాన్ కిం కిం కర్తుమ్ ఇచ్ఛతి?

(ఈ) పోలియోగ్రస్తం కిశోరం దృష్ట్వా సర్వే పరిహసితవంతః ఖలు?

ఏతత్ సముచితం వా? తత్ర భవంతః భవంతి చేత్ కిం కుర్వంతి?

II పఠంతు-అవగచ్ఛంతు- వ్యక్తీకుర్వంతు

(అ) అనుచ్ఛేదం పఠిత్వా ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

"గ్రామం ప్రతి నివృత్తః వ్యాధః ఏకస్య తటాకస్య సమీపే ఏకం సూకరం దృష్టవాన్. సహసా భుజస్థం మృగం భూమౌ నిధాయ సూకరం బాణేన వ్యాపాదితవాన్. బలిష్ఠః సూకరః వ్యాధం నిహత్య మరణం ప్రాప్తవాన్"

1) కః సూకరం దృష్టవాన్?

.....

2) వ్యాధః కం దృష్టవాన్?

.....

3) వ్యాధః కస్య సమీపే సూకరం దృష్టవాన్?

.....

APSCERT

4) సూకరం కేన వ్యాపాదితవాన్?

.....

5) కీదృశః సూకరః వ్యాధం నిహత్య మరణం ప్రాప్తవాన్‘

.....

భావవ్యక్తీకరణం సర్జనాత్మకత

III స్వీయరచనా

(అ) అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమధానాని లిఖంతు.

1) దేవలోకమ్ ఆగతవంతం చైతన్యం దేవాః కిమపృచ్ఛన్?

2) సూర్యః చైతన్యం కిమపృచ్ఛత్?

3) చైతన్యః కిశోరమ్ ఉద్దిశ్య కిం చింతితవాన్?

4) చైతన్యః విద్యాలయం గచ్ఛన్ కిం చింతితవాన్?

5) దివ్యశక్తేః ప్రభావేణ మాతా చైతన్యం కిమ్ అవదత్?

(ఆ) అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వీయవాక్యైః వ్యాసరూపేణ లిఖంతు.

1) పర్యావరణరక్షణాయ కిం కిం కరణీయమ్?

2) యది దేవాః భవతే దివ్యశక్తిం యచ్ఛంతి చేత్ భవాన్ కిం కిం కరోతి?

IV సర్జనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్

- భవతామ్ ఊహానుసారం సుందరం దృశ్యం చిత్రీకుర్వంతు. తత్ అధికృత్య కానిచన వాక్యాని లిఖంతు.

V ప్రశంసా

- కిశోరం దృష్ట్వా సర్వే పరిహసితవంతః. కింతు, అంతే సః విజయం ప్రాప్తవాన్. తం చైతన్యం చ అధికృత్య వదంతు.

APSCERT

భాషాంశాః

VI పదజాలాభివృద్ధిః - భాషాక్రీడాః

అ) అధః దత్తేషు వాక్యేషు రేఖాంకితపదస్య అర్థం చిన్వంతు

1. నిద్రాయాం సుందరః **స్వప్నః** ఆగతః.
   అ) కలము ఆ) కల ఇ) కళ ఈ) కవిత
2. అహం **పయోహిమం** ఖాదామి.
   అ) కేకు ఆ) ఐస్ క్రీమ్ ఇ) లడ్డు ఈ) పండు
3. **హస్తే** లేఖనీ అస్తి.
   అ) చేతిలో ఆ) చెవిలో ఇ) సంచిలో ఈ) జేబులో
4. **వృష్టిః** అధికతయా పతతి.
   అ) ఎండ ఆ) వాన ఇ) గాలి ఈ) మంచు

ఆ) అధః దత్తాని పదాని తేషాం విరుద్ధార్థకపదైః యోజయంతు

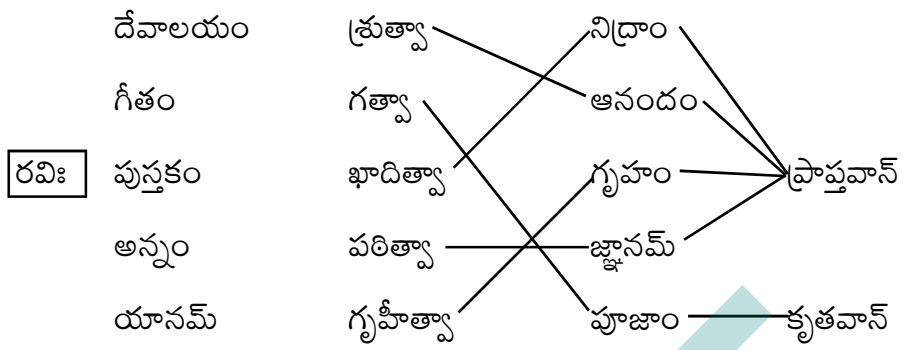
1. వరం ( ) అ) రోదనం
2. సమీపం ( ) ఆ) మందం
3. శీఘ్రం ( ) ఇ) శాపం
4. హసనం ( ) ఈ) ఆలస్యం
5. ఝటితి ( ) ఉ) దూరం

ఇ) అధః దత్తానాం పదానాం సమానార్థకపదాని కోష్ఠకేభ్యః చిత్వా లిఖంతు.

1) హిమమ్ ..... (అగ్నిః, తుషారః, పయః, జలమ్.) (తుషారః)
2) రాత్రిః ..... (సాయమ్, పూర్వాహ్ణమ్, నిశా, ఉషఃకాలః) ( )
3) వృక్షః ..... (తరుః, నగః, తృణమ్, మూలికా) ( )
4) చంద్రః ..... (నక్షత్రమ్, రాశిః, ఇందుః, అమృతమ్) ( )
5) శీఘ్రమ్ ..... (ఆలస్యమ్, త్వరితమ్, చాపల్యమ్, మౌనమ్.) ( )

AP SCERT

ఈ. **ఉదాహరణానుసారం వాక్యాని రచయంతు.**

ఉదా: రవిః దేవాలయం గత్వా పూజాం కృతవాన్.

1.

2.

3.

4.

ఉ) **ఉదాహరణానుసారం వాక్యాని రచయంతు.**

1) ప్రయత్నేన (ప్రయత్నః) చలంతి.

..... (ఆనందః) పశ్యంతి.

వృద్ధాః ..... (వేగః) న గచ్ఛంతి.

..... (చమసః) ఖాదంతి.

ఉదా :- వృద్ధాః ప్రయత్నేన చలంతి.

2) కందుకేన (కందుకం) క్రీడతి.

..... (సుధాఖండం) లిఖతి.

బాలకః ..... (కూర్చః) చిత్రం రచయతి.

..... (యానం) చలతి.

AP SCERT

3)		లేఖన్యా (లేఖనీ)	పుస్తకే లిఖతి.
		..... (ద్రోణీ)	జలమ్ ఆనయతి.
	రమా	..... (సూచీ)	వస్త్రం సీవతి.
		..... (సమ్మార్జనీ)	మార్జయతి.
		..... (నౌకా)	నదీం తరతి.

పరియోజనాకార్యమ్

"బుద్ధిబలమ్ ఏవ శ్రేష్ఠమ్" ఇత్యంశమ్ అధికృత్య ఏకాం కథాం మూల్యాంకనపుస్తకే లిఖంతు.

స్వీయమూల్యాంకనమ్

		ఆమ్	న
అ)	మమ స్వప్నవిషయమ్ అధికృత్య స్వీయవాక్యైః వక్తుం శక్నోమి.	☐	☐
ఆ)	పాఠం స్పష్టతయా పఠితుం శక్నోమి.	☐	☐
ఇ)	పాఠస్య సారం స్వీయవాక్యైః లేఖితుం శక్నోమి.	☐	☐
ఈ)	కించన చిత్రం లిఖిత్వా తత్ ఉద్దిశ్య వక్తుం శక్నోమి.	☐	☐

APSCERT

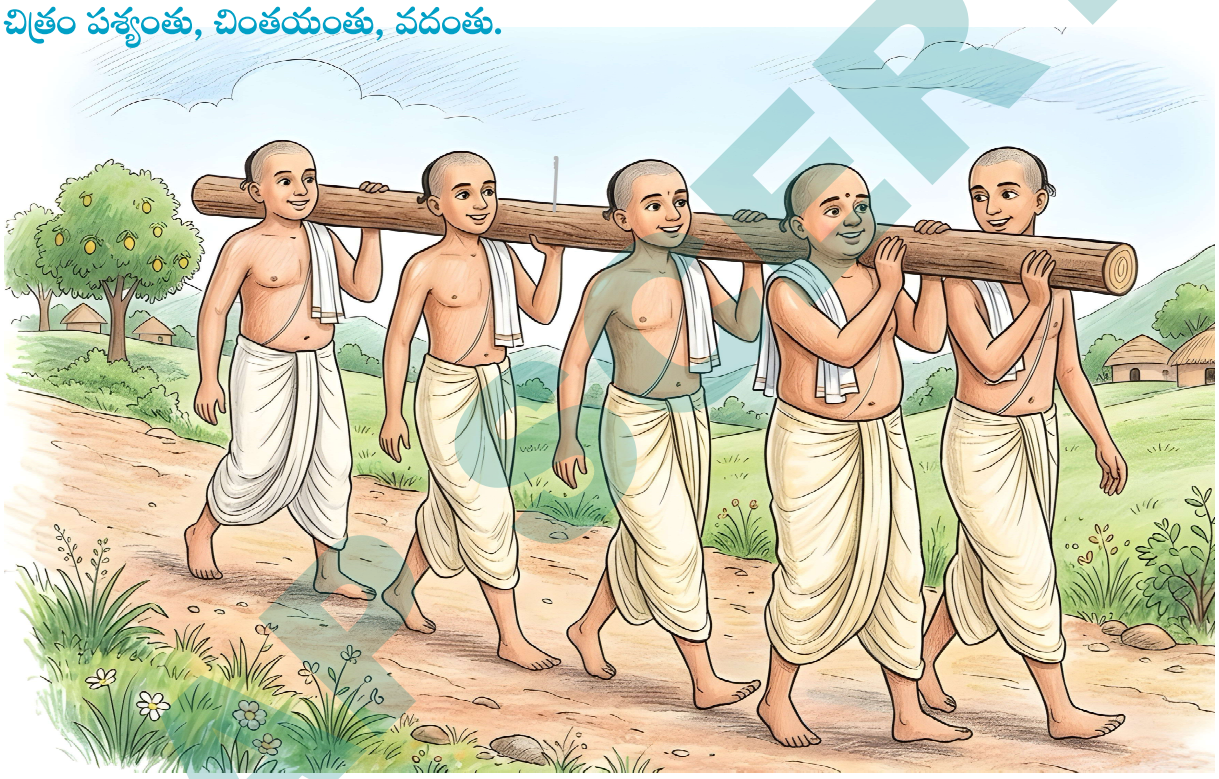
6 సమయస్ఫూర్తిః

N6S1R8

అభ్యసనాఫలితాని

1. ఛాత్రాః సరళసంస్కృతభాషాయం కథాః పఠితుం, అవగంతుం చ సమర్థాః భవంతి. C G - 1
2. ఛాత్రాః జీవనే సమయస్ఫూర్తేః మాహాత్మ్యం జ్ఞాస్యంతి. C G - 2
3. ఛాత్రాః రామలింగస్య చతురతాం పఠిత్వా స్వీయవ్యక్తిత్వం వికాసయిష్యంతి. C G - 3
4. ఛాత్రాః విశేషణ–విశేష్యపదానాం ప్రయోగం జ్ఞాస్యంతి. C G - 4
5. ఛాత్రాః అత్ర ,తత్ర, సర్వత్ర , ఇత్యాది పదానామ్ అర్థాన్ జ్ఞాత్వా లేఖితుం ప్రభవంతి. C G - 5

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

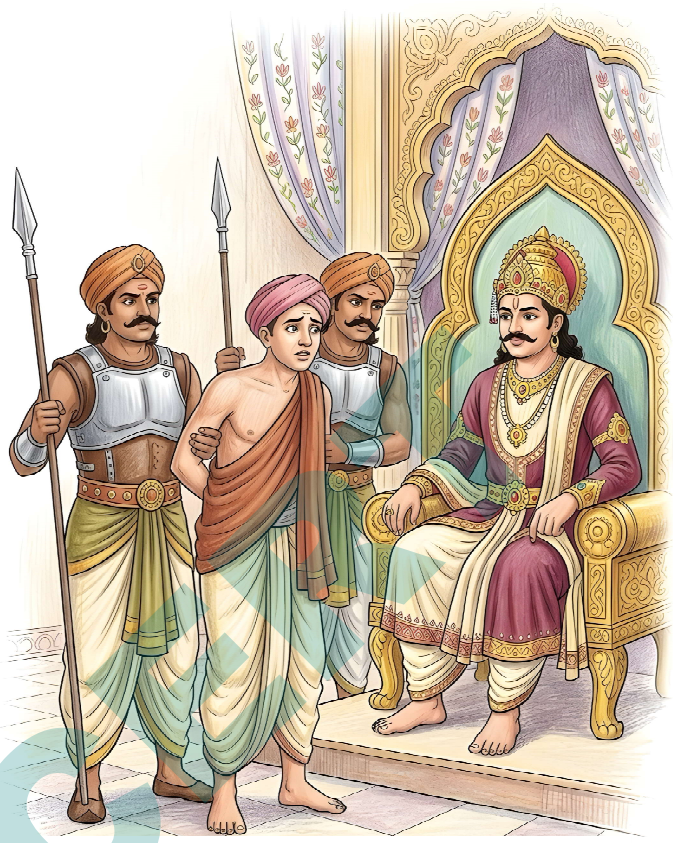
1. చిత్రే కే కే సంతి?
2. తే కిమ్ ఆనయంతి?
3. 'తే కిమర్థమ్ ఏవం కుర్వంతి' ఇతి భవాన్ చింతయతి?

ఛాత్రేభ్యః సూచనాః

- పాఠం పఠంతు. కఠినపదానాం వాక్యానాం చ అధఃరేఖాంకనం కుర్వంతు.
- కఠినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రైః సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పాఠ్యపుస్తకస్య అన్తే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య వదంతు.

తెనాలి రామలింగః

శ్రీకృష్ణదేవరాయస్య ఆస్థానపండితః ఆసీత్. కేనాపి వా కారణేన కుపితః మహారాజః రామలింగం గజస్య పాదమర్దనేన మారయితుమ్ ఆజ్ఞాపయత్. ఆజ్ఞాపాలకాః రాజభటాః రామలింగం వధ్యస్థానం నీత్వా, భూమౌ గర్తం ఖనిత్వా తత్ర తం స్థాపితవంతః. ఆకంఠం మృత్తికయా గర్తం పూరయిత్వా భటాః గజమ్ ఆనేతుమ్ అగచ్ఛన్.

య!

కిమర్థం ఏవం గర్తే స్థితవాన్?" ఇత్యప్పృచ్ఛత్. చతురః రామలింగః "అహమపి కుబ్జః అస్మి. కుబ్జతాయాః నివారణాయ వైద్యః ఏతమ్ ఉపాయం సూచితవాన్. అహం బహిరాగంతుమ్ ఇచ్ఛామి. సాహాయ్యం

కరోతు. కుబ్జతా గతా వా న వా ఇతి పశ్యామి” ఇత్యవదత్. కుబ్జః తస్య సాహాయ్యమ్ అకరోత్. బహిరాగతః రామలింగః కుబ్జతారహితః

సుందరః దృశ్యతే. తాదృశం రామలింగం దృష్ట్వా కుబ్జః తం ప్రార్థితవాన్” భోః మహోదయ! అహమపి కుబ్జతాయాః నివారణమ్ ఇచ్ఛామి. అతః మామపి ఏవం గర్తే స్థాపయతు ఇతి. రామలింగః తథా కృత్వా “పునరాగమిష్యామి” ఇత్యుక్త్వా తతః నిర్గతవాన్.

అనంతరం రాజభటాః గజేన సహ ఆగత్య రామలింగస్య స్థానే కుబ్జం విలోక్య ఆశ్చర్యేణ యః పూర్వమాసీత్ సః కుత్ర? భవాన్ కః ? ఇత్యపృచ్ఛన్. “తస్య కుబ్జతా నష్టా. అతః సః గతవాన్” ఇతి కుబ్జః ఉక్తవాన్. భటాః తం బహిః ఆనీయ తస్య ముఖాత్ ప్రవృత్తం విషయం జ్ఞాత్వా సర్వం విషయం మహారాజాయ విజ్ఞాపితవంతః. రామలింగస్య చతురతాం జ్ఞాత్వా శ్రీకృష్ణదేవరాయః హసన్ రామలింగం దండనాత్ అముంచత్.

AP SCERT

పదాని – అర్థాః

కుపితః	=	కోపించినవాడు	మృత్తికా	=	మట్టి
కుబ్జః	=	గూనివాడు	పాదః	=	కాలు
గజః	=	ఏనుగు	నీత్వా	=	తీసుకువెళ్లి
భటాః	=	సైనికులు	గర్తమ్	=	గొయ్యిని
అహం	=	నేను	అనంతరం	=	తరువాత

భావావగమనం ప్రతిస్పందనం

I శృణ్వంతు–విచింత్య వదంతు

అ) "రామలింగం కృష్ణదేవరాయః కిమర్థం దండితవాన్" ఇతి భవంతః చింతయంతి?

ఆ) గర్తాత్ బహిః ఆగన్తుం రామలింగః కమ్ ఉపాయం చింతితవాన్?

ఇ) అస్మిన్ పాఠే కుబ్జః వివేకీ వా న వా? కిమర్థమ్?

ఈ) కృష్ణదేవరాయః రామలింగం కేన కారణేన దండనాత్ ముక్తం కృతవాన్?

ఉ) అస్మిన్ పాఠే రామలింగస్య చతురతా కా?

II పఠంతు–అవగచ్ఛంతు– వ్యక్తీకుర్వంతు

(అ) అనుచ్ఛేదం పఠిత్వా ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

తెనాలి రామలింగః శ్రీకృష్ణదేవరాయస్య ఆస్థానపండితః. రామలింగం గజస్య పాదమర్దనేన మారయితుమ్ ఆజ్ఞాపయత్. ఆజ్ఞాపాలకాః రాజభటాః రామలింగం వధ్యస్థానం నీతవంతః. ఆకంఠం మృత్తికయా గర్తం పూరయతి.

1) తెనాలి రామలింగః కస్య ఆస్థానపండితః ?

.....

2) కం గజస్య పాదమర్దనేన మారయితుమ్ ఆజ్ఞాపయత్ ?

.....

3) ఆజ్ఞాపాలకాః కే ?

.....

4) ఆకంఠం కయా గర్తం పూరాయతి ?

.....

APSCERT

ఆ) అధః నిర్దిష్టాని వాక్యాని కః ఉక్తవాన్ ఇతి లిఖంతు.

1) "తస్య కుబ్జతా నష్టా. అతః సః గతవాన్" ఇతి ..... ఉక్తవాన్.

2) "యః పూర్వమాసీత్ సః కుత్ర" ఇతి ..... ఉక్తవంతః.

3) "అహమపి కుబ్జః అస్మి" ఇతి ..... ఉక్తవాన్.

4) "ఏనం గజస్య పాదమర్దనేన మారయతు" ఇతి .....ఉక్తవాన్.

ఇ) అధః దత్తానాం పదానాం యోజనం కుర్వంతు. అనంతరమ్ 'అస్తి' ఇతి పదమ్ ఉపయుజ్య వాక్యాని లిఖంతు.

రామలింగః	రాజా
శ్రీకృష్ణదేవరాయః	చతురః
కుబ్జః	ఆజ్ఞాపాలకః
భటః	మందబుద్ధిః

ఉదా – రామలింగః చతురః అస్తి.

1. .....

2. .....

3. .....

భావవ్యక్తీకరణం సర్జనాత్మకత

III స్వీయరచనా

అ) అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

1) కుపితః మహారాజః రామలింగాయ కీదృశం దండనం విహితవాన్?

2) రామలింగం దృష్ట్వా కుబ్జః కిమ్ అపృచ్ఛత్?

3) రాజభటాః కుబ్జం విలోక్య కిమ్ అపృచ్ఛన్?

4) కుబ్జః రాజభటాన్ కిమ్ ఉక్తవాన్?

5) శ్రీకృష్ణదేవరాయః కిమర్థమ్ అహసత్?

AP SCERT

అ) అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వీయవాక్యైః వ్యాసరూపేణ లిఖంతు.

1) రామలింగస్య చతురతామ్ అధికృత్య లిఖంతు.

2) చాతుర్యవర్ధనార్థం కాని కాని ఆవశ్యకాని?

IV సర్జనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్

- చిత్రం దృష్ట్వా హాస్యోత్పాదకం సంభాషణమేకం లిఖంతు.

V ప్రశంసా

- భవతః కక్ష్యాయాం పఠంతమ్ ఏతాదృశం విద్యార్థినముద్దిశ్య లిఖంతు.

భాషాంశాః

VI పదజాలాభివృద్ధిః - భాషాక్రీడాః

అ) అధః దత్తం పదం పరిశీలయంతు ఏతాదృశాని నూతనపదాని లిఖంతు.

వి	క	ట	క	వి
1	2	3	4	5

1	2	3

వి	క	ట	క	వి
5	4	3	2	1

3	2	1

ఆ) అధః దత్తాని పదాని తేషాం విరుద్ధార్థకపదైః యోజయంతు

1.	కుపితః	( )	అ) రోదనం
2.	అంతః	( )	ఆ) అపాయం
3.	హసనం	( )	ఇ) మూర్ఖః
4.	ఉపాయం	( )	ఈ) బహిః
5.	పండితః	( )	ఉ) శాంతః

APSCERT

ఇ) అధః దత్తేషు వాక్యేషు రేఖాంకితపదస్య అర్థం చినుత

1. **గజః** ఉన్నతః అస్తి.

అ) ఎలుక ఆ) ఏనుగు ఇ) కుందేలు ఈ) తాబేలు

2. **వైద్యః** ఔషధం దదాతి

అ) ఉపాధ్యాయుడు ఆ) విద్యార్థి ఇ) వైద్యుడు ఈ) రాజు

3. ఆకంఠం **మృత్తికయా** గర్తం పూరయతి.

అ) ఇనుము ఆ) మట్టి ఇ) బంగారం ఈ) వెండి

4. మార్గే కశ్చన **కుబ్జః** ఆగచ్ఛతి.

అ) యువకుడు ఆ) ముసలివాడు ఇ) సైనికుడు ఈ) గూనివాడు

ఇ) అధః దత్తాని చిత్రాణి పశ్యంతు. కోష్ఠకాత్ పదాని స్వీకృత్య వాక్యాని పూరయంతు.

సుందరీ	రక్తా	ఉన్నతః	హరితా	దీర్ఘా	శుద్ధం
ద్రోణీ	కూపీ	మంచః	రజ్జుః	శాటికా	నాలికాజలమ్

ఏషా సుందరీ శాటికా

ఏషా ....

ఏషః ....

ఏషా ....

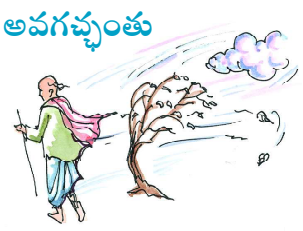
ఏషా ....

ఏతత్ .....

APSCERT

చిత్రాణి పశ్యంతు- - అవగచ్ఛంతు

అ. పవనేన ఉక్తాని వాక్యాని అధః సంతి. పఠంతు. చిత్రాణి దృష్ట్వా అవగచ్ఛంతు.

1) కందుకః అత్ర అస్తి.
2) ఫలం తత్ర అస్తి.
3) వాయుః సర్వత్ర అస్తి.
4) దేవాలయః అన్యత్ర అస్తి.
5) ఛాత్రాః ఏకత్ర పాఠం శృణ్వంతి.

ఆ. ఉపరితనచిత్రాణి దృష్ట్వా రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

ఉదా: 1) లేఖనీ అత్ర అస్తి.
2) పుష్పం ..... అస్తి.
3) పుస్తకమ్..... అస్తి.
4) గృహమ్ ..... అస్తి.
5) భగవాన్ ..... అస్తి.
6) ..... క్రీడాంగణమ్ అస్తి.
8) వృక్షః ..... అస్తి.
9) ఆసందః ..... అస్తి.
10) చషకః ..... అస్తి.
11) స్యూతం ..... అస్తి.
12) లోకయానం ..... అస్తి.
13) అధ్యాపికా ..... బోధయతి.

పరియోజనాకార్యమ్

కానిచన హాస్యచిత్రాణి సంకలయ్య మూల్యాంకనపుస్తకే లేపయంతు.

స్వీయమూల్యాంకనమ్

		అమ్	న
అ)	పాఠస్య సారం స్వీయవాక్యైః వక్తుం శక్నోమి.	☐	☐
ఆ)	పాఠం స్పష్టతయా పఠితుం శక్నోమి.	☐	☐
ఇ)	పాఠస్య సారం స్వీయవాక్యైః లేఖితుం శక్నోమి.	☐	☐
ఈ)	ఏతాదృశీమ్ అన్యాం కథాం వక్తుం శక్నోమి.	☐	☐

APSCERT

7 ప్రతిజానే హే భారతి!

R5X8X7

అభ్యసన ఫలితాని

1. ఛాత్రాః గీతం రాగయుక్తం స్వయం గాతుం ప్రభవంతి. C G - 1
2. ఛాత్రాః గీతస్య అర్థం జ్ఞాత్వా భావం స్వీయవాక్యైః వక్తుం ప్రభవంతి. C G - 2
3. ఛాత్రాః భారతదేశే భక్తిం, స్వీయవ్యక్తిత్వం చ వర్ధయంతి. C G - 3
4. ఛాత్రాః పృష్టానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వయంవక్తుం లేఖితుం ప్రభవంతి. C G - 4
5. ఉపరి-అధః ఇత్యాది పదానాం ప్రయోగం జ్ఞాస్యంతి. C G - 5

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

1. చిత్రే కే కే సంతి?
2. ఉపరితనదృశ్యం విద్యాలయే కస్మిన్ సందర్భే దృశ్యతే?
3. ఛాత్రాః హస్తాన్ ప్రసార్య కిం కుర్వంతి?
4. ఇతోఽపి కేషు సమయేషు ప్రతిజ్ఞాం కుర్వంతి?

ఛాత్రేభ్యః సూచనాః

- పాఠం పఠంతు. కఠినపదానాం వాక్యానాం చ అధః రేఖాంకనం కుర్వంతు.
- కఠినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రైః సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పాఠ్యపుస్తకస్య అన్తే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

పాఠ్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య వదంతు.

గీతమ్

చరణయోస్తవ పురతః
ప్రతిజానే హే భారతి
చరణయోస్తవ పురతః
ప్రతిజానే హే భారతి!

1. భాషేఽహం సంస్కృతేన భాషేఽహం సంస్కృతాయ
భాషేఽహం సంస్కృతమభిభాషేఽహం సంస్కృత ఇతి ॥ ॥ చరణయోస్తవ ॥

2. స్వదేశస్య సంస్కృతయే స్వధర్మాయ సత్కృతయే
భవదర్థే క్షణే క్షణే జీవితమిదమర్పితమితి ॥ ॥ చరణయోస్తవ ॥

3. స్వాధ్యాయం న త్యజామి, సాధనం న విస్మరామి ।
స్వధర్మమేవాచరామి సత్యమేవ వదామీతి ॥ ॥ చరణయోస్తవ ॥

4. మాతరం స్వదేవీమితి పితరం మమ దైవతమితి ।
సద్గురుం చ సదతిథిమపి సాక్షాత్పరమర్చయ ఇతి ॥
॥ చరణయోస్తవ ॥

5. త్వాం భజామి న విభజామి
న బిభేమి త్వదర్థ ఇతి ।
త్వయి శ్వసిమి విశ్వసిమి
తవ చరణం శరణమితి చ ॥
॥ చరణయోస్తవ ॥

© SCERT

II చరణకోష్ఠము II

పాఠ్యభాగసారాంశం

ఇది దేశభక్తిగీతం. ఈ గేయశీర్షిక “ప్రతిజానే హే భారతి” అంటే ఓ భారతమాతా! నేను ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్నాను అని అర్థం. శీర్షికార్థం గీతంలో ఈ విధంగా వివరింపబడింది.

1. ఓ భారతమాతా ! నీ పాదాలయందు ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్నాను నేను సంస్కృతంలో మాట్లాడతాను. సంస్కృతం కోసం మాట్లాడతాను. సంస్కృతం గురించి మాట్లాడతాను. సంస్కరింపబడినభాషను మాట్లాడుతాను.

2. నా దేశసంస్కృతికోసం, నా ధర్మం కోసం, మంచిపనికోసం నీ కొరకు ప్రతిక్షణం నా ఈ జీవితం అర్పితమని నీ పాదాలయందు ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్నాను.

3. “నిత్యం కొనసాగించే చదువును వదిలిపెట్టను. చేసే సాధనను మరువను. నా ధర్మాన్ని నేను ఆచరిస్తాను. సత్యాన్నే పలుకుతాను” అని నీ పాదాలయందు ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్నాను.

4. తల్లినే నా దేవతగా, తండ్రినే నా దేవునిగా భావించి సద్గురువుని, అతిథులను పరబ్రహ్మస్వరూపులుగా భావించి ఎప్పుడూ పూజిస్తానని నీ పాదాలయందు ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్నాను.

5. ఓ భరతమాతా ! నిన్ను సేవిస్తాను. నిన్నెప్పుడూ విభజించను. నిన్ను అభివృద్ధిచేయడంలో కాని, నిన్ను కాపాడే విషయంలో కాని నేనెప్పుడూ భయపడను. నీయందు ఊపిరి పీల్చుకుంటాను.

నీ యందు నమ్మకం కలిగి ఉంటాను. నీపాదాలే నాకు ‘శరణమని’ నీ పాదాలవద్ద నేను ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్నాను.

పదాని – అర్థాః

ప్రతిజానే	=	ప్రమాణం
చరణం	=	కాలు
నత్యజామి	=	విడిచిపెట్టను
స్వశిమి	=	ఊపిరి పీల్చుకుంటాను
భజామి	=	సేవిస్తాను

AP SCERT

భావావగమనం ప్రతిస్పందనం

Iశృణ్వంతు-విచింత్య వదంతు

అ) ఏతత్ గీతం కం విషయం వివృణోతి?

ఆ) గీతం రాగయుక్తం గాయంతు.

ఇ) కిం న విస్మరామః?

ఈ) గీతే దేశభక్తివిషయాః కే సంతి?

ఉ) 'చరణయోస్తవ పురతః ప్రతిజానే హే భారతి' ఇత్యత్ర భవతః అనుభూతిః కా?

IIపఠంతు-అవగచ్ఛంతు- వ్యక్తీకుర్వంతు

(అ) అధః దత్తాని పదాని క్రియాపదైః సహ యోజయంతు.

1) సత్యమేవ	న త్యజామి
2) స్వాధ్యాయం	వదామి
3) హే భారతి !	న విస్మరామి
4) త్వయి	ఆచరామి
5) స్వధర్మం	శ్వసిమి
6) సాధనం	ప్రతిజానే

ఆ) అధః దత్తాని పదాని అకారాది క్రమేణ లిఖంతు

1. మాతరం, పితరం, దైవం, సద్గురుం. .....

2. భజామి, విభజామి, శరణం, చరణం. .....

3. సంస్కృతం, భాషా, తవ, ఇతి. .....

4. ఆచరామి, బిభేమి, శ్వసిమి, త్యజామి. .....

AP SCERT

భావవ్యక్తీకరణం సర్జనాత్మకత

III స్వీయరచనా

(అ) అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

అ) కిం న త్యజామీతి ప్రతిజ్ఞాం కరోతి?

ఆ) గీతే కుత్ర కుత్ర ప్రతిజ్ఞాం కరోమీతి ఉక్తమ్?

ఇ) గీతే కేన కస్మై ప్రయోజనాయ భాషేఽహమితి ప్రతిజ్ఞాం కరోతి?

ఈ) 'తవ చరణం శరణమితి' కేషు విషయేషు ప్రతిజ్ఞాం కరోతి?

ఉ) మాతాపితరౌ, అతిథీన్ కథం భావయేత్?

ఆ) అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వీయవాక్యైః వ్యాసరూపేణ లిఖంతు.

అ) ప్రతిజానే హే భారతి ఇతి గీతస్య భావం స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.

ఆ) భవాన్ మాతృదేశాభివృద్ధయే కీదృశీం ప్రతిజ్ఞాం కరోతీతి పంచవాక్యైః లిఖంతు.

IV సర్జనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్

పాఠ్యగీతం తస్య సారాంశం చ ఆధారీకృత్య తెలుగుభాషయా గీతం లిఖంతు. కక్ష్యాయాం శ్రావయంతు.

V ప్రశంసా

అ) భారతదేశస్య ఔన్నత్యమ్ అధికృత్య వదంతు.

ఆ) 'స్వదేశః యథా మాతృసమానః తథా స్వగ్రామః అపి మాతృసమానః', అతః స్వగ్రామం ప్రశంసంతు.

భాషాంశాః

IV పదజాలాభివృద్ధిః – భాషాక్రీడాః

(అ) ఉదాహరణానుసారం సూచిత సంఖ్యామ్ అక్షరైః సంయోజ్య పఠంతు. పదాని, తేషాం అర్థాన్ చ లిఖంతు.

భా	ర	తి	ప్ర	తి	జా	నే
1	2	3	4	5	6	7

AP SCERT

ఉదా:	4567	–	ప్రతిజానే	=	ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్నాను.
1)	13	–	.....	=	.....
2)	67	–	.....	=	.....
3)	123	–	.....	=	.....
4)	6541	–	.....	=	.....
5)	451	–	.....	=	.....
6)	46125	–	.....	=	.....

(ఆ) చిత్రం పశ్యంతు. ఉదాహరణానుసారం రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

1) సోమేశ్వరస్య ఉపరి మేఘుః అస్తి.

2) సోమేశ్వరస్య అధః ..... అస్తి.

3) సోమేశ్వరస్య పృష్ఠతః ..... అస్తి.

4) సోమేశ్వరస్య పురతః ..... అస్తి.

5) సోమేశ్వరస్య దక్షిణతః ..... అస్తి.

6) సోమేశ్వరస్య వామతః ..... అస్తి.

APSCERT

ఇ) అధః దత్తేషు వాక్యేషు రేఖాంకితపదస్య అర్థం చినుత

1. మమ **<u>చరణ</u>**యోః పాదరక్షౌ స్తః.

అ) కళ్ళు ఆ) చెవులు ఇ) చేతులు ఈ) కాళ్ళు

2. అధ్యాపకస్య **<u>పురతః</u>** ఛాత్రాః సంతి.

అ) వెనుక ఆ) ముందు ఇ) ప్రక్కన ఈ) పైన

3. బాలకః **<u>మాతరం</u>** నమతి.

అ) అమ్మకు ఆ) నాన్నకు ఇ) అమ్మమ్మకు ఈ) నాయనమ్మకు

4. **<u>ప్రతిజానే</u>** హే భారతి!

అ) ప్రయాణం ఆ) ప్రమాణం ఇ) ప్రమాదం ఈ) ప్రతిమ

ఈ) అధః దత్తాని పదాని తేషాం విరుద్ధార్థకపదైః యోజయంతు

1. సత్యం	( )	అ) అధర్మం
2. పురతః	( )	ఆ) విస్మరామి
3. స్వదేశః	( )	ఇ) అసత్యం
4. ధర్మం	( )	ఈ) పృష్టతః
5. స్మరామి	( )	ఉ) విదేశః

ఉ) అధః దత్తాని వాక్యాని పఠంతు. రేఖాంకితాని అక్షరాణి అవగచ్ఛంతు.

1) రామః, కృష్ణః గోవిందః <u>చ</u> గచ్ఛంతి.

2) బాలికాః లేఖిన్యా అంకన్యా <u>చ</u> లిఖంతి.

3) అగ్రజాయ, అనుజాయ జనకాయ <u>చ</u> పానీయం దదాతు.

AP SCERT

ఊ) అధః లఘువాక్యాని సంతి. ఉదాహరణానుసారం 'చ' కారం ప్రయుజ్య తాని ఏకవాక్యేన లిఖంతు.

ఉదా: రమేశః గచ్ఛతి. శ్రీధరః గచ్ఛతి, శ్రీకరః గచ్ఛతి.

రమేశః, శ్రీధరః, శ్రీకరః చ గచ్ఛంతి.

1) సీతా పఠతి. గీతా పఠతి. రమా పఠతి.

.....

2) అహం ఫలం ఖాదామి. మధురం ఖాదామి. రోటికాం ఖాదామి.

.....

3) తే సంతోషేణ క్రీడంతి. ఉత్సాహేన క్రీడంతి. శ్రద్ధయా క్రీడంతి.

.....

4) బాంధవాః మైసూరుతః ఆగతాః. మద్రాస్‌తః ఆగతాః.

.....

ఏతాదృశాని అన్యాని త్రీణి వాక్యాని లిఖంతు.

పరియోజనాకార్యమ్

దేశభక్తిగీతాని సంకలయ్య తేషు ఏకం రోచకం గీతం మూల్యాంకనపుస్తకే లిఖంతు.

స్వీయమూల్యాంకనమ్

	ఆమ్	న
అ) గీతం లయబద్ధతయా గాతుం శక్నోమి.	☐	☐
ఆ) గీతస్య భావం వక్తుం శక్నోమి.	☐	☐
ఇ) పాఠస్య సారం స్వీయవాక్యైః లేఖితుం శక్నోమి.	☐	☐
ఇ) ఏతాదృశాని గీతాని సంకలయ్య గాతుం శక్నోమి.	☐	☐

ధర్మో రక్షతి రక్షితః

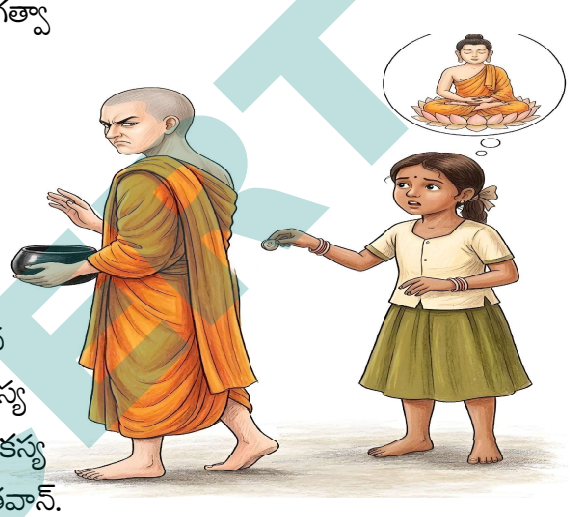
AP SCERT

పఠంతు - నందంతు

మందస్మితతా కుతః న?

చీనాదేశే బౌద్ధమతప్రచారః యదా ప్రబలః ఆసీత్ తదానీంతనఘటనా ఏషా. తత్ర కశ్చన విశాలః బౌద్ధాశ్రమః ఆసీత్. తస్మిన్ సకలగుణసంపన్నః ప్రతిభాశాలీ బౌద్ధాచార్యః కశ్చన అవసత్. కదాచిత్ సః బుద్ధప్రతిమాం కారయితుమ్ ఐచ్ఛత్.

"బుద్ధప్రతిమా అత్యుత్కృష్టా భవేత్. మహాన్ వ్యయః భవేత్ ఇతి చేదపి చింతా న కరణీయా" ఇతి విచింత్య సః శిష్యాన్ ఆదిశత్– "దేశస్య ప్రత్యేకం గృహం గృహం గత్వా ధనం సంగృహ్య ఆగచ్ఛంతు" ఇతి.

శిష్యాః తథైవ కృతవంతః. కదాచిత్ కశ్చన శిష్యః లక్షశః రూప్యకాణి సంగృహ్య యదా ప్రతినివర్తమానః ఆసీత్ తదా కాచిత్ బాలా తత్సమీపమ్ ఆగత్య అవదత్.– "ఆర్య! అహమపి ఏకం రూప్యకం దాతుమ్ ఇచ్ఛామి" ఇతి.

తత్ శ్రుత్వా తాం పశ్యన్ సః శిష్యః – "బాలే! తవ ఏకేన రూప్యకేణ కిమ్? అస్మాభిః కోటిశః రూప్యకాణాం వ్యయేన బుద్ధస్య అనుపమా ప్రతిమా నిర్మాస్యతే. తత్ర ఏతాదృశస్య క్షుల్లకస్య నాణకస్య స్వీకారాత్ కిం వా ప్రయోజనం స్యాత్? గచ్ఛ" ఇతి ఉక్త్వా తతః గతవాన్. ఏతస్య వచనస్య శ్రవణాత్ ఖిన్నా సా బాలా రుదతీ స్వగృహం గతవతీ.

బహూనాం ప్రయాసేన మహాన్ ధనరాశిః సంగృహీతః. తతః ప్రతిమానిర్మాణారంభః ఆరబ్ధః. శిల్పిభిః మహాన్ ప్రయాసః కృతః. కింతు మూర్తేః ముఖే ప్రసన్నతా తు న దృష్టా ఏవ. శిల్పినః తాం ప్రతిమాం గాలయిత్వా పునః తస్యాః నిర్మాణమ్ ఆరబ్ధవంతః. పునరపి పూర్వతనీ ఏవ స్థితిః. ఏతత్ దృష్ట్వా బౌద్ధగురుః అచింతయత్ – నిశ్చయేన ధనసంగ్రహణావసరే కేనాపి కోఽపి ఖేదితః ఇతి భాతి. అతః ఏవ ఏవం భవతి ఇతి.

తతః సః స్వశిష్యాన్ ఆహూయ అపృచ్ఛత్ – "భవత్సు కేనాపి ధనసంగ్రహణసమయే కస్యాపి ఖేదః జనితః కిమ్ ఇతి. ఏకైకః అపి అవదత్ యత్ మయా న ఖేదితః" ఇతి. అంతే కశ్చన శిష్యః అవదత్ – "ధనసంగ్రహణసమయే కదాచిత్ కాచిత్ నిర్ధనబాలా ఖిన్నా జాతా ఆసీత్. తయా ఏకం రూప్యకం దాతుమ్ ఉద్యతమ్. అల్పత్వాత్ తత్ ధనం మయా న స్వీకృతమ్. తస్మాత్ సా ఖిన్నా ఆసీత్" ఇతి.

ఏవం తర్హి ప్రతిమాయాః ముఖే మందహాసమ్ ఆనేతుం న శక్తమ్, యత్ తస్య కారణమ్ ఏతత్ ఏవ. తామ్ అన్విష్య తతః తత్ రూప్యకమ్ ఆనీయతామ్. ఇతి ఉక్త్వా బౌద్ధాచార్యః శిష్యం ప్రేషితవాన్. శిష్యః తాం బాలామ్ అన్విష్య తతః రూప్యకనాణకం స్వీకృత్య అగతవాన్.

పునరపి ప్రతిమానిర్మాణకార్యమ్ ఆరబ్ధమ్. ఏతదవసరే అల్పేన ఏవ కాలేన, అల్పేన ఏవ శ్రమేణ చ ప్రతిమా ప్రసన్నాకృతిమతీ అభవత్.

ఏతత్ దృష్ట్వా సర్వే సంతుష్టాః.

APSCERT

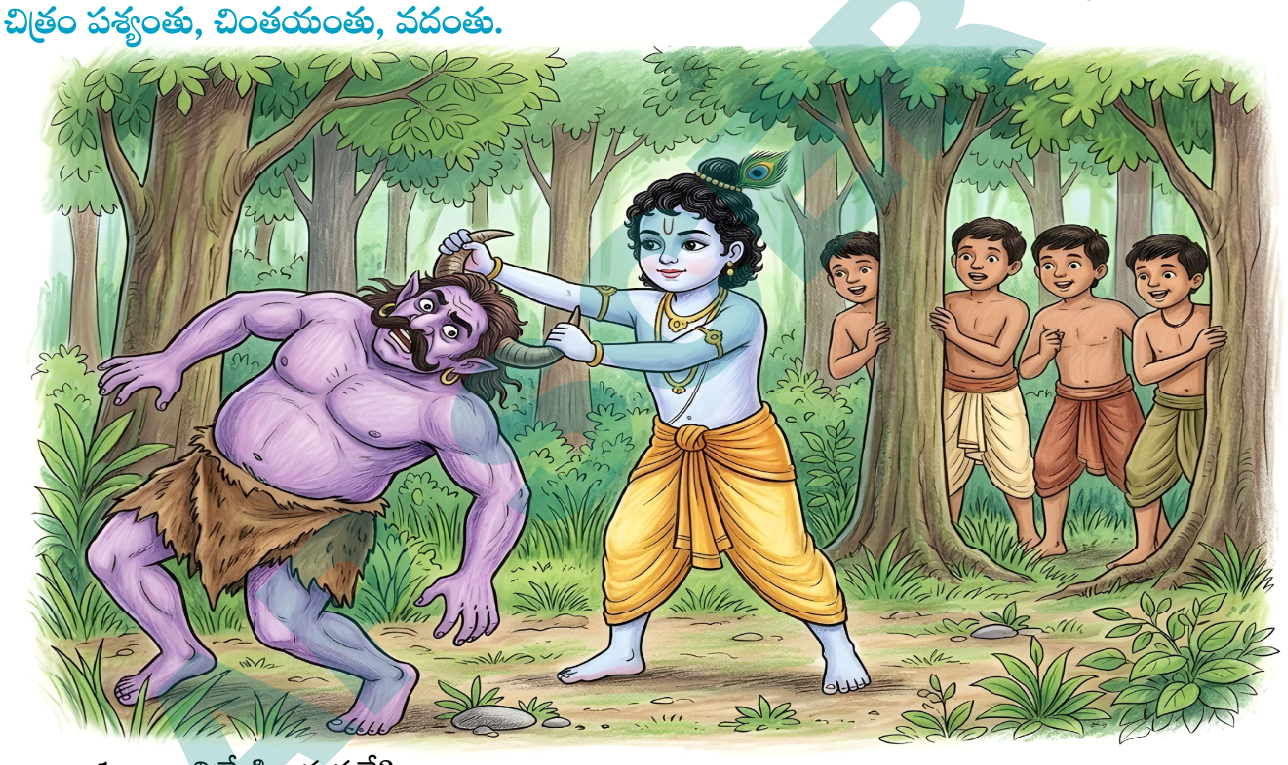
8 బాలశివాజీ

M9W5C2

అభ్యసనఫలితాని

1. ఛాత్రాః శివాజీవర్యాః శౌర్యం, సాహసం, ధైర్యం, పరిపాలనాదక్షతాం జ్ఞాస్యంతి. C G - 1
2. ఛాత్రాః పాఠే విద్యమానానాం నూతనశబ్దానాం, క్రియాపదానాం చ పరిచయం ప్రాప్స్యంతి. C G - 2
3. ఛాత్రాః స్వదేశరక్షణార్థం శివాజీవర్యాః త్యాగభావనాం జ్ఞాత్వా ప్రేరితాః భవిష్యంతి. C G - 3
4. ఆపత్ కాలే అపి ధైర్యేణ కథం వ్యవహర్తవ్యం ఇతి గుణం ఛాత్రాః ప్రాప్స్యంతి. C G - 4
5. బంధువాచక పదానాం ప్రయోగం కర్తుం ప్రభవంతి. C G - 5

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

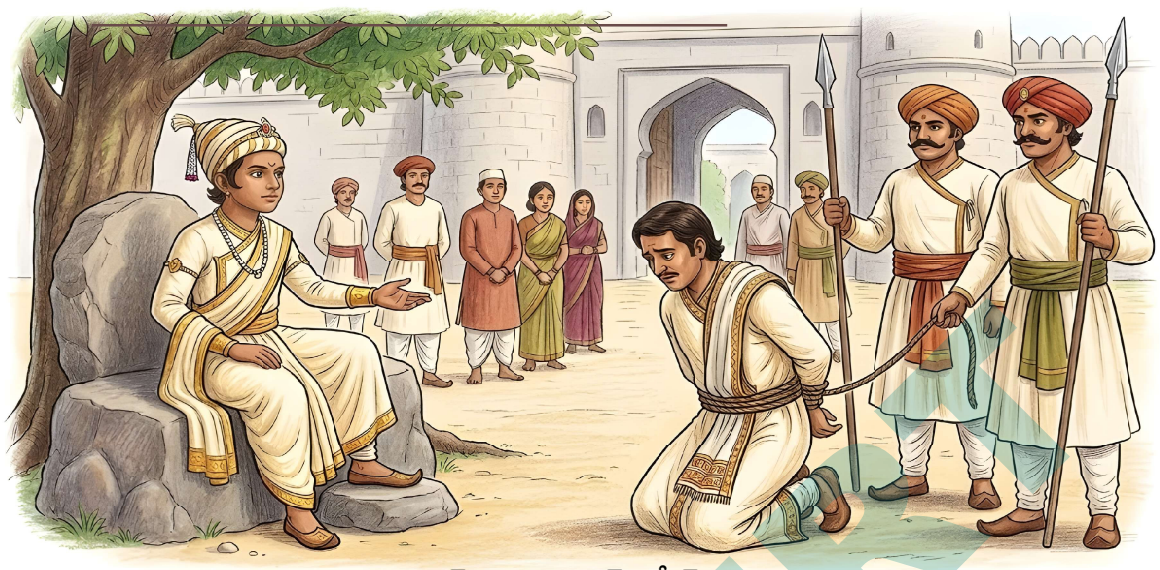
1. చిత్రే కిం దృశ్యతే?
2. అత్ర బాలకః కః? సః కిం కరోతి?
3. ఏతాదృశానాం వీరబాలానాం నామాని వదంతు?

ఛాత్రేభ్యః సూచనాః

- పాఠం పఠంతు. కఠినపదానాం వాక్యానాం చ అధఃరేఖాంకనం కుర్వంతు.
- కఠినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రైః సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పాఠ్యపుస్తకస్య అన్తే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య వదంతు.

ఏకదా ఏకః బాలకః శిలాయామ్ ఉపవిష్టవాన్ ఆసీత్. తదా భటాః ఏకం గ్రామాధికారిణం బద్ధ్వా ఆనీతవంతః. వస్తుతః గ్రామాధికారిణః కార్యమ్ అసహాయానాం రక్షణమ్. కింతు సః దుష్టః గర్వీ చ అభవత్. సః ఏకాం మహిలామ్ అపమానితవాన్. ఏతం విషయం జ్ఞాత్వా సః బాలకః గంభీరస్వరేణ "ఏతస్య పాదద్వయం. హస్తద్వయం చ కర్తయంతు" ఇతి స్వ నిర్ణయం ప్రాకటయత్. బాలకస్య వచనం శ్రుత్వా సర్వే నిశ్చేష్టాః ఆశ్చర్యచకితాః అభవన్. "అయం కుమారః న్యాయప్రియః. దీనానాం, దుఃఖితానాం నిర్ధనానాం చ విషయే తస్య హృదయం కరుణయా పూర్ణం భవతి. ఏషః సర్వాః స్త్రీః మాతృవత్ భావయతి స్మ". కః ఏషః ఇతి జ్ఞాతుం ఇచ్ఛంతి వా? సః ఏవ శివాజీ.

అస్యాః ఘటనాయాః సమయే తస్య వయః చతుర్దశవర్షాణి ఏవ. 1627 ఈశవీయాబ్దే శివనేరి దుర్గే శివరాజః జాతః తస్య పితా శహరాజః మాతా జిజియాబాయూ. మాతా శివరాజస్య బాల్యాత్ ఆరభ్య తం రామాయణం, మహాభారతం, పురాణేషు స్థితానాం వీరాణాం, మహాత్మనాం జీవనకథాః చ శ్రావయతి స్మ. ఏతాదృశగాథాః శ్రుత్వా శివరాజస్య మనసి స్వయం రామః, కృష్ణః, అర్జునః, భీమః భవేయమ్ ఇతి భావనా ఉత్పద్యతే స్మ. తేన దాదాజీకొండదేవః గురురూపేణ లబ్ధః. ఏకదా ఏకః దుష్టః గోహత్యాం కర్తుం గాం నయతి స్మ. ద్వాదశవర్షీయః శివరాజః తత్ర గత్వా ప్రతిఘటితవాన్. "యః కః అపి గోహత్యాప్రయత్నం కరోతి చేత్ శిక్షార్హః భవతి" ఇతి ప్రకటితవాన్ శివరాజః. తథా సః గోరక్షణవ్రతమ్ ఆజీవనం పాలితవాన్.

శివరాజః షోడశవర్షప్రాయే ఏవ 'తోరణమ్' నామ ఏకం దుర్గమ్ అజయత్. ఏవం శివరాజః స్వపరాక్రమేణ, బుద్ధిచాతుర్యేణ స్వరాజ్యస్థాపనే సమాగతాః సంకటస్థితీః అతిక్రాంతవాన్. అష్టాదశవర్ష పరిమితే వయసి ఏవ శివరాజః కొంకణ్, పురందర్, ప్రతాపదుర్గం, రాజదుర్గమ్ ఇత్యాదీని చత్వారింశత్ దుర్గాణి స్వాయత్తీకృత్య తత్ర భగవద్ధ్వజం ప్రతిష్ఠాపితవాన్. ఏకదా భవానీమాతా స్వప్నే ప్రత్యక్షీభూయ "నిశ్చయేన తవ విజయో భవిష్యతి" ఇతి శివరాజాయ ఆశిషః ప్రదత్తవతీ.

ఏవం ధైర్యేణ, సాహసేన పరాక్రమేణ చ శివరాజః రాజ్యమ్ అపాలయత్.

పదాని – అర్థాః

ఉపవిష్ఠవాన్	=	కూర్చున్నాడు	చతుర్దశ	=	పద్నాలుగు (14)
బద్ధ్వా	=	బంధించి	ద్వాదశ	=	పన్నెండు (12)
జ్ఞాత్వా	=	తెలుసుకొని	షోడశ	=	పదహారు (16)
పాదద్వయం	=	రెండు కాళ్ళను	అష్టాదశ	=	పద్దెనిమిది (18)
కరుణయా	=	దయతో	చత్వారింశత్	=	నలభై (40)

భావావగమనం ప్రతిస్పందనం

I శూన్యంతు-విచింత్య వదంతు

(అ) గ్రామాధికారిణః విధయః కే?

(ఆ) భవతః ప్రీతికరః నాయకః కః ? కిమర్థమ్?

(ఇ) పాఠం పఠితవాన్ ఖలు! భవతా దృష్టాః ఏతాదృశీః అన్యాః ఘటనాః వదంతు.

(ఈ) రాజా కీదృశః భవేత్? కిమర్థమ్?

II పఠంతు-అవగచ్ఛంతు- వ్యక్తీకుర్వంతు

శివాజీ 1627 వర్షే జాతః. శివరాజస్య పితా షాహాజీ రాజః. శివరాజస్య మాతా జిజియాబాయీ. దాదాజీ కొండదేవః శివరాజస్య గరూ.

1. శివాజీ కదా జాతః ?

.....

2. శివరాజస్య పితా కః ?

.....

3. శివాజీ రాజస్య మాతా కా ?

.....

4. శివాజీ రాజస్య గురూ కౌ ?

.....

AP SCERT

భావవ్యక్తీకరణం సర్జనాత్మకత

III స్వీయరచనా

అ) అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

1) శివరాజః కదా కుత్ర చ జన్మ ప్రాప్తవాన్?

2) జిజియాబాయీ కీదృశీః కథాః ఉక్తవతీ?

3) శివరాజః గంభీరస్వరేణ కిమ్ ఉక్తవాన్?

4) శివరాజః కతి దుర్గాణి స్వాయత్తీకృతవాన్? కేషాంచన దుర్గాణాం నామాని లిఖంతు.

5) గ్రామాధికారీ కిం కృతవాన్?

ఆ) అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వీయవాక్యైః వ్యాసరూపేణ లిఖంతు.

అ) శివరాజస్య స్వభావః కీదృశః?

ఆ) కేషాంచన మహారాజానాం నామాని లిఖంతు. తేషాం వైశిష్ట్యమపి ఏకవాక్యేన లిఖంతు.

IV సర్జనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్

బాలశివాజీవర్యస్య ఏకపాత్రాభినయం కుర్వంతు.

V ప్రశంసా

మార్గే కేచన బాలకాః శునకాన్ శిలాఖండైః తాడయంతి. భవతః మిత్రం రాజీవః తత్ర గత్వా 'మిత్రాణి ! తథా న కరణీయమ్. తే అస్మత్సదృశాః ప్రాణినః ఏవ, హింసా న కరణీయా' ఇతి ఉక్త్వా తాన్ నివారితవాన్. విద్యాలయం గత్వా కక్ష్యాయాం రాజీవమధికృత్య భవాన్ కిం వదతి?

భాషాంశాః

VI పదజాలాభివృద్ధిః – భాషాక్రీడాః

(అ) అధః దత్తేభ్యః పదేభ్యః భిన్నపదం చిత్వా కుండల్యాం లిఖంతు.

1) రామాయణం, భారతం, ఆత్మకథా, భాగవతం. ( )

2) అక్బర్, శివరాజః, షాజహాన్, బాబర్. ( )

AP SCERT

3) భారత్, నేపాల్, చైనా, మహారాష్ట్ర ( )

4) మరాఠీ, చైనీస్, స్పానిష్, ఫ్రెంచ్. ( )

5) లేఖనీ, ఖడ్గః, అంకనీ, మార్జనీ. ( )

(ఆ) అధః దత్తాని చిత్రాణి పశ్యంతు, తేషాం నామాని లిఖంతు.

(ఇ) అధః దత్తేషు వాక్యేషు రేఖాంకితపదస్య అర్థం చిన్వంతు

1. శివరాజః విషయం జ్ఞాత్వా దండితవాన్.

అ) తెలియకుండా ఆ) వినకుండా ఇ) తెలుసుకొని ఈ) చూడకుండా

2. రామస్య హృదయం కరుణయా భవతి.

అ) కోపంతో ఆ) ఆవేశంతో ఇ) ఆనందంతో ఈ) దయతో

3. శివరాజస్య వయః చతుర్దశ వర్షాణి.

అ) 14 ఆ) 41 ఇ) 24 ఈ) 40

4. ఏకదా భవానీ మాతా స్వప్నే ఆగతా.

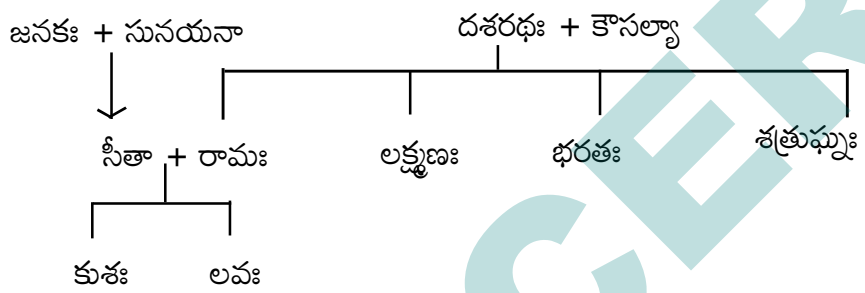
అ) ఇలలో ఆ) గుడిలో ఇ) కలలో ఈ) ఊరిలో

AP SCERT

ఈ) అధః దత్తాని పదాని తేషాం విరుద్ధార్థకపదైః యోజయంతు

1. ఏకః	( )	అ) అధైర్యం
2. అపమానం	( )	ఆ) నిర్ధనః
3. న్యాయం	( )	ఇ) దుఃఖం
4. సుఖం	( )	ఈ) అనేకః
5. ధనికః	( )	ఉ) అన్యాయం
6. ధైర్యం	( )	ఊ) సన్మానం

ఉ) అధః దత్తాం పట్టికాం ఉపయుజ్య ఉదాహరణానుసారం వాక్యాని లిఖంతు.

పితామహః	=	తాతయ్య (తండ్రి తండ్రి)	పితామహీ	=	నాయనమ్మ
మాతామహః	=	అమ్మయొక్క తండ్రి (తాతయ్య)	మాతామహీ	=	అమ్మమ్మ
పితా	=	తండ్రి	మాతా	=	తల్లి
అనుజః	=	తమ్ముడు	అగ్రజః	=	అన్న
పతిః	=	భర్త	పత్నీ	=	భార్య

ఉదా: రామస్య అనుజః లక్ష్మణః.

1. ..... పితామహః దశరథః.
2. ..... పితా .....
3. ..... అగ్రజః .....
4. ..... మాతామహీ .....
5. ..... పితామహీ .....
6. సీతాయాః మాతా .....
7. ..... పత్నీ సీతా.
8. సీతాయాః పతిః .....

AP SCERT

ఊ) అధః దత్తాని ఉదాహరణాని దృష్ట్వా కోష్ఠకాధారేణ రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

ఉదా:(పుం) 1. అధ్యాపకః విద్యాలయే అస్తి. (విద్యాలయః)

2. అధికారీ ..... అస్తి. (కార్యాలయః)

3. కందుకః ..... అస్తి. (ఆపణః)

4. అర్చకః ..... అస్తి. (దేవాలయః)

ఉదా:(స్త్రీ) 5. అధ్యాపికా పాఠశాలాయామ్ అస్తి. (పాఠశాలా)

6. పుస్తకమ్ ..... అస్తి. (ఉత్పీఠికా)

7. వస్త్రం ..... అస్తి. (పేటికా)

8. వైద్యః ..... అస్తి. (వైద్యశాలా)

9. జలం కూప్యామ్ అస్తి. (కూపీ)

10. పునఃపూరణీ ..... అస్తి. (లేఖనీ)

11. విశ్వనాథమందిరం ..... అస్తి. (కాశీ)

12. మీనాః ..... సంతి. (నదీ)

ఉదా:(న.పుం.) 13. ఆపణః నగరే అస్తి. (నగరమ్)

14. క్రీడాకారః ..... అస్తి. (క్రీడాంగణమ్)

15. తిలకం ..... అస్తి. (లలాటమ్)

16. మాతా ..... అస్తి. (గృహమ్)

17. కృషకః ..... అస్తి. (క్షేత్రమ్)

18. మూషకః ..... అస్తి. (బిలమ్)

19. పాఠాః ..... సంతి. (పుస్తకమ్)

AP SCERT

ఋ) కోష్ఠకస్థానాం పదానామ్ ఆధారేణ దశవాక్యాని లిఖంతు.

మమ	పితా సహోదరః	కార్యాలయః విత్తకోశః యంత్రాగారమ్ దూరదర్శనకేంద్రమ్ ఆపణః	కార్యం కరోతి

ఉదా: మమ పితా కార్యాలయే కార్యం కరోతి.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

పరియోజనాకార్యమ్

బాలవీరాణాం చిత్రాణి సంగృహ్య మూల్యాంకనపుస్తకే లేపయంతు.

స్వీయమూల్యాంకనమ్

	ఆమ్	న
అ) బాలశివాజీమ్ అధికృత్య వక్తుం శక్నోమి.	☐	☐
ఆ) అనుచ్ఛేదాని పఠిత్వా ప్రశ్ననిర్మాణం కర్తుం శక్నోమి	☐	☐
ఇ) శివాజీమహారాజమ్ అధికృత్య స్వీయవాక్యైః లేఖితుం శక్నోమి.	☐	☐
ఈ) 'శివాజీ' ఇవ ఏకపాత్రాభినయం కర్తుం శక్నోమి.	☐	☐

AP SCERT

9 పత్రలేఖనమ్

T6M9E4

అభ్యసనఫలితాని

1. ఛాత్రాః సంస్కృతభాషాయం లేఖారచనాం జ్ఞాస్యంతి. C G - 1
2. ఛాత్రాః పాఠశాలాయాం కేకే దినోత్సవాః కథం కుర్మః ఇతి జ్ఞాస్యంతి. C G - 2
3. ఛాత్రాః పర్యావరణే, వ్యక్తిగతసామాజికపరిశుభ్రతాయాః మాహాత్మ్యం జ్ఞాస్యంతి. C G - 3
4. విద్యాలయే గృహేచ స్వచ్ఛతానిర్వహణే వృక్షారోపణే చ స్వకార్యం సోత్సాహేన కరిష్యంతి. C G - 4
5. అస్తి-నాస్తి ఇతి సామాన్యవాక్య-విరుద్ధార్థకవాక్యప్రయోగం జ్ఞాస్యంతి. C G - 5

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

1. చిత్రే పక్షీ కిం కరోతి?
2. పత్రం కిమర్థం లిఖంతి?
3. భవాన్ కదాపి పత్రం లిఖితవాన్ వా?

ఛాత్రేభ్యః సూచనాః

- పాఠం పఠంతు. కఠినపదానాం వాక్యానాం చ అధఃరేఖాంకనం చ కుర్వంతు.
- కఠినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రైః సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పార్శ్వపుస్తకస్య అన్తే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య వదంతు.

భాగ్యనగరమ్,

05-02-2012

ప్రియలాస్యే!

అహం కుశలినీ, భవతీ కుశలినీ ఇతి అహం భావయామి. బహుకాలతః భవత్యాః సకాశాత్ పత్రం న ప్రాప్తవతీ. ప్రతిపత్రార్థమ్ అహం నిరీక్షణం కరోమి. ఇదానీం ప్రధాన విషయః కః ఇతి చేత్ హ్యాః అస్మాకం విద్యాలయే పర్యావరణదినోత్సవం పురస్కృత్య కార్యక్రమః సంచాలితః. తస్మిన్ కార్యక్రమే అధ్యాపకైః సహ ఛాత్రాః సర్వేఽపి భాగం గృహీతవంతః. అధ్యాపకస్య సూచనానుసారం సర్వే ఛాత్రాః ఏకైకం పాదపం స్వీకృత్య విద్యాలయం పరితః రోపితవంతః. తేషాం పాదపానాం రక్షణం, పోషణం జలసేచనం చ అస్మాకం దాయిత్వమ్. ఏతే పాదపాః వృద్ధిం ప్రాప్య అస్మభ్యం పుష్పాణి, ఫలాని, ఛాయామ్ ప్రాణవాయుం చ యచ్ఛంతి. అహమపి వృద్ధిం ప్రాప్య అస్మిన్ ఏవ విద్యాలయే అధ్యాపికా భవిష్యామి. తదా మయా స్థాపితం పాదపం దృష్ట్వా అహమ్ అధికమ్ ఆనందమ్ అనుభవిష్యామి.

ఏషః హ్యాః మమ విద్యాలయే జాతః విషయః. భవత్యాః విద్యాలయే ప్రవృత్తాన్ నూతనవిషయాన్ ఉద్దిశ్య భవతీ అవశ్యం పత్రం లేఖిష్యతీతి చింతయామి.

భవత్యాః సఖీ,

రాధా.

సంకేతః,

క. లాస్యా,

గృహ సంఖ్యా 23-23-30, శివరావు వీధీ,

సత్యనారాయణపురం, విజయవాడ,

ఆంధ్రప్రదేశః.

AP SCERT

పదాని – అర్థాః

బహుకాలతః	= చాలాకాలం నుండి	పుష్పాణి	= పువ్వులు
నిరీక్షణం	= ఎదురుచూస్తూ	ఫలాని	= పండ్లు
పాదపం	= చెట్టు	ఛాయామ్	= నీడను
పరితః	= చుట్టూరా	అవశ్యం	= తప్పనిసరిగా
పోషణం	= పెంచడం	హ్యః	= నిన్న

భావావగమనం ప్రతిస్పందనం

I శృణ్వంతు-విచింత్య వదంతు

అ) జీవనే ప్రేష్యపత్రాణాం మహత్త్వం కిమ్?

ఆ) వయం పత్రస్య ఉపయోగం కుత్ర కుత్ర కుర్మః?

ఇ) భవాన్ కదాపి పత్రం లిఖితవాన్ వా? కస్మై లిఖితవాన్?

ఈ) పాఠం పఠిత్వా కిం జ్ఞాతవంతః?

II పఠంతు-అవగచ్ఛంతు- వ్యక్తీకుర్వంతు

అ) అధః దత్తే అనుచ్ఛేదే కానిచన పదాని దోషయుక్తాని. శుద్ధీకృత్య వాక్యాని పునః లిఖంతు.

ఏష హ్యః మామ విద్యలయె జాతః విషయః. భవత్యః విద్యాలయే ప్రవృతాన్ నూతనవిషయ ఉద్దిశ్య భవతి అవశ్యాం ప్రత్యుత్తరం లేఖిష్యతితి చింతయమి.

.....

.....

ఆ) అనుచ్ఛేదం పఠిత్వా ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

విద్యాలయే పర్యావరణదినోత్సవః సంచాలితః. తస్మిన్ కార్యక్రమే అధ్యాపకైః సహ ఛాత్రాః భాగం గృహీతవంతః. అధ్యాపకస్య సూచనానుసారం ఛాత్రాః ఏకైకం పాదపం ఆనీతవంతః. పాదపాన్ విద్యాలయం పరితః రోపితవంతః.

1.కుత్ర పర్యావరణ దినోత్సవః సంచాలితః ?

.....

2. కార్యక్రమే కైః సహ ఛాత్రాః భాగం గృహీతవంతః ?

AP SCERT

.....

3. అధ్యాపకస్య సూచనానుసారం కే ఏకైకం పాదపం ఆనీతవంతః?

.....

4. కాన్ విద్యాలయం పరితః రోపితవంతః?

.....

భావవ్యక్తీకరణం సర్జనాత్మకత

III స్వీయరచనా

అ) అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

1) విద్యాలయే కః కార్యక్రమః సంచాలితః?

2) ఛాత్రాణాం దాయిత్వం కిమ్ అస్తి?

3) పాదపాః వృద్ధిం ప్రాప్య కిం యచ్ఛంతి?

4) రాధా కిం భవితుమిచ్ఛతి?

5) రాధా కదా ఆనందం ప్రాప్నోతి?

అ) అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వీయవాక్యైః వ్యాసరూపేణ లిఖంతు.

(అ) పర్యావరణపరిరక్షణాయ భవాన్ కిం కర్తుం శక్నోతి.

(ఆ) స్వాతంత్ర్యదినోత్సవకార్యక్రమే భవతః విద్యాలయే కిం కిం కృతవంతః ఇతి మిత్రాయ పత్రం లిఖంతు.

(ఇ) వృక్షేభ్యః కే లాభాః సంతి? భవంతః వృక్షాన్ కథం రక్షంతి?

ఇ) ప్రదీపః ప్రధానాధ్యాపకాయ విరామపత్రం లిఖతి. పత్రం పఠంతు.

AP SCERT

తిరుపతి,

దినాంకః 17-10-2013

సవిధే,

మాన్య ప్రధానాధ్యాపకః,

శ్రీ వేంకటేశ్వరప్రాచ్యపాఠాశాలా,

తిరుపతిః.

మహోదయ!

మన నామ ప్రదీపః. అహమ్ అస్యాం పాఠశాలాయాం పంచమకక్ష్యాయాం పఠామి. పరశ్వః మమ భగిన్యాః వివాహః భవిష్యతి. వివాహకార్యేషు అహమ్ అపి సాహాయ్యం కర్తుమిచ్ఛామి.

అతః అహమ్ అస్య మాసస్య 19, 20, 21, దినాంకేషు పాఠశాలాయామ్ ఉపస్థాతుం న శక్నోమి. అతః కృపయా మహ్యం దినత్రయం విరామం దదాతు ఇతి సవినయం ప్రార్థయామి.

ధన్యవాదః,

భవతాం విధేయః ఛాత్రః,

ప్రదీపః,

క్రమసంఖ్యా-35,

పంచమకక్ష్యా.

ఉపరిదత్తం పత్రమ్ ఆధారీకృత్య అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

అ) పత్రం కః లిఖితవాన్? .....

ఆ) పత్రం కుతః లిఖితవాన్? .....

ఇ) కస్మిన్ దినాంకే పత్రం లిఖితవాన్? .....

ఈ) పత్రం కస్మై లిఖితవాన్? .....

ఉ) పత్రే అధ్యాపకం కిం సంబోధితవాన్? .....

ఊ) భగిన్యాః వివాహః కదా అస్తి? .....

ఋ) ప్రదీపః కతి దినాని విరామం పృష్టవాన్? .....

AP SCERT

ఈ) అధః మంజూషాయాం దత్తాని పదాని ఉపయుజ్య రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

ఆనందేన, ఇతి, మిత్ర!, నమస్కారాన్,
కుశలీ,వయం, అన్యత్ర, విజయవాడానగరమ్.

తిరుపతిః,

దినాంకః .....

ప్రియమిత్ర !

అహం కుశలీ. భవాన్ ..... వా. అహం గ్రీష్మకాల విరామేషు ..... ఆగమిష్యామి. తత్ర ..... మిలిత్వా మందిరాణాం దర్శనం కుర్మః. ..... కాలయాపనం కుర్మః. భవాన్ విరామదినేషు ..... మా గచ్ఛతు. పత్రస్య ప్రాప్తేః అనంతరం ప్రత్యుత్తరం దదాతు. మాతుః కృతే పితుః కృతే చ ..... వదతు.

భవదీయః,

.....

సంకేతః,

.....

.....

.....

IV సర్జనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్

అ) భవతః / భవత్యాః పాఠశాలామ్ ఉద్దిశ్య మిత్రం ప్రతి పత్రం లిఖంతు.

ఆ) రాధా భవత్యాః కృతే ఏవ పత్రం లిఖతవతీ ఇతి చింతయిత్వా తస్యాః కృతే ప్రత్యుత్తరం లిఖిత్వా ప్రదర్శయతు.

ఇ) వార్తాప్రసారణాయ కే కే మార్గాః (ఉపాయాః) సంతీతి అంశమ్ ఆధారీకృత్య నిబంధం లిఖంతు.

V ప్రశంసా

పాఠే వృక్షాణాం కేచన లాభాః ఉక్తాః. ఇతోఽపి వృక్షేభ్యః కే కే లాభాః సంతీతి వదంతు.

AP SCERT

భాషాంశాః

VI పదజాలాభివృద్ధిః – భాషాక్రీడాః

అ) అధః దత్తేషు వాక్యేషు రేఖాంకితపదస్య అర్థం చిన్వంతు

1. దేవాయ **పుష్పాణి** సమర్పయామి.
   అ) పండ్లు ఆ) పూలు ఇ) మొక్కలు ఈ) ఆకులు
2. పాదపే **పక్షిణః** నివసంతి.
   అ) జంతువులు ఆ) మనుషులు ఇ) చేపలు ఈ) పక్షులు
3. అధ్యాపకస్య **పరితః** ఛాత్రాః సంతి.
   అ) ముందు ఆ) చుట్టూరా ఇ) వెనుక ఈ) పక్కన
4. **హ్యః** విద్యాలయస్య విరామః జాతః.
   అ) నిన్న ఆ) ఈరోజు ఇ) మొన్న ఈ) రేపు

ఆ) అధః దత్తాని పదాని తేషాం విరుద్ధార్థకపదైః యోజయంతు

1. నూతనం	( )	అ) అల్పమ్
2. అస్తి	( )	ఆ) క్షయః
3. వృద్ధిః	( )	ఇ) విచారం
4. అధికం	( )	ఈ) నాస్తి
5. ఆనందం	( )	ఉ) పురాతనం

(ఇ) ఏతాని వాక్యాని పఠంతు.

సామాన్యవాక్యమ్	**విరుద్ధార్థకవాక్యమ్**
పుస్తకమ్ అత్ర అస్తి.	పుస్తకం అత్ర నాస్తి.
అత్ర లేఖనీ అస్తి.	అత్ర లేఖనీ నాస్తి.
ఘంటా దేవాలయే అస్తి.	ఘంటా దేవాలయే నాస్తి.
కుక్కురాః తత్ర సంతి.	కుక్కురాః తత్ర న సంతి.

AP SCERT

'అస్తి' ఇతి పదస్య విరుద్ధార్థం సూచయితుమ్ 'అస్తి' పదేన సహ 'న' కారః ఉపయుజ్యతే. తదా తత్ సామాన్యవాక్యస్య "విరుద్ధార్థకవాక్యం" భవతి. సర్వేషాం క్రియాపదానాం సాకం 'న' ఉపయుజ్య విరుద్ధార్థకవాక్యాని లేఖితుం శక్నుమః.

(ఈ) ఉపరితనవాక్యానామ్ ఆధారేణ విరుద్ధార్థక, సామాన్యవాక్యాని లిఖంతు.

1) ఘటే జలమ్ అస్తి . .....

2) స్యాతే పుస్తకాని సంతి. .....

3) పుస్తకే బహూని చిత్రాణి సంతి. .....

4) ..... విద్యాలయే వృక్షాః న సంతి.

5) మమ మనసి చింతా అస్తి . .....

6) దుగ్ధమ్ ఉత్తమమ్ అస్తి. .....

7) ..... గీతం మధురం న భవతి .

8) చిత్రమ్ ఆహ్లాదకరం భవతి. .....

ఏవమేవ పూర్వతనేషు పాఠేషు కానిచన సామాన్యవాక్యాని లిఖిత్వా తేషాం విరుద్ధార్థకాని వాక్యాని లిఖంతు.

పరియోజనాకార్యమ్

1. వివిధదినోత్సవానాం నామాని తేషాం దినాంకాన్ చ పట్టికారూపేణ మూల్యాంకనపుస్తకే లిఖంతు.

యథా

క్ర.సం.	దినోత్సవస్య నామ	తిథిః / దినాంకః
1.	సంస్కృతదినోత్సవః	శ్రావణపూర్ణిమా
2.	బాలదినోత్సవః	నవంబర్ 14

స్వీయమూల్యాంకనమ్

	అమ్	న
అ) పాఠస్య సారం వక్తుం శక్నోమి.	☐	☐
ఆ) పత్రేషు కథం సంబోధనం కరణీయమ్ ఇతి వక్తుం శక్నోమి.	☐	☐
ఇ) అహం స్వయం పత్రం లేఖితుం శక్నోమి.	☐	☐
ఈ) వృక్షస్య ఉపయోగాన్ లేఖితుం శక్నోమి.	☐	☐

AP SCERT

10 దీక్షా

Z8L2F4

అభ్యసనఫలితాని

1. ఛాత్రాః సంస్కృతభాషాయాం పౌరాణికకథాః పఠితుం,అవగంతుం చ సమర్థాః భవిష్యంతి. C G - 1
2. ఛాత్రాః అర్జునస్య దీక్షా(ఏకాగ్రతా) విషయం పఠిత్వా స్వీయవ్యక్తిత్వం వికాసయిష్యంతి . C G - 2
3. ఛాత్రాః పృష్టానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వయం వక్తుం లేఖితుం చ ప్రభవంతి. C G - 3
4. ఛాత్రాః సమానార్థక – విరుద్ధార్థకపదాని జ్ఞాత్వా లేఖితుం శక్నువంతి. C G - 4
5. ఛాత్రాః సవర్ణదీర్ఘసంధేః పరిచయం తేషాం ప్రయోగం చ జ్ఞాస్యంతి. C G - 5

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

1. చిత్రే కిమ్ అస్తి?
2. సైనికాః కిం కుర్వంతి.
3. లక్ష్యచ్ఛేదనార్థం కిమ్ ఆవశ్యకమ్?

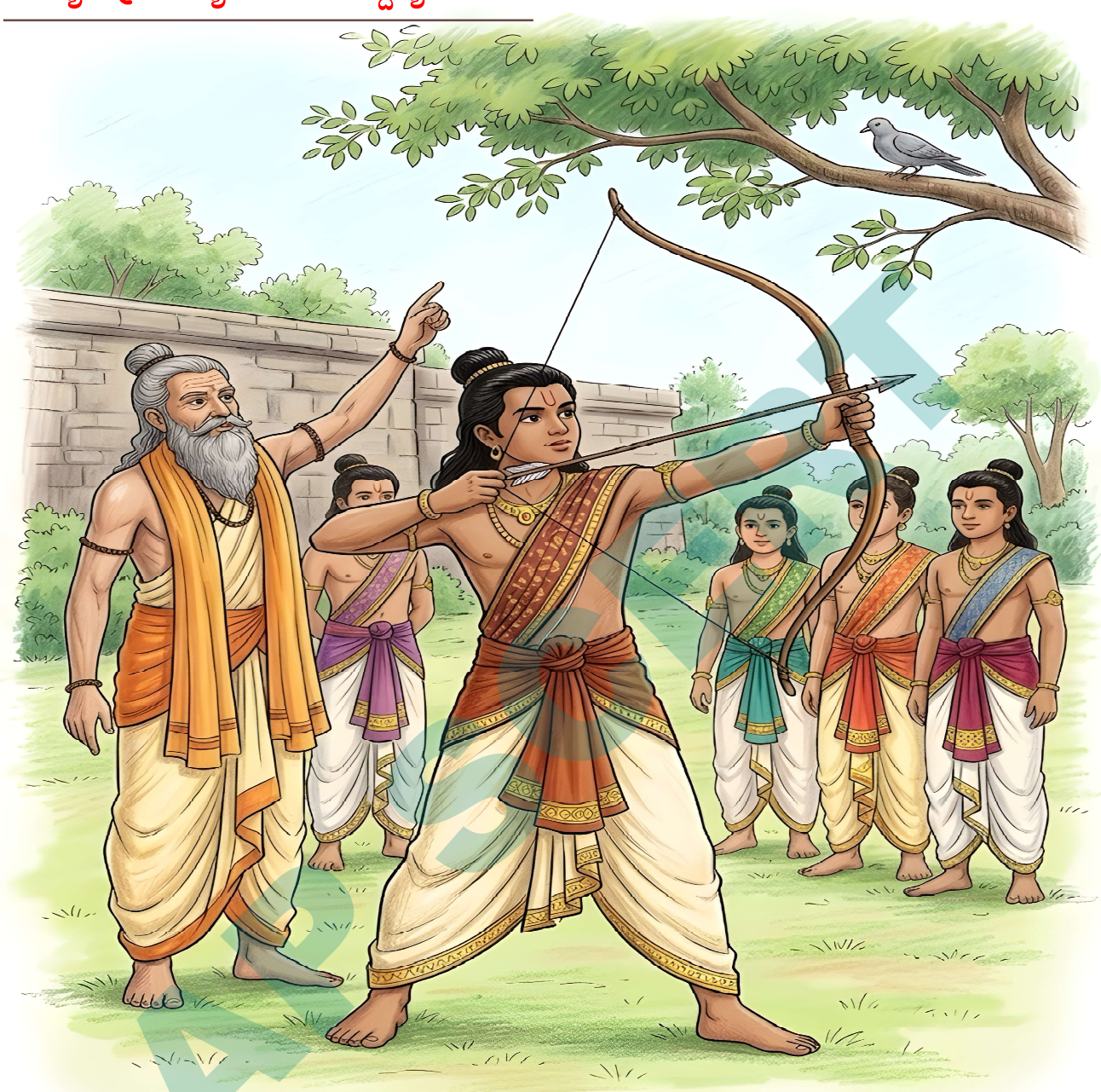

ఛాత్రేభ్యః సూచనాః

- పాఠం పఠంతు. కఠినపదానాం వాక్యానాం చ అధఃరేఖాంకనం కుర్వంతు.
- కఠినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రైః సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పాఠ్యపుస్తకస్య అంతే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

APSCERT

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య వదంతు.

ఏకదా కౌరవాణాం పాండవానాం చ గురుః ద్రోణాచార్యః తేషాం బాణాభ్యాసకౌశలం జ్ఞాతుమ్ ఏకాం పరీక్షాం కృతవాన్. ద్రోణః తాన్ అవదత్. "భవంతః సర్వే ధనూంషి స్వీకృత్య వృక్షే స్థితాం పక్షిపుత్తలికాం ప్రహర్తుం సిద్ధాః భవంతు. యదా అహమ్ ఆజ్ఞాపయిష్యామి తదా తస్య శిరః ఛిందంతు" ఇతి. తతః ద్రోణః ప్రథమం దుర్యోధనమ్ ఉద్దిశ్య ఏవమవదత్. "దుర్యోధన! భవాన్ ధనుషి బాణసంధానం కరోతు. మమాజ్ఞానుసారం బాణప్రయోగం కరోతు" ఇతి. దుర్యోధనః ధనుః స్వీకృత్య సిద్ధః జాతః. తదా ద్రోణః దుర్యోధనమ్ అపృచ్ఛత్. "భవాన్ తత్ర కిం పశ్యతి?"

ఇతి. తదా దుర్యోధనః “వృక్షం, వృక్షస్య సమీపే స్థితాన్ మమ భ్రాతౄన్ చ పశ్యామి” ఇతి ఉక్తవాన్.

ద్రోణః అప్రసన్నః భూత్వా “అస్తు భవాన్! ధనుః అత్ర సంస్థాప్య ఇతః గచ్ఛతు.” ఇతి అవదత్. ఏవమేవ సః సర్వాన్ కౌరవాన్ పాండవాన్ అపి పృష్టవాన్. సర్వేఽపి దుర్యోధనః ఇవ సమాధానం దత్తవంతః.

అంతే ద్రోణాచార్యః అర్జునం పృష్టవాన్. తదా అర్జునః ఏవమవదత్. “అహం కేవలం పక్షిణః పుత్తలికామేవ పశ్యామి. న అన్యత్” ఇతి ఉక్తవాన్. తదా ద్రోణః అర్జునమ్ ఏవమ్ అపృచ్ఛత్. “భవాన్ పక్షిపుత్తలికాం పశ్యతి చేత్ తస్యాః అంగాని కథం సంతి?” ఇతి. తదా అర్జునః “అహం కేవలం తస్యాః శిరః పశ్యామి.” తదా ప్రసన్నః ద్రోణః ఆనందేన “బాణం ముంచతు” ఇతి ఆజ్ఞాపయత్. సమనంతరమేవ అర్జునః బాణం క్షిప్తవాన్. ఝటిత్యేవ బాణేన పక్షిపుత్తలికాయాః శిరః ఛిన్నం భూత్వా భూమౌ అపతత్.

ఏకాగ్రతా నామ ఏవం భవేత్. ఏతాదృశ్యా దీక్షయా, ఏకాగ్రతయా అర్జునః ధనుర్విద్యామ్ అభ్యస్య సర్వశ్రేష్ఠ-ధనుర్ధారీ అభవత్.

APSCERT

పదాని – అర్థాః

స్వీకృత్య	=	తీసుకొని	ముంచతు	=	విడిచిపెట్టు
ధనూంషి	=	ధనస్సులను	శిరః	=	తల
ప్రహర్తుం	=	చంపడానికి	భవాన్	=	నీవు
పుత్తలికా	=	బొమ్మ	ప్రథమం	=	మొదటిగా

భావావగమనం ప్రతిస్పందనం

I శృణ్వంతు-విచింత్య వదంతు

(అ) కథాశ్రవణేన కిమ్ అవగతవంతః?

(ఆ) కథాయాం ముఖ్యాంశః కః?

(ఇ) ద్రోణాచార్యః కిమర్థం తాన్ సర్వాన్ పరీక్షితవాన్?

(ఈ) అర్జునః లక్ష్యచ్ఛేదం కృతవాన్ ఖలు! ఏతస్మిన్ విషయే అర్జునస్య ఏకాగ్రతా కీదృశీ ఇతి వదంతు.

II పఠంతు-అవగచ్ఛంతు- వ్యక్తీకుర్వంతు

(అ) అనుచ్ఛేదం పఠిత్వా ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

కౌరవపాండవానాం గురుః ద్రోణాచార్యః. ద్రోణః కౌరవపాండవైః ధనుర్విద్యాభ్యాసం కుర్వంతి. తదానీం ద్రోణః ప్రథమం దుర్యోధనమ్ ఉద్దిశ్య ఏవమవదత్. దుర్యోధన! భవాన్ ధనుషి స్వీకృత్య బాణసంధానం కరోతు ఇతి ఉక్తవాన్.

1. కేషాం గురుః ద్రోణాచార్యః?

.....

2. కః కౌరవపాండవానాం ధనుర్విద్యాభ్యాసం కుర్వంతి?

.....

3. ద్రోణః ప్రథమం కమ్ ఉద్దిశ్య ఏవమవదత్?

.....

4. బాణసంధానం కః కరోతి ?

.....

AP SCERT

భావవ్యక్తీకరణం సర్జనాత్మకత

III స్వీయరచనా

(అ) అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

1) జీవనే కిమపి సాధనీయం చేత్ కా ఆవశ్యకీ?
2) ద్రోణాచార్యః కిం జ్ఞాతుం పరీక్షాం కృతవాన్?
3) ద్రోణః దుర్యోధనముద్దిశ్య కిమవదత్?
4) దుర్యోధనః ద్రోణాచార్యం ప్రతి కిముక్తవాన్?
5) అర్జునః ద్రోణం ప్రతి కిముక్తవాన్?
6) ద్రోణః అర్జునం కిమ్ ఆజ్ఞాపయత్?

(ఆ) అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వీయవాక్యైః వ్యాసరూపేణ లిఖంతు.

అ) విద్యార్థినాం కృతే ఏకాగ్రతాయాః ఆవశ్యకతా కా?

ఆ) ఏకాగ్రతావర్ధనాయ కాని కాని ఆవశ్యకాని భవంతి?

IV సర్జనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్

చిత్రం దృష్ట్వా చత్వారి వాక్యాని వదంతు.

V ప్రశంసా

(అ) భవాన్ పాఠ్యవిషయేషు కస్మిన్ విషయే ఏకాగ్రతాం ప్రదర్శయతి? తయా కిం ప్రాప్నోతి?

ఆ) భవతాం పాఠశాలాయాం ఏకాగ్రతాం ప్రదర్శితవతః ఛాత్రాన్ ఉద్దిశ్య వదంతు

© SCERT

భాషాంశాః

VI పదజాలాభివృద్ధిః – భాషాక్రీడాః

(అ) అధః మంజూషాయాం కానిచన పర్యాయపదాని దత్తాని. తాని కస్య పదస్య పర్యాయపదాని ఇతి జ్ఞాత్వా విభజంతు.

ఫల్గుణః	ఖగః	గురుః	అంతేవాసీ	విహంగమః	గీష్పతిః
భరతర్షభః	శిష్యః	శిక్షకః	విహంగః	కిరీటీ	విద్యార్థీ

ఆచార్యః	పక్షీ	అర్జునః	ఛాత్రః
1)	.....	.....	.....
2)	.....	.....	.....
3)	.....	.....	.....

(ఆ) అధః దత్తేషు రిక్తస్థానేషు దత్తస్య పదస్య అన్తిమమ్ అక్షరమ్ ఉపయుజ్య నూతనపదాని లిఖంతు.

ఉదా: **ధర్మరాజః** **జలదః** **దయానిధిః** **ధార్మికః**

క.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....

(ఇ) అధః దత్తేషు వాక్యేషు రేఖాంకితపదస్య అర్థం చిన్వంతు

1. తస్యాః **<u>శిరః</u>** ఏవ పశ్యామి.

అ) కాలు ఆ) కన్ను ఇ) తల ఈ) పక్షి

2. **<u>అహం</u>** వృక్షం పశ్యామి.

అ) నీవు ఆ) నేను ఇ) మేము ఈ) మీరు

3. **<u>దీక్షా</u>** నామ ఏవం భవేత్.

అ) ఏకాగ్రత ఆ) గౌరవం ఇ) వినయం ఈ) విజయం

4. అర్జున పక్షిణః **<u>పుత్తలికాం</u>** ఏవ పశ్యతి

అ) కొమ్మ ఆ) చెట్టు ఇ) కాయలు ఈ) బొమ్మ

AP SCERT

ఈ) అధః దత్తాని పదాని తేషాం విరుద్ధార్థకపదైః యోజయంతు

1.	ప్రసన్నః	( )	అ) దూరం
2.	ఏకం	( )	ఆ) ఆగచ్ఛతు
3.	సమీపం	( )	ఇ) విచారేణ
4.	గచ్ఛతు	( )	ఈ) అనేకం
5.	ఆనందేన	( )	ఉ) అప్రసన్నః

ఉ) అధః దత్తాని పదాని పదానాం విచ్ఛేదం చ పశ్యంతు, అవగచ్ఛంతు.

దేవ + ఆలయః = దేవాలయః

కవి + ఇంద్రః = కవీంద్రః

గురు + ఉత్తమః = గురూత్తమః

ఉపరితనఉదాహరణేషు **దేవ, కవి, గురు** ఇతి పదాని పూర్వపదాని ఇత్యుచ్యంతే. **ఆలయః, ఇంద్రః ఉత్తమః** ఇతి పదాని ఉత్తరపదాని ఇత్యుచ్యంతే. ఉపరితనేషు ఉదాహరణేషు పూర్వపదానామ్ అంతే స్థితాః స్వరాః కే ఇతి పశ్యంతు.

దేవ – అస్మిన్ పదే 'వ' అక్షరే 'అ' కార స్వరః అస్తి.

కవి – అస్మిన్ పదే 'వి' అక్షరే 'ఇ' కార స్వరః అస్తి.

గురు – అస్మిన్ పదే 'రు' అక్షరే 'ఉ' కార స్వరః అస్తి.

ఉత్తరపదానాం పూర్వస్మిన్ క్రమశః ఆ, ఇ, ఉ స్వరాః సన్తి.

ఉపరితనపదాని విభజ్య లిఖంతి చేత్ తేషాం రూపాణి ఏవం భవంతి.

దేవ + ఆలయః (అ + ఆ)
1 2 1 2

కవి + ఇంద్రః (ఇ + ఇ)
1 2 1 2

గురు + ఉత్తమః (ఉ + ఉ)
1 2 1 2

AP SCERT

ఊ) అధః దత్తేషు పదేషు పూర్వోత్తరపదేషు స్థితాన్ స్వరాన్ ఉపరితనానామ్ ఉదాహరణానామ్ అనుసారం సూచయంతు.

ఉదా: రామ + ఆలయః (అ + ఆ)

పరమ + ఆకాశః (..... + ...)

కవి + ఈశ్వరః (..... + ...)

వధూ + ఊహః (..... + ...)

మూషిక + ఉత్తమః (..... + ...)

ఆజ్ఞా + అనుసారమ్ (..... + ...)

ద్రోణ + ఆచార్యః (..... + ...)

అతి + అంతమ్ (..... + ...)

ఏక + ఏకః (..... + ...)

గణ + ఈశః (..... + ...)

ప్రతి + ఉపకారః (..... + ...)

పరమ + ఔషధమ్ (..... + ...)

అణు + అస్త్రమ్ (..... + ...)

పరియోజనాకార్యమ్

అ) ఏకాగ్రతాయాః సంబద్ధాని నాటకాని అథవా కథాః సంకలయ్య మూల్యాంకనపుస్తకే లిఖంతు.

స్వీయమూల్యాంకనమ్

		ఆమ్	న
అ)	పాఠస్య సారం స్వీయవాక్యైః వక్తుం శక్నోమి.	☐	☐
ఆ)	పాఠస్థాని నూతనపదాని ఉపయుజ్య స్వీయవాక్యాని లేఖితుం శక్నోమి.	☐	☐
ఇ)	ఏకాగ్రతాయాః ఆవశ్యకతామ్ అధికృత్య స్వీయవాక్యైః లేఖితుం శక్నోమి.	☐	☐

AP SCERT

ఉదారచరితానాం తు వసుధైవ కుటుంబకమ్

పఠంతు - నందంతు

కారణం కిమ్?

పూర్వం కశ్చన సజ్జనః ఆసీత్. సః కదాపి కస్యాపి అహితం న కరోతి స్మ. సర్వదా పరహితమ్ ఏవ చింతయతి స్మ. అతః సాత్త్వికజీవనబలాత్ తేన విశిష్టా శక్తిః ప్రాప్తా ఆసీత్. దేహరహితాన్ అపి దేవతాపిశాచాదీన్ ద్రష్టుం తస్య సామర్థ్యమ్ ఆసీత్.

కదాచిత్ సః కార్యనిమిత్తమ్ అన్యగ్రామం గచ్ఛన్ ఆసీత్. తదా మార్గే తేన కాచిత్ క్షుద్రదేవతా దృష్టా. తస్యాః దర్శనాత్ ఏవ సః సాత్త్వికః జ్ఞాతవాన్ యత్ ఏషా సాంక్రమికరోగస్య అధిదేవతా ఇతి.

తదా సా దేవతా ఉక్తవతీ – "అహం సాంక్రమికరోగస్య అధిదేవతా. పార్శ్వస్థగ్రామం ప్రతి గచ్ఛంతీ అస్మి" ఇతి. సాంక్రమికరోగాధిదేవతా యం గ్రామం ప్రవిశతి తస్మిన్ గ్రామే మహతీ జీవహానిః భవిష్యతి ఇతి జానాతి స్మ సః సాత్త్వికః. కిం తు తస్యాః దేవతాయాః గమనం నివారయితుం తస్య సామర్థ్యం న ఆసీత్. అతః సః గ్రామస్య హానిం జానన్ అపి తాం నివారయితుమ్ అశక్నువన్ మౌనేన అగ్రే గతవాన్.

సాంక్రమికదేవతా గ్రామం ప్రవిష్టవతీ. సర్వత్ర సాంక్రమికరోగః ప్రసృతః. రోగగ్రస్తాః బహవః మరణం ప్రాప్తవంతః. రోగః పార్శ్వగ్రామేషు న ప్రసరేత్ ఇత్యతః సః సమీపస్థేషు గ్రామేషు రోగప్రతిబంధకోపాయాన్ కృతవాన్. కదాచిత్ ఏతాదృశం కార్యం సమాప్య స్వగ్రామం ప్రతిగచ్ఛన్ ఆసీత్ సః.

తావతా గ్రామాత్ నిర్గతా సాంక్రమిక రోగాధిదేవతా తస్య అభిముఖమ్ ఆగతా. తాం పృష్టవాన్ సాత్త్వికః – "తృప్తా ఖలు భవతీ? భవత్యాః కార్యం సమాప్తం ఖలు?" ఇతి.

తదా సా దేవతా శాంతస్వరేణ ఉక్తవతీ – "వత్స! అలం కోపేన. వయం సర్వే విధినియమాధీనాః ఖలు!" అహం కుత్రాపి స్వయం న ప్రవిశామి. యత్ర జనాః స్వచ్ఛతాం న రక్షంతి తత్రైవ మమ ప్రవేశః. జనాః ఏవ అస్వచ్ఛతాదిభిః మాం స్వాగతీకుర్వంతి" ఇతి.

తదస్తు ! ఏతస్మిన్ గ్రామే కతి జనాన్ యమసదనం ప్రేషితవతీ భవతీ? ఇతి పృష్టవాన్ సాత్త్వికః.

చత్వారింశత్ జనాన్ ఇతి ఉత్తరం దత్తవతీ దేవతా. ఏతత్ శ్రుతవతః సాత్త్వికస్య మహాన్ కోపః ఆగతః "కిమ్ ఏతత్ అసత్యకథనం భవత్యాః? గ్రామే శతాధికాః జనాః మృతాః ?"

తదా సా క్షుద్రదేవతా మందహాసపూర్వకమ్ ఉక్తవతీ – "శతాధికాః జనాః మృతాః ఇతి తు సత్యమ్ ఏవ. కింతు మమ కారణతః, తన్నామ రోగకారణతః చత్వారింశత్ జనాః మృతాః ఇత్యపి సత్యమ్ ఏవ. రోగకారణతః తావంతః ఏవ మృతాః. అన్యే సర్వే రోగభీతికారణతః మృతాః. మయా అసత్యం కిమపి న ఉక్తమ్" ఇతి.

AP SCERT

శబ్దాః

1. అకారాన్తః పుంలింగః దేవశబ్దః – దేవుడు

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమా విభక్తిః	దేవః	దేవౌ	దేవాః
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే దేవ	హే దేవౌ	హే దేవాః
ద్వితీయా విభక్తిః	దేవమ్	దేవౌ	దేవాన్
తృతీయా విభక్తిః	దేవేన	దేవాభ్యామ్	దేవైః
చతుర్థీ విభక్తిః	దేవాయ	దేవాభ్యామ్	దేవేభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	దేవాత్	దేవాభ్యామ్	దేవేభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	దేవస్య	దేవయోః	దేవానామ్
సప్తమీ విభక్తిః	దేవే	దేవయోః	దేవేషు

ఏవః బాలః, రామః, గోవిందః, పాఠః, మార్గః ఇత్యాదయః

2. ఇకారాన్తః పుంలింగః కవిశబ్దః – కవి,రచయిత

ప్రథమా విభక్తిః	కవిః	కవీ	కవయః
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే కవే	హే కవీ	హే కవయః
ద్వితీయా విభక్తిః	కవిమ్	కవీ	కవీన్
తృతీయా విభక్తిః	కవినా	కవిభ్యామ్	కవిభిః
చతుర్థీ విభక్తిః	కవయే	కవిభ్యామ్	కవిభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	కవేః	కవిభ్యామ్	కవిభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	కవేః	కవ్యోః	కవీనామ్
సప్తమీ విభక్తిః	కవౌ	కవ్యోః	కవిషు

ఏవం రవిః, కపిః, విధిః ఇత్యాదయః

3. ఉకారాన్తః పుంలింగః భానుశబ్దః – సూర్యుడు

ప్రథమా విభక్తిః	భానుః	భానూ	భానవః
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే భానో	హే భానూ	హే భానవః
ద్వితీయా విభక్తిః	భానుమ్	భానూ	భానూన్
తృతీయా విభక్తిః	భానునా	భానుభ్యామ్	భానుభిః
చతుర్థీ విభక్తిః	భానవే	భానుభ్యామ్	భానుభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	భానోః	భానుభ్యామ్	భానుభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	భానోః	భాన్వోః	భానూనామ్
సప్తమీ విభక్తిః	భానౌ	భాన్వోః	భానుషు

ఏవం గురుః, విధుః, విష్ణుః, శంభుః, వాయుః ఇత్యాదయః

AP SCERT

4. ఋకారాన్తः పుంలింగः ధాతృశబ్దः – బ్రహ్మ

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమా విభక్తిः	ధాతా	ధాతారౌ	ధాతారः
సంబోధనప్రథమా విభక్తిः	హే ధాతः	హే ధాతారౌ	హే ధాతారः
ద్వితీయా విభక్తిः	ధాతారమ్	ధాతారౌ	ధాతౄన్
తృతీయా విభక్తిः	ధాత్రా	ధాతృభ్యామ్	ధాతృభిः
చతుర్థీ విభక్తిः	ధాత్రే	ధాతృభ్యామ్	ధాతృభ్యः
పంచమీ విభక్తిः	ధాతుः	ధాతృభ్యామ్	ధాతృభ్యः
షష్ఠీ విభక్తి	ధాతుः	ధాత్రోः	ధాతౄణామ్
సప్తమీ విభక్తి	ధాతరి	ధాత్రోः	ధాతృషు

ఏవం నప్తా – ఉద్గాతా – కర్తా ఇత్యాదయः

5. ఓకారాన్తः పుంలింగः గోశబ్దः – ఎద్దు

ప్రథమా విభక్తిः	గౌः	గావౌ	గావः
సంబోధన ప్రథమా విభక్తిः	హే గౌः	హే గావౌ	హే గావः
ద్వితీయా విభక్తిः	గామ్	గావౌ	గాः
తృతీయా విభక్తిः	గవా	గోభ్యామ్	గోభిः
చతుర్థీ విభక్తిः	గవే	గోభ్యామ్	గోభ్యः
పంచమీ విభక్తిः	గోः	గోభ్యామ్	గోభ్యः
షష్ఠీ విభక్తి	గోः	గవోः	గవామ్
సప్తమీ విభక్తి	గవి	గవోः	గోషు

ఏవం సుద్యోः – స్మృత్యోः ఇత్యాదయः

6. అకారాన్తः నపుంసకలింగः పుస్తకశబ్దः – పుస్తకము

ప్రథమా విభక్తిः	పుస్తకమ్	పుస్తకే	పుస్తకాని
సంబోధనప్రథమా విభక్తిः	హే పుస్తక	హే పుస్తకే	హే పుస్తకాని
ద్వితీయా విభక్తిः	పుస్తకమ్	పుస్తకే	పుస్తకాని
తృతీయా విభక్తిः	పుస్తకేన	పుస్తకాభ్యామ్	పుస్తకైः
చతుర్థీ విభక్తిः	పుస్తకాయ	పుస్తకాభ్యామ్	పుస్తకేభ్యः
పంచమీ విభక్తిः	పుస్తకాత్	పుస్తకాభ్యామ్	పుస్తకేభ్యः
షష్ఠీ విభక్తిः	పుస్తకస్య	పుస్తకయోः	పుస్తకానామ్
సప్తమీ విభక్తిः	పుస్తకే	పుస్తకయోः	పుస్తకేషు

ఏవం జ్ఞానమ్, వనమ్, ఫలమ్, జలమ్ ఇత్యాదయः

AP SCERT

7. ఉకారాన్తః నపుంసకలింగః మధుశబ్దః – తేనె

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమా విభక్తిః	మధు	మధునీ	మధూని
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే మధు	హే మధునీ	హే మధూని
ద్వితీయా విభక్తిః	మధు	మధునీ	మధూని
తృతీయా విభక్తిః	మధునా	మధుభ్యామ్	మధుభిః
చతుర్థీ విభక్తిః	మధునే	మధుభ్యామ్	మధుభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	మధునః	మధుభ్యామ్	మధుభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	మధునః	మధునోః	మధూనామ్
సప్తమీ విభక్తిః	మధుని	మధునోః	మధుషు

ఏవం అమ్బు – శ్మశ్రు ఇత్యాదయః

8. ఆకారాన్తః స్త్రీలింగః ఉమాశబ్దః – పార్వతీ

ప్రథమా విభక్తిః	ఉమా	ఉమే	ఉమాః
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే ఉమే	హే ఉమే	హే ఉమాః
ద్వితీయా విభక్తిః	ఉమామ్	ఉమే	ఉమాః
తృతీయా విభక్తిః	ఉమయా	ఉమాభ్యామ్	ఉమాభిః
చతుర్థీ విభక్తిః	ఉమాయై	ఉమాభ్యామ్	ఉమాభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	ఉమాయాః	ఉమాభ్యామ్	ఉమాభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	ఉమాయాః	ఉమయోః	ఉమానామ్
సప్తమీ విభక్తిః	ఉమాయామ్	ఉమయోః	ఉమాసు

ఏవం రమా, అంబా, లతా, గీతా, మాలా, సీతా, దుర్గా ఇత్యాదయః

9. ఇకారాన్తః స్త్రీలింగః మతిశబ్దః – బుద్ధి

ప్రథమా విభక్తిః	మతిః	మతీ	మతయః
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే మతే	హే మతీ	హే మతయః
ద్వితీయా విభక్తిః	మతిమ్	మతీ	మతీః
తృతీయా విభక్తిః	మత్యా	మతిభ్యామ్	మతిభిః
చతుర్థీ విభక్తిః	మత్యై / మతయే	మతిభ్యామ్	మతిభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	మత్యాః / మతేః	మతిభ్యామ్	మతిభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	మత్యాః / మతేః	మత్యోః	మతీనామ్
సప్తమీ విభక్తిః	మత్యామ్ / మతౌ	మత్యోః	మతిషు

ఏవం శ్రుతిః, స్మృతిః, బుద్ధిః, రుచిః ఇత్యాదయః

AP SCERT

ధాతవః

1) పా - పానే

వర్తమానే లట్ (వర్తమానకాలం)

	ఏకవచనమ్	ద్విపచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః –	పిబతి	పిబతః	పిబన్తి
మధ్యమపురుషః –	పిబసి	పిబథః	పిబథ
ఉత్తమపురుషః –	పిబామి	పిబావః	పిబామః

అనద్యతనభూతే లఙ్ (భూతకాలం)

ప్రథమపురుషః –	అపిబత్	అపిబతామ్	అపిబన్
మధ్యమపురుషః –	అపిబః	అపిబతమ్	అపిబత
ఉత్తమపురుషః –	అపిబమ్	అపిబావ	అపిబామ

విధ్యాశిషోః లోట్ (విధి, ఆశీస్సు యందు)

ప్రథమపురుషః –	పిబతు, పిబతాత్	పిబతామ్	పిబన్తు
మధ్యమపురుషః –	పిబ, పిబతాత్	పిబతమ్	పిబత
ఉత్తమ పురుషః –	పిబాని	పిబావ	పిబామ

భవిష్యతి లృట్ (భవిష్యత్కాలం)

ప్రథమపురుషః –	పాస్యతి	పాస్యతః	పాస్యన్తి
మధ్యమపురుషః –	పాస్యసి	పాస్యథః	పాస్యథ
ఉత్తమపురుష –	పాస్యామి	పాస్యావః	పాస్యామః

2) క్రీడ - క్రీడాయాం - గతౌ చ

వర్తమానే లట్ (వర్తమానకాలం)

ప్రథమపురుషః –	క్రీడతి	క్రీడతః	క్రీడన్తి
మధ్యమపురుషః –	క్రీడసి	క్రీడథః	క్రీడథ
ఉత్తమపురుషః –	క్రీడామి	క్రీడావః	క్రీడామః

అనద్యతనభూతే లఙ్ (భూతకాలం)

ప్రథమపురుషః –	అక్రీడత్	అక్రీడతామ్	అక్రీడన్
మధ్యమపురుషః –	అక్రీడః	అక్రీడతమ్	అక్రీడత
ఉత్తమపురుషః –	అక్రీడమ్	అక్రీడావ	అక్రీడామ

APSCERT

విధ్యాశిషోः లోట్ (విధి, ఆశీస్సు యందు)

ప్రథమపురుషः –	క్రీడతు, క్రీడతాత్	క్రీడతామ్	క్రీడన్తు
మధ్యమపురుషः –	క్రీడ, క్రీడతాత్	క్రీడతమ్	క్రీడత
ఉత్తమపురుషः –	క్రీడాని	క్రీడావ	క్రీడామ

భవిష్యతి లృట్ (భవిష్యత్కాలం)

ప్రథమపురుషः –	క్రీడిష్యతి	క్రీడిష్యతః	క్రీడిష్యన్తి
మధ్యమపురుషः –	క్రీడిష్యసి	క్రీడిష్యథः	క్రీడిష్యథ
ఉత్తమపురుషः –	క్రీడిష్యామి	క్రీడిష్యావः	క్రీడిష్యామः

3) ఖాదృ – భక్షణే

వర్తమానే లట్ (వర్తమానకాలం)

ప్రథమపురుషः –	ఖాదతి	ఖాదతः	ఖాదన్తి
మధ్యమపురుషः –	ఖాదసి	ఖాదథः	ఖాదథ
ఉత్తమపురుషः –	ఖాదామి	ఖాదావः	ఖాదామः

అనద్యతనభూతే లఙ్ (భూతకాలం)

ప్రథమపురుషः –	అఖాదత్	అఖాదతామ్	అఖాదన్
మధ్యమపురుషः –	అఖాదः	అఖాదతమ్	అఖాదత
ఉత్తమ పురుషः –	అఖాదమ్	అఖాదావ	అఖాదామ

విధ్యాశిషోः లోట్ (విధి, ఆశీస్సు యందు)

ప్రథమపురుషः –	ఖాదతు, ఖాదతాత్	ఖాదతామ్	ఖాదన్తు
మధ్యమపురుషः –	ఖాద, ఖాదతాత్	ఖాదతమ్	ఖాదత
ఉత్తమపురుషः –	ఖాదాని	ఖాదావ	ఖాదామ

భవిష్యతి లృట్ (భవిష్యత్కాలం)

ప్రథమపురుషः –	ఖాదిష్యతి	ఖాదిష్యతః	ఖాదిష్యన్తి
మధ్యమపురుషः –	ఖాదిష్యసి	ఖాదిష్యథः	ఖాదిష్యథ
ఉత్తమపురుషः –	ఖాదిష్యామి	ఖాదిష్యావः	ఖాదిష్యామः

4) వద – వ్యక్తాయాం వాచి

వర్తమానే లట్ (వర్తమానకాలం)

ప్రథమపురుషः –	వదతి	వదతः	వదన్తి
మధ్యమపురుషः –	వదసి	వదథः	వదథ
ఉత్తమపురుషः –	వదామి	వదావः	వదామः

AP SCERT

అనద్యతనభూతే లఙ్ (భూతకాలం)

ప్రథమపురుషః –	అవదత్	అవదతామ్	అవదన్
మధ్యమపురుషః –	అవదః	అవదతమ్	అవదత
ఉత్తమపురుషః –	అవదమ్	అవదావ	అవదామ

విధ్యాశిషోః లోట్ (విధి, ఆశీస్సు యందు)

ప్రథమపురుషః –	వదతు, వదతాత్	వదతామ్	వదన్తు
మధ్యమపురుషః –	వద, వదతాత్	వదతమ్	వదత
ఉత్తమపురుషః –	వదాని	వదావ	వదామ

భవిష్యతి లృట్ (భవిష్యత్‌కాలం)

ప్రథమపురుషః –	వదిష్యతి	వదిష్యతః	వదిష్యన్తి
మధ్యమపురుషః –	వదిష్యసి	వదిష్యథః	వదిష్యథ
ఉత్తమపురుషః –	వదిష్యామి	వదిష్యావః	వదిష్యామః

5) అస – భువి

వర్తమానే లట్ (వర్తమానకాలం)

ప్రథమపురుషః –	అస్తి	స్థః	సన్తి
మధ్యమపురుషః –	అసి	స్థః	స్థ
ఉత్తమపురుషః –	అస్మి	స్వః	స్మః

అనద్యతనభూతే లఙ్ (భూతకాలం)

ప్రథమపురుషః –	ఆసీత్	ఆస్తామ్	ఆసన్
మధ్యమపురుషః–	ఆసీః	ఆస్తమ్	ఆస్త
ఉత్తమపురుషః –	ఆసమ్	ఆస్వ	ఆస్మ

విధ్యాశిషోః లోట్ (విధి, ఆశీస్సు యందు)

ప్రథమపురుషః –	అస్తు / స్తాత్	స్తామ్	సన్తు
మధ్యమపురుషః–	ఏధి / స్తాత్	స్తమ్	స్త
ఉత్తమపురుషః –	అసాని	అసావ	అసామ

భవిష్యతి లృట్ (భవిష్యత్‌కాలం)

ప్రథమపురుషః –	భవిష్యతి	భవిష్యతః	భవిష్యన్తి
మధ్యమపురుషః –	భవిష్యసి	భవిష్యథః	భవిష్యథ
ఉత్తమపురుషః –	భవిష్యామి	భవిష్యావః	భవిష్యామః

AP SCERT

సంయుక్తాక్షరాణి

ఏతాని ధ్యానేన పశ్యంతు. అక్షరాణాం యోజనమ్ అవగచ్ఛంతు. ఉచ్చారయంతు.

क् + क् = क्क् + उ =क्कु - कुक्कुटः

क् + क = क्क = क्क - कुक्कुटः

ङ् + क = ङ्क = अङ्कुरः

र् + क = र्क = अर्कः

त् + ख = त्ख = उत्खननम्

ग् + ग = ग्ग = गुग्गुलः

ङ् + ग = ङ्ग = अङ्गुली

ङ् + ग = ङ्ग = खड्गः

र् + ग = र्ग = मार्गः

ङ् + घ = ङ्घ = सङ्घः

र् + घ = र्घ = महार्घः

च् + च = च्च = उच्चैः

ञ् + च = ञ्च = आकुञ्चनम्

र् + च = र्च = अर्चकः

च् + छ = च्छ = इच्छा

ञ् + छ = ञ्छ = वाञ्छा

र् + छ = र्छ = मूर्छा

ज् + ज = ज्ज = सज्जः

ञ् +ज = ञ्ज = अञ्जनम्

ब् + ज = ब्ज = कुब्जा

र् + ज = र्ज = गर्जनम्

ज् + ञ = ज्ञ = ज्ञानम्

ण् + ट = ण्ट = घण्टा

प् + ट = प्ट = आप्टे

ष् + ट = ष्ट = यष्टिः

ण् + ठ = ण्ठ = उत्कण्ठा

ष + ठ = ष्ठ = षष्ठः

ड् + ड = ड्ड = उड्डयनम्

ण् + ड = ण्ड = गण्डः

ण् + ण = ण्ण = विषण्णः

र् + ण = र्ण = ऊर्णम्

ष् + ण = ष्ण = उष्णम्

क् + त = क्त = सूक्तिः

त् + त = त्त = उत्तमः

न् + त = न्त = वृन्तम्

प् + त = प्त = सप्ताहः

र् + त = र्त = गर्तः

स् + त = स्त = पुस्तकम्

त् + थ = त्थ = उत्थानम्

न् + थ = न्थ = मन्थनम्

र् + थ = र्थ = अर्थः

स् + थ = स्थ = संस्थानम्

द् + द = द्द = उद्दामम्

न + द = न्द = चन्दनम

ब् + द = ब्द = अब्दः

ग् + ध = ग्ध = दुग्धम्

द् + ध = द्ध = शुद्धः

न् + ध = न्ध = सुगन्धः

ब् + ध = ब्ध = क्षुब्धः

AP SCERT

र् + ध = र्ध	= अर्धम्	त् + य = त्य	= सत्यम्
क् + न = क्न	= शक्नोति	द् + य = द्य	= अद्य
त् + न = त्न	= रत्नम्	न् + य = न्य	= अन्यः
ध् + न = ध्न	= बध्नाति	भ् + य = भ्य	= आरभ्य
न् + न = न्न	= अन्नम्	व् + य = व्य	= काव्यम्
स् + न = स्न	= स्नानम्	ह् + य = ह्य	= ऐतिह्यम्
ह् + न = ह्न	= चिह्नम्	क् + र = क्र	= चक्रम्
ट् + प = ट्प	= षट्पदः	ग् + र = ग्र	= अग्रम्
त् + प = त्प	= उत्पलम्	त् + र = त्र	= छत्रम्
प् + प = प्प	= पिप्पली	द् + र = द्र	= निद्रा
स् + प = स्प	= स्पन्दनम्	ब् + र = ब्र	= ब्रह्म
ल् + फ = ल्फ	= गुल्फः	स् + र = स्र	= सहस्रम्
स् + फ = स्फ	= स्फटिकम्	ह् + र = ह्र	= ह्रदः
म् + ब = म्ब	= अम्बरम्	क् + ल = क्ल	= शुक्लः
र् + ब = र्ब	= दुर्बलः	प् + ल = प्ल	= प्लावनम्
ग् + भ = ग्भ	= प्रागभवनम्	म् + ल = म्ल	= आम्लम्
द् + भ = द्भ	= सद्भावना	श् + ल = श्ल	= श्लाघ्यम्
म् + भ = म्भ	= स्तम्भः	ह् + ल = ह्ल	= आह्लादः
ल् + भ = ल्भ	= प्रगल्भः	क् + व = क्व	= पक्वम्
न् + म = न्म	= जन्म	त् + व = त्व	= सत्वरम्
त् + म = त्म	= आत्मा	द् + व = द्व	= द्वारम्
श् + म = श्म	= अश्म	र् + व = र्व	= गर्वः
स् + म = स्म	= अस्मिता	श् + व = श्व	= अश्वः
क् + य = क्य	= वाक्यम्	क् + ष = क्ष	= कक्षा
ख् + य = ख्य	= आख्या	क् + स = क्स	= वाक्सारः
ग् + य = ग्य	= भाग्यम्	त् + स = त्स	= उत्साहः
च् + य = च्य	= वाच्यम्	प् + स = प्स	= जुगुप्सा
ठ् + य = ठ्य	= पाठ्यम्		

ఏతాని పదాని పరీక్షార్థం నోపయోక్తవ్యాని.

AP SCERT

పదకోశం

అంతికమ్ = సమీపము
అంగాని = అవయవములు
అకస్మాత్ = ఒక్కసారిగా / హఠాత్తుగా
అతిక్రాంతవాన్ = అతిక్రమించాడు
అతిమలినా = మిక్కిలి మలినమైనది
అతివికలా = అశుద్ధమైనవి
అతివిమలా = మిక్కిలి శుద్ధమైనది, స్వచ్ఛమైనది
అధనః = ధనం లేనివాడు
అపమానితవాన్ = అవమానించాడు
అబుధః = తెలివిలేనివాడు
అభ్యస్య = అభ్యసించి
అయోమాంసలాః = ఇనుప కండలు కలవారు.
అయఃస్నాయవాః = ఉక్కు నరాలు కలవారు.
అవిచాల్య = కదిలించకుండా
అశృణ్వన్తం = విననటువంటివానిని
అసావధానః = ఏకాగ్రతతో లేనివాడు
అసౌ = ఇతడు
అస్మభ్యమ్ = మన కొరకు
అహమహమికతయా = నేనంటే నేనను భావంతో

ఆ

ఆకంఠమ్ = కంఠం వరకు
ఆనీయ = తీసుకువచ్చి
ఆయోజితవంతః = ఏర్పాటు చేశారు / ము
ఆవశ్యకతామ్ = అవసరమును
ఆసక్తిమ్ = ఆసక్తిని (ఇష్టమును)

ఉ

ఉత్తరమ్ = తరువాత, సమాధానం
ఉదరపూర్ణం = కడుపునిండా
ఉపాశ్రయంతి = సమీపిస్తారు, ఆశ్రయిస్తారు

క

కంకణాని = గాజులను
కణశః = కణ కణములుగా
కదాచన = ఎప్పుడు కూడా
కాకకపోతాదయః = కాకి, పావురం మొదలైనవి
కాచన = ఒకానొక (స్త్రీ)
కాసమానాం = దగ్గుతున్నటువంటి
కార్యనిర్వాహకాః = కార్యనిర్వాహకులు
కింశుకాః = మోదుగుపూలు
కిశోరం = బాలుని
కీదృశం = ఎలాంటి
కుతః = ఎక్కడి నుండి
కుపితః = కోపించినవాడు
కుబుః = గూనివాడు
క్రేతవ్యం = కొనబడాలి
క్షణశః = ప్రతిక్షణం

ఖ

ఖనిత్వా = తవ్వి

గ

గరీయః = గొప్పది / శ్రేష్ఠం
గర్తం = గొయ్యిని
గర్వీ = గర్వం కలవాడు
గంభీరస్వరేణ = పెద్ద గొంతుతో
గీర్వాణభారతీ = సంస్కృతభాష

చ

చతురతాం = నైపుణ్యమును
చరణయోః = రెండు పాదములయందు
చింతామగ్నః = ఆలోచనలో మునిగిన వాడై
ఛాత్రాన్ = విద్యార్థులను
ఛాయామ్ = నీడను
ఛిన్నం = తెగినది

జ

జలసేచనమ్ = నీటితో తడపడం
జాగృతః = మేల్కొనినవాడై
జాతః = పుట్టెను
జాలం = వలను
జ్ఞాతుమ్ = తెలుసుకోవడానికి
జ్ఞాత్వా = తెలుసుకొని

ఝ

ఝటితి = తొందరగా

త

తడాగః = చెరువు
తవ = నీయొక్క
తుల్యం = సమానము
త్వం = నీవు

ద

దండనాత్ = దండనము నుండి

APSCERT

దాయిత్వం = భాగస్వామ్యం
దివాకరకిరణైః = సూర్యుని యొక్క కిరణాల చేత
దుగ్ధం = పాలు
దృష్ట్వా = చూసి
ద్రష్టవ్యా = చూడబడాలి/చూడదగినది

ధ

ధనుషి = ధనుస్సుకు (ధనుస్సు నందు)
ధనూంషి = ధనస్సులను
ధావితవతీ = పరుగెత్తినది

న

న = లేదు, కాదు
నిమగ్నం = మునిగినవానిని
నలినీదలమివ = తామరపూవు వలె
నిరుద్ధ్య = ఆపి
నిర్గన్ధాః = వాసనలేనట్టివి
నిశ్చయేన = ఖచ్చితంగా
నిశ్చేష్టాః = కదలకుండా ఉన్నటువంటివారు

ప

పండితాన్ = పండితులను
పక్షిపుత్తలికాం = పక్షిబొమ్మను
పత్తనే = పట్టణంలో
ప్రతీక్షతే = ఎదురుచూస్తున్నాడు
పదమ్ = మాట, స్థానం
పయోహిమమ్ = ఐస్‌క్రీమ్‌ను
పరితః = చుట్టూరా
పాదపం = చెట్టును
పార్శ్వే = ప్రక్కన
పాలితవంతః = పరిపాలించారు
పురతః = ముందు
పురస్కృత్య = పురస్కరించుకొని
ప్రచలితః = జరిగినటువంటిది
ప్రతిఘటితవాన్ = ఎదిరించాడు
ప్రతివాదం = తిరిగి వాదించడాన్ని
ప్రతిలేఖార్థం = తిరిగి రాసే లేఖగురించి
ప్రవేష్టుమ్ = ప్రవేశించడానికి
ప్రశంసితవాన్ = మెచ్చుకున్నాడు
ప్రసార్య = పరచి
ప్రియవాదినః = మంచిగా మాట్లాడువారు

బ

బద్ధుం = బంధించుటకు
బద్ధ్వా = బంధించి
బహిః = బయటికి
బహుకాలతః = చాలారోజులనుండి
బుభుక్షితేభ్యః = తినాలనే కోరిక కలిగిన వారి కొరకు

భ

భటాః = సైనికులు
భూమౌ = భూమియందు

మ

మనసి = మనస్సులో
మా = వద్దు
మాన్యస్థానాని = గౌరవింపదగినస్థానాలు
మారయితుమ్ = చంపుటకు
మృగీ = ఆడజింక
మృత్తికయా = మట్టితో
మేదసః = కొవ్వు

వ

వక్తారః = ప్రసంగించేవారు
వజ్రసంకల్పాః = దృఢసంకల్పం కలవారు
వాణీ = భాషా
విజ్ఞాయ = తెలుసుకొని
విబుధః = తెలివిగలవాడు
విలయమ్ = నాశనమును
విషయమ్ = విషయమును
వ్యవసాయినాం = కష్టపడి పనిచేయువారికి
వ్యాధః = బోయవాడు

శ

శిక్షార్హః = దండనమునకు యోగ్యుడు
శిరః = తలను
శిలాయాం = రాయిమీద
శుభకామనా = శుభాకాంక్ష
శ్రుత్వా = విని

స

సంకటస్థితీః = కష్టములో ఉన్న పరిస్థితులను
సంఘసేవాయై = సంఘసేవకొరకు
సకాశాత్ = సమీపం నుండి
సదతిథిం = మంచి అతిథిని
సధనః = ధనం కలవాడు
సస్యాని = పంటలను
సర్వత్ర = అన్నిచోట్ల (అంతట)
సుస్థిరం = స్థిరంగా
స్థితః = ఉన్నటువంటి
స్వాతంత్ర్యనిధేః = స్వాతంత్రనిధికొరకు
స్వాధ్యాయం = రోజు చేసే అధ్యయనమును
స్వాయత్తీకృత్య = ఆధీనంలోకి తెచ్చుకొని
స్వీకృత్య = స్వీకరించి

AP SCERT